

งานวิจัย

เรื่อง แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียน
ระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต 1

งานวิจัยเล่มนี้เป็นของโรงเรียนหัวหาดวิทยา
เพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการประเมิน
สถานศึกษาพอเพียง ปีการศึกษา 2563

ประกาศขอบคุณการ

งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก พลตำรวจตรี ดร.กิจพิณัฐ อูสาโท ดร. อมรทิพย์ เจริญผล และดร.จตุภูมิ เขตจัตุรัส ที่กรุณาให้ คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจ ใส่ด้วยดีเสมอมา คณะวิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายอบชัย เวียนวัน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเตือได้ ดร.นิภาพร ดีมาก ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเมืองบาง และนางสาวภาณัช วิชิตพันธ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาคลอง ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเมืองหนองคาย กลุ่มที่ 2 ข้าราชการ ครูโรงเรียนหัวหาดวิทยา นักเรียนโรงเรียนหัวหาดวิทยา ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านพวกและ นักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านพวกที่ให้ความร่วมมือและเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามและ การสัมภาษณ์

ขอขอบพระคุณสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ที่กรุณาให้งานวิจัย เล่มนี้ เผยแพร่ที่เว็บไซต์ของสำนักงานเขตพื้นที่

ขอขอบพระคุณ ว่าที่ร้อยตรีประสิทธิ์ ทองภู ผู้อำนวยการโรงเรียนหัวหาดวิทยา ที่กรุณาและ อนุเคราะห์สิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานวิจัย ทำให้งานวิจัยดำเนินงานไปอย่างราบรื่น

คุณค่าและคุณประโยชน์ของงานวิจัยครั้งนี้ คณะวิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาตัญญูกตเวทิตาแต่ บุพการี บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้คณะวิจัยประสบความสำเร็จ ในหน้าที่การงานมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

คณะวิจัย

โรงเรียนหัวหาดวิทยา

ชื่อเรื่อง	แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
ผู้วิจัย	คณะวิจัยโรงเรียนหัวหาดวิทยา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของนักเรียนและแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนหัวหาดวิทยา และกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเมืองหนองคาย กลุ่มที่ 2 ผู้ให้ข้อมูล คือ นักเรียนโรงเรียนหัวหาดวิทยา จำนวน 103 คน ข้าราชการครู โรงเรียนหัวหาดวิทยา จำนวน 10 คน และผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเมืองหนองคาย กลุ่มที่ 2 จำนวน 13 คน ได้กลุ่มตัวอย่างมาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.98 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79 การเก็บรวบรวมข้อมูลเก็บด้วยตนเอง และการสื่อสารข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-office) การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์เชิงเนื้อหาโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. พฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี
2. แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู โรงเรียนหัวหาดวิทยา และผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเมืองหนองคาย กลุ่มที่ 2 ตามความเร่งด่วน ดังนี้

2.1 ด้านความพอประมาณ

- 1) ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการออมเงินทั้งในโรงเรียน และสถาบันการเงินต่างๆ
- 2) นอกจากการออมในชั้นเรียนควรจัดกิจกรรมเสริมทักษะในด้านความพอประมาณ เช่น บันทึกการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดในแต่ละวันของนักเรียน

2.2 ด้านความมีเหตุผล

- 1) ควรปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการใช้จ่ายเงินอย่างมีเหตุผล ตามความจำเป็น ความคุ้มค่า และประโยชน์สูงสุด
- 2) ควรปลูกฝังให้นักเรียนตระหนักถึงการวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างมีเหตุผล

2.3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

- 1) ควรปลูกฝังให้นักเรียนนำเงินออมไปใช้ในยามจำเป็น เพื่อช่วยลดภาระของครอบครัว
- 2) ควรให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงโดยจัดให้มีการฝากเงินกับธนาคาร ติดต่อกับธนาคารส่งเจ้าหน้าที่มารับฝากเงินที่โรงเรียนโดยตรง

Research	Guidelines to promote saving behavior of primary school students according to the principle philosophy of sufficiency economy of huahadwittaya school under the office of nongkhai primary educational service area district 1.
Researcher	Faculty of research, Huahadwittaya school

Abstract

This research was an integrated research with the objectives to study the saving behavior of students and the way to promote the saving behavior of elementary school students according to the philosophy of sufficiency economy of huahadwittaya school under nongkhai primary educational service area office 1, the population and samples were huahadwittaya school and the muangnongkhai educational network group, the second group. The informants were 103 students of huahadwittaya school, 10 civil servant teachers from huahadwittaya School and 13 administrators from the muangnongkhai educational network group, the second group. The sample was obtained by simple random sampling. The research instruments were questionnaires and structured interview forms. The content validity was 0.98 and the confidence factor was 0.79. Data were collected manually and electronic data communication (e-office), data analysis. Content analysis using statistics such as frequency, percentage, mean and standard deviation.

The research results were found that

1. Saving behavior of primary school students according to the philosophy of sufficiency economy of huahadwittaya school under the nongkhai primary education service area office 1, overall and in each aspect were at a moderate level. The average scores were sorted from highest to lowest, namely moderation. rationality and good immunity.

2. Guidelines to promote saving behavior of primary school students according to the philosophy of sufficiency economy according to the opinions of government teachers huahadwittaya school and school administrators in the muangnongkhai educational network group, the second group, according to urgency, as follows:

2.1 Moderation

1) should encourage students to save money both in school and various financial institutions.

2) In addition to saving in class, activities should be organized to enhance skills in the field of moderation, such as saving students' daily spending.

2.2 Rationality

1) Should instill in students the knowledge of spending money rationally. as necessary, cost-effective and the most beneficial

2) Should instill in students the awareness of rational spending planning.

2.3. Good immunity

1) Should instill in students to use their savings in times of need to reduce the burden on the family

2) Students should be able to practice by arranging deposits with the bank. Contact the bank to send staff to deposit money at the school directly.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
สภาพการบริหารงานของโรงเรียนหัวหาดวิทยา	13
หลักการเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา	16
แนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	18
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการออม	26
แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมการอดออม	35
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมพฤติกรรม	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	55
3 การดำเนินการวิจัย	61
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	61
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	62
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	63
การเก็บรวบรวมข้อมูล	65
การวิเคราะห์ข้อมูล	65
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
ผลการวิเคราะห์	68

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5	
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	84
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	84
สรุปผลการวิจัย	84
อภิปรายผล	87
ข้อเสนอแนะ	91
บรรณานุกรม	93
ภาคผนวก	99
ภาคผนวก ก. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	101
ภาคผนวก ข. ค่าความสอดคล้องของแบบสอบถาม	108
ภาคผนวก ค. หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ	113
คณะวิจัย	117

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูล	7
2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนโรงเรียนห้วยหาดวิทยา	8
3 การเปรียบเทียบลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำและสูง	55
4 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านพวก	64
5 แสดงค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ระดับชั้น อาชีพผู้ปกครอง และรายได้ผู้ปกครอง	69
6 แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนห้วยหาดวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยรวม และรายด้าน	
7 แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนห้วยหาดวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านความพอประมาณ โดยรวม และจำแนกเป็นรายข้อ	72
8 แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนห้วยหาดวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านความมีเหตุผล โดยรวม และจำแนกเป็นรายข้อ	74
9 แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนห้วยหาดวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยรวม และจำแนกเป็นรายข้อ	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละ แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านความพอประมาณ (n = 10)	78
11	แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละ แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านความมีเหตุผล (n = 10)	79
12	แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละ แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี (n = 10)	80
13	แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละ แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านความพอประมาณ (n = 13)	81
14	แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละ แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านความมีเหตุผล (n = 13)	82
15	แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละ แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี (n = 13)	83

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดการวิจัย	6
2	การใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในวัฏจักรชีวิต	39
3	การวางแผนการออมด้วยบันได 4 ขั้น	40
4	องค์ประกอบของเจตคติ	49

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยที่จะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยที่สัดส่วนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 19.8 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ในขณะที่จำนวนประชากรวัยแรงงานได้เริ่มลดลงมาตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนแรงงานในภาวะ ที่ผลิตภาพแรงงานไทยก็ยังต่ำ เนื่องจากปัญหาคุณภาพแรงงาน ความล่าช้าในการพัฒนาเทคโนโลยี และปัญหา การบริหารจัดการจึงเป็นข้อจำกัดในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและศักยภาพการเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งการสร้างรายได้และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้วย ทั้งนี้ เมื่อพิจารณา คุณภาพคนพบว่ายังมีปัญหาในแต่ละช่วงวัยและส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงกันตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่พัฒนาการ ไม่สมวัยในเด็กปฐมวัย ผลลัพธ์ทางการศึกษาของเด็กวัยเรียนค่อนข้างต่ำ การพัฒนาความรู้และทักษะของแรงงานไม่ตรงกับตลาดงาน ขณะที่ผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพ และมีแนวโน้มอยู่คนเดียวสูงขึ้น ครอบครัว มีรูปแบบที่หลากหลาย และเปราะบางสูงส่งผลต่อการบ่มเพาะให้เด็กเติบโตอย่างมีคุณภาพ ประกอบกับ การเลือนไหลของวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทยผ่านสังคมยุคดิจิทัล ในขณะที่คนไทยจำนวนไม่น้อยยังไม่สามารถคัดกรอง และเลือกรับวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ส่งผลต่อวิกฤตค่านิยม ทศนคติ และพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต การพัฒนาในระยะต่อไปจึงต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เริ่มตั้งแต่กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ต้องพัฒนาให้มีสุขภาพกาย และใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ และทักษะชีวิต เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ ควบคู่กับการพัฒนาคนไทยในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม มีทักษะความรู้ และความสามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงรอบตัวที่รวดเร็ว บนพื้นฐานของการมีสถาบันทางสังคม ที่เข้มแข็งทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันชุมชน และภาคเอกชนที่ร่วมกันพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีคุณภาพสูง อีกทั้งยังเป็นทุนทางสังคมสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2560, หน้า 64)

การพัฒนาการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และพระราชกฤษฎีกา พ.ศ. 2546 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจ และการจัดการศึกษา ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ

และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ซึ่งมีหลักการสำคัญที่เน้นการกระจายอำนาจโดยผ่านคณะกรรมการสถานศึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา ทำให้โรงเรียนควรสนับสนุนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่องเพื่อครอบคลุมการบริหารทั้ง 4 ด้าน ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษามากมาย โดยเฉพาะการประกันคุณภาพการศึกษาทุกโรงเรียนเร่งพัฒนา และการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานอย่างมีคุณภาพ และเพื่อให้โรงเรียนมีการพัฒนาได้บรรลุตามวิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ ในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล จึงควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพกระบวนการจัดการศึกษา โรงเรียนจึงควรจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ และสำรวจความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชน ที่มีต่อการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อนำมาพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542, หน้า 12)

การจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม การจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพให้กับประชาชนทุกคนเป็นพันธกิจ ที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของสังคมทุกภาคส่วน เนื่องจากรัฐต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมากในการจัดการศึกษาที่ต้องครอบคลุมทุกช่วงวัย ทุกระดับการศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย ด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย สนองความต้องการ และความจำเป็นของแต่ละบุคคล และสนองยุทธศาสตร์ชาติ และความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รัฐจึงต้องให้ความสำคัญ และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษา โดยบุคคล หรือองค์กรต่างๆ จะได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมจัดการศึกษา เสนอแนะ กำกับติดตาม และสนับสนุนการจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ ตามความพร้อมเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560 - 2579, หน้า 77)

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัส แก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 และภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 ได้ทรงเน้นย้ำเป็นแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของสังคมไทย โดยคุณลักษณะที่สำคัญของความพอเพียง มี 3 ประการ คือ

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็น และเหมาะสมกับฐานะตนเอง ไม่น้อยเกินไป ไม่มากเกินไป ไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น ซึ่งเมื่อพิจารณาจากสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย จะพบว่า ความพอประมาณนั้นนับเป็นแนวปฏิบัติที่มีมานานแล้ว สังเกตได้จากการดำเนินชีวิตของคนไทย “พออยู่ พอกิน” “พึ่งตนเอง” “ประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด”

โดยมุ่งเน้นให้มีการใช้ทรัพยากรที่ตนเองมีอยู่หรือที่ชุมชน ท้องถิ่นของตนเองมีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ สูงสุดก่อนที่จะแสวงหาแหล่งทุน วัตถุดิบ หรือสิ่งของจากภายนอก มีการวางแผนการใช้ให้เหมาะสม กับสถานะเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นการใช้อย่างรู้คุณค่า ดูแลรักษาสิ่งที่มีและพัฒนาต่อยอดให้ดียิ่งขึ้น

2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงและการดำเนินการ อย่างพอเพียงนั้นต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักคุณธรรม และ วัฒนธรรมที่ดีงาม โดยคำนึงถึงปัจจัยเกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำ นั้นๆอย่างรอบคอบ ถ้วนถี่ “รู้จักอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค” และคาดการณ์ผลที่เกิดขึ้นอย่าง รอบคอบ “รู้เขารู้เรา รู้จักเลือก นำสิ่งที่ดี และเหมาะสมมาประยุกต์ใช้” ทั้งนี้ ความมีเหตุผลในปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง มีความหมายที่สะท้อนถึงความเข้าใจผลที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำ ณ สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยมีความมีเหตุผลจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการสั่งสมความรู้ และ ประสบการณ์มาอย่างต่อเนื่อง มีการศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ และรู้วิธีประมวลปัจจัยที่ซับซ้อนมา ประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจเพื่อให้ความคิด และการกระทำอยู่ในกรอบที่ถูกต้องตามหลักเหตุผล ดังนั้น ความมีเหตุผลในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการตัดสินใจและการปฏิบัติบนพื้นฐานของ ความรู้และประสบการณ์

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง การไม่ประมาทในการดำเนินชีวิตมีการเตรียมตัวให้พร้อมรับ ผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากทั้งในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อให้สามารถบริหารความเสี่ยง ปรับตัว และรับมือได้อย่างทันท่วงที โดยคำนึงถึง ความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ทั้งนี้ การ มีภูมิคุ้มกันที่ดีอาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือเกิดจากความไม่ประมาท ซึ่งต้องดำเนินไปพร้อมๆ กัน กับความมีเหตุผล และความพอประมาณ หลีกเลี่ยงความต้องการที่เกินพอดีของแต่ละบุคคล เป็นการ สร้างวินัยในตัวเองให้เกิดขึ้นในระดับบุคคล เพื่อป้องกันตนเองจากกระแสบริโภคนิยม หรือความ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์ต่างๆ เป็นกลไกรองรับผลกระทบจากสถานการณ์ต่างๆ โดยดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอน เริ่มจากการ “แก้ไขปัญหาคู่ที่จุดเล็กๆ” หรือ คิด Macro ทำ Micro (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. 2560, หน้า 6)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับประชาชนได้ทุกกลุ่ม เพื่อให้ชีวิตอยู่บนพื้นฐานความพอเพียงในทุกเรื่อง หากคนในสังคมโดยเฉพาะเยาวชนไทยสามารถ ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้จะทำให้เยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ และ จะนำไปสู่การนำพาประเทศให้รอดพ้นจากวิกฤติต่าง ๆ ได้

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. 2560, หน้า 1)

โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด การปฏิบัติงานของโรงเรียนนั้นต้องจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ทั้งด้านคุณภาพที่พึงประสงค์ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกกลุ่มสาระ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสุขภาพอนามัยที่ดี ซึ่งโรงเรียนหัวหาดวิทยา เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 - 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 มีหน้าที่จัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ทั้ง 4 ฉบับ และดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนได้เล็งเห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้จะต้องพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และพัฒนางานด้านบุคลากรครูที่ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนในโรงเรียนให้มีคุณภาพ เพราะคุณภาพของกระบวนการจัดการเรียนการสอนย่อมส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนหัวหาดวิทยายึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนโดยระดมความคิดเห็นของครู ผู้ปกครองนักเรียน ตลอดจนชุมชน และภาคส่วนต่างๆ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาร่วมดำเนินการ เสนอแนะ ร่วมติดตามผลการดำเนินงาน ร่วมทั้งการตรวจสอบการทำงาน ของโรงเรียน และร่วมรับผลของการจัดการศึกษาของโรงเรียน และแนวทางการดำเนินการบริหารจัดการของโรงเรียน ทำให้โรงเรียนหัวหาดวิทยาเป็นสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการยอมรับของผู้ปกครอง และชุมชน

ปัญหาของโรงเรียนหัวหาดวิทยา แม้ว่าจะเป็นโรงเรียนที่ได้รับการพัฒนาจนเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชน และได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่จากการที่ได้ออกเยี่ยมบ้านนักเรียน การเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมประชุม และการดำเนินกิจกรรมสัมพันธ์ชุมชน จึงได้มีโอกาสพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการบริหารงานของโรงเรียน คือ มีความต้องการให้โรงเรียนส่งเสริมพฤติกรรมที่ดี และพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะการอยู่อย่างพอเพียง ซึ่งในยุคโลกาภิวัตน์ จะทำให้นักเรียนอยู่ในสังคมได้อย่างสงบ และมีความสุข นอกจากนี้ ผลการวิจัยในชั้นเรียน เรื่อง พฤติกรรมการออมของนักเรียน ทุกระดับชั้น ปรากฏว่า ระดับการออมของนักเรียนทุกระดับชั้นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งนักเรียนได้เงินมาโรงเรียนโดยเฉลี่ย 20-40 บาทต่อคน นักเรียนมีพฤติกรรมการออมอย่างต่อเนื่อง แต่พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินในแต่ละวันเป็นการใช้จ่ายเงินในการซื้อขนม ของเล่น หรือสินค้าที่ไม่จำเป็น ทำให้เงินที่เหลือเก็บเพื่อการออมโดยเฉลี่ย 0-5 บาทต่อคน

จากปัญหา และความต้องการของชุมชนดังกล่าว โรงเรียนหัวหาดวิทยา ได้นำความต้องการของชุมชนและผลสรุปงานวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนมาจัดทำแผนปฏิบัติการ ภายใต้โครงการ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและค่านิยมหลัก 12 ประการ โดยเฉพาะในเรื่องของความพอเพียง ที่เกี่ยวกับการออมของนักเรียน ดังนั้น โรงเรียนจึงได้ทำการวิจัย เรื่องแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ขึ้น เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของนักเรียนและแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้ไปใช้ในการวางแผนส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาให้สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาต่อไป

ข้อคำถามของการวิจัย

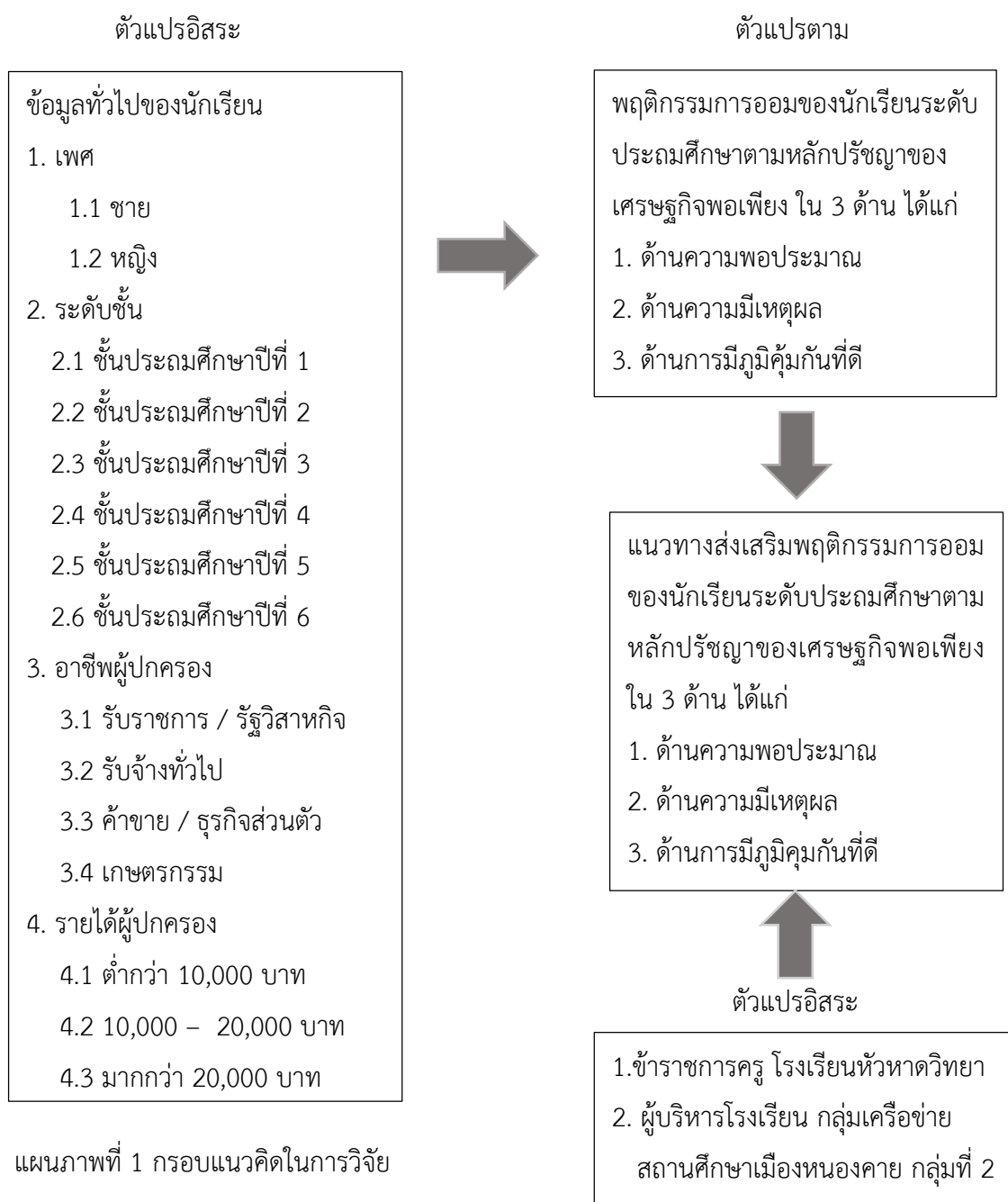
1. ระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับใด
2. แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวจัยเรื่อง แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ครั้งนี้ คณะวิจัยได้อาศัยแนวทางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งศึกษาพฤติกรรมการออมของนักเรียนและแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย 2560, หน้า 5) ซึ่งเสนอเป็นกรอบแนวคิด โดยมีตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาพฤติกรรมการออมของนักเรียนและแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. 2560, หน้า 5)

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

2.1.1 โรงเรียนหัวหาดวิทยา

2.1.2 กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเมืองหนองคาย กลุ่มที่ 2

2.2 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

2.2.1 นักเรียนโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ปีการศึกษา 2563 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970, p. 608 อ้างถึงใน รศ.นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. 2554, หน้า 130) ได้กลุ่มตัวอย่างมาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Sample random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างมาทั้งสิ้น จำนวน 103 คน

2.2.2 ข้าราชการครู โรงเรียนหัวหาดวิทยา จำนวน 10 คน

2.2.3 ผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเมืองหนองคาย กลุ่มที่ 2 จำนวน 13 คน

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)	หมายเหตุ
นักเรียนโรงเรียนหัวหาดวิทยา	187	103	
ข้าราชการครูโรงเรียนหัวหาดวิทยา	10	-	
ผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเมืองหนองคาย กลุ่มที่ 2	13	-	

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

สืบค้นจาก <http://www.nkedu1.go.th/> เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2564

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนโรงเรียนหัวหาดวิทยา

ผู้ให้ข้อมูล	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)	หมายเหตุ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	25	19	
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	14	10	
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	24	17	
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	25	19	
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	28	21	
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	24	17	
รวม	140	103	

ที่มา : แผนปฏิบัติการ ประจำปีการศึกษา 2563 จากข้อมูล 18 กรกฎาคม 2563

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรที่ศึกษาพฤติกรรมกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.1.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ดังนี้

1) เพศ

1.1) ชาย

1.2) หญิง

2) ระดับชั้น

2.1) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

2.2) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

2.3) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2.4) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2.5) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2.6) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3) อาชีพ

3.1) รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ

3.2) รับจ้างทั่วไป

3.3) ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว

3.4) เกษตรกรรม

4) รายได้

- 4.1) ต่ำกว่า 10,000 บาท
- 4.2) 10,000 – 20,000 บาท
- 4.3) มากกว่า 20,000 บาท

3.1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใน 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านความพอประมาณ
2. ด้านความมีเหตุผล
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

3.2 ตัวแปรที่ศึกษาแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้าราชการครู โรงเรียนหัวหาดวิทยา และผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเมืองหนองคาย กลุ่มที่ 2

3.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใน 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านความพอประมาณ
2. ด้านความมีเหตุผล
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

4. ขอบเขตด้านระยะเวลาดำเนินการวิจัย

ระยะเวลาในการศึกษาวิจัยระหว่างเดือนเมษายน 2564 ถึง เดือนมิถุนายน 2564
รวมเวลา 3 เดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมการออม หมายถึง การกระทำ หรือกิริยาอาการที่แสดงออกทางร่างกาย ความคิดเกี่ยวกับการออมเงินและการใช้จ่ายเงิน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใน 3 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านความพอประมาณ หมายถึง นักเรียนไม่นิยมซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย หรูหรา นักเรียนไม่เปรียบเทียบการใช้จ่ายของตนเองกับผู้อื่น นักเรียนจ่ายเงินซื้อสินค้าโดยคำนึงถึงความพอดีกับความต้องการของตนเอง นักเรียนไม่ซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยแม้ว่าจะเป็นสินค้าที่นักเรียนต้องการ เช่น โทรศัพท์ของเล่น เป็นต้น นักเรียนควบคุมการใช้จ่ายเงินในการซื้อของเล่น ของใช้ เครื่องประดับด้วยตนเอง

นักเรียนซื้อสินค้าตามความจำเป็นของตนเอง นักเรียนไม่ซื้อสินค้าตามโฆษณาในโทรทัศน์ นักเรียนไม่เคยยืมเงินเพื่อนเพื่อไปซื้อสินค้าที่ตนเองต้องการ นักเรียนพอใจในการออมเงินมากกว่าการซื้อสินค้าที่ ต้องการ นักเรียนไม่ซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยแม้ร้านค้าจะลดราคาให้

1.2 ด้านความมีเหตุผล หมายถึง นักเรียนออมเงินเพื่อเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็น นักเรียนนำเงินออมมาใช้ให้เกิดประโยชน์สำหรับตนเองและครอบครัว การออมเงินทำให้นักเรียนมีนิสัยรักการออมเงิน การออมเงินทำให้นักเรียนรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงิน ก่อนใช้จ่ายเงินซื้อสินค้านักเรียนคิดและไตร่ตรองถึงความประหยัดและความคุ้มค่า นักเรียนใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าจะคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของสินค้านั้น นักเรียนคำนึงถึงรายได้ของผู้ปกครองก่อนซื้อสินค้าทุกครั้ง นักเรียนคำนึงถึงการซ่อมแซม นำมาใช้ใหม่ก่อนจะซื้อสินค้าใหม่ นักเรียนเล็งเห็นความสำคัญของการออม การออมช่วยให้นักเรียนมีเงินใช้ในโอกาสต่างๆ

1.3 ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง นักเรียนทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ในแต่ละวันของตนเอง นักเรียนใช้หลักคุณธรรมในการซื้อสินค้า เช่น ไม่ซื้อสินค้าที่ทำมาจากขนสัตว์ โฟม พลาสติก เป็นต้น นักเรียนวางแผนการใช้จ่ายเงินทุกครั้งที่ได้เงินมาโรงเรียน นักเรียนสรุปการใช้จ่ายเงินทุกวัน นักเรียนจะแบ่งเงินที่ได้ใส่กระปุกออมสินทุกวันก่อนมาโรงเรียน นักเรียนจะเก็บเงินที่เหลือจากโรงเรียนมาใส่กระปุกออมสินที่บ้าน นักเรียนไม่เอาเงินที่ออมไปซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย นักเรียนจะนำเงินที่ออมไปซื้อสินค้าที่จำเป็น เพื่อลดภาระของครอบครัว นักเรียนมีสมุดธนาคารสำหรับฝากเงิน นักเรียนตั้งเป้าหมายเกี่ยวกับการออมให้ได้จำนวนตามที่ตั้งไว้ทุกเดือน

2. นักเรียน หมายถึง ผู้ศึกษาเล่าเรียนระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

3. ข้าราชการครู หมายถึง ผู้ที่ประกอบวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

4. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเมืองหนองคาย กลุ่มที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

5. ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่เลี้ยงดู ดูแลเอาใจใส่ อบรมสั่งสอนนักเรียนอย่างใกล้ชิดซึ่งอาจจะเป็นบิดา มารดาหรือญาติพี่น้องของนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2563

6. อาชีพ หมายถึง งานของผู้ปกครองที่ทำให้เกิดรายได้ในการเลี้ยงชีพซึ่งจำแนกเป็น 4 กลุ่ม คือ

6.1 รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานธุรกิจที่รัฐเป็นเจ้าของ หรือกิจการของรัฐ หรือบริษัทและห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ส่วนราชการ องค์การของรัฐบาล หรือหน่วยงานธุรกิจของรัฐมีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละ 50

6.2 รับจ้างทั่วไป หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียนที่มีงานและรายได้จากการรับจ้างต่าง ๆ

6.3 ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียนที่ทำอาชีพค้าขาย รวมทั้งการทำธุรกิจในรูปของบริษัทหรือห้างร้าน

6.4 เกษตรกรรม หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียนที่ทำงานเกี่ยวกับงานเกษตร เช่น ทำสวน ทำไร่ ทำนา หรือเลี้ยงสัตว์

7. รายได้ หมายถึง เงินได้รวมทั้งหมดที่ได้มาจากเงินเดือนหรือการประกอบธุรกิจและหรืออื่น ๆ ของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนหัวหาดวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ประกอบด้วย รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท รายได้ระหว่าง 10,000 – 20,000 บาท และมากกว่า 20,000 บาท

8. โรงเรียนหัวหาดวิทยา หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ที่จัดการศึกษาระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 - 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6

9. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 หมายถึง หน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์สำหรับโรงเรียน

1. ทำให้ทราบถึงระดับพฤติกรรมอาการของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

2. จัดเก็บเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับสถานศึกษา

3. เป็นข้อมูลในการบริหารการจัดการศึกษาในปีการศึกษาต่อไป

ประโยชน์สำหรับผู้บริหารโรงเรียน

1. ผลที่ได้จากการศึกษาเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนห้วยหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ผลที่ได้จากการศึกษานำไปวางแผนในการจัดการศึกษาในการประกันคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาต่อไป

ประโยชน์สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน

1. ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษานำไปวางแผนพัฒนา และปรับปรุงการจัดการศึกษาในแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาต่อไป
2. ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษานำไปวางแผนในการบริหารหลักสูตร ออกแบบการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผล ประเมินผล

ประโยชน์สำหรับนักเรียน

1. นักเรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียนและชุมชน
2. นักเรียนมีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนตามระดับชั้นตามหลักสูตรของโรงเรียน

ประโยชน์สำหรับชุมชน

1. ชุมชนมีความมั่นใจ และเชื่อมั่นต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนห้วยหาดวิทยา
2. ชุมชนนำบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเพิ่มขึ้น
3. ผู้ปกครองนักเรียนประหยัดค่าใช้จ่ายในการเรียนของนักเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 คณะวิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สภาพการบริหารงานของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
2. หลักการเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา
3. แนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการออม
5. แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมการอดออม
6. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมพฤติกรรม
 - 6.1 ความหมายของพฤติกรรม
 - 6.2 เจตคติ
 - 6.3 การเห็นคุณค่าในตนเอง
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

สภาพการบริหารงานของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต 1

สภาพปัจจุบัน

โรงเรียนหัวหาดวิทยา ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 12 บ้านหาดเจริญ ตำบลบ้านเดื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โทร 042-449082 Website: www.hhwit.net e-mail : info@hhwit.net เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 - 3 และชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 เขตพื้นที่บริการ 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 4 บ้านหัวหาดใต้ หมู่ที่ 7 บ้านหัวหาดเหนือ หมู่ที่ 10 บ้านหาดศรีทอง หมู่ที่ 12 บ้านหาดเจริญ และหมู่ที่ 14 บ้านทุ่งสว่าง

ข้อมูลสภาพชุมชนโดยรวม

สภาพชุมชนรอบบริเวณโรงเรียน โดยทิศเหนือเป็นหมู่บ้านและแม่น้ำโขง ทิศใต้ เป็นถนนหนองคาย - โพนพิสัย ทิศตะวันออก เป็นที่นาและที่ตั้งเสารับสัญญาณโทรศัพท์ และทิศตะวันตก เป็นหมู่บ้านและท่าทราย อาชีพหลักของชุมชน คือ เกษตรกรรม เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะแก่การเพาะปลูก ชุมชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ อยู่กันอย่างเรียบง่าย รักชาววัฒนธรรมดั้งเดิม ความศรัทธาในพุทธศาสนา (พระเวส) บุญกุศล ทอดผ้าป่า สงกรานต์ แห่เทียนพรรษา งานลอยกระทง และบุญบวงสรวงประจำปี ผู้ปกครองส่วนใหญ่จบการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีประกอบอาชีพเกษตร 90 % นับถือศาสนาพุทธ 100 % ฐานะทางเศรษฐกิจรายได้โดยเฉลี่ยต่อครอบครัวต่อเดือน ต่ำกว่า 20,000 บาท จำนวนคนเฉลี่ยต่อครอบครัว 5 คน

โอกาสและข้อจำกัดของโรงเรียน

โรงเรียนหัวหาดวิทยาเป็นโรงเรียนขนาดกลางมีนักเรียนต่ำกว่า 300 คน หมู่บ้านอยู่ในเขตบริการของโรงเรียนจำนวน 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่บ้านหัวหาดใต้ หมู่บ้านหัวหาดเหนือ หมู่บ้านหาดศรีทอง หมู่บ้านหาดเจริญ และหมู่บ้านทุ่งสว่าง เป็นชุมชนชนบทส่วนใหญ่ ยากจนถึงปานกลาง แต่ได้รับการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ค่อนข้างดี ทั้งด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน วิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ทิศทางการบริหารการจัดการศึกษา

การดำเนินงานการบริหารและจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และ(ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 เพื่อให้เป็นไปตามอุดมการณ์และหลักการในการจัดการศึกษาไว้ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

จัดการศึกษาได้มาตรฐาน คุณธรรม นำความรู้สู่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจ (Mission)

1. ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม นำความรู้สู่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเสริมสร้างสุขภาพนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
2. พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาโดยท้องถิ่น ชุมชน มีส่วนร่วม
3. พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญและการประกันคุณภาพการศึกษา

4. ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

เป้าหมาย (Goal)

1. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาได้ตามมาตรฐาน
2. นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และนำความรู้สู่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. นักเรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. นักเรียนมีความรักประชาธิปไตย อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. ครู-ผู้บริหารมีศักยภาพ และสมรรถนะต่อการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

อัตลักษณ์ของสถานศึกษา

ไหว้สวยตามวัย (ปฐมวัย)

ประพฤติดี มีวินัย (ประถมศึกษา)

เอกลักษณ์ของสถานศึกษา

โรงเรียนร่มรื่น สร้างเสริมวินัย ใส่ใจจิตอาสา

กลยุทธ์ (Strategies)

กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลยุทธ์ที่ 2 การเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ .

จุดเน้น

1. พัฒนาคุณภาพผู้เรียนใน 5 กลุ่มสาระวิชาหลัก โดยผลการทดสอบระดับชาติ (O-Net)

ให้มีผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น

2. นักเรียนปฐมวัยทุกคนมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่สมดุลเหมาะสมกับวัยและเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทุกคน อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น และนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคนอ่านคล่อง เขียนคล่อง คิดเลขคล่อง และมีทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน

4. นักเรียนทุกคนมีความสำนึกในความเป็นไทย มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะและทักษะ ทางสังคมที่เหมาะสม

5. นักเรียนมีทักษะชีวิต ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และทักษะการสื่อสารอย่าง สร้างสรรค์อย่างน้อย 1 ภาษา ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

6. ประชากรวัยเรียนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงบริการทางการศึกษาด้วยทางเลือกที่หลากหลาย เพื่อลดอัตราเด็กตกหล่น ออกกลางคัน ส่งเสริมการเรียนรู้ต่อหรือประกอบอาชีพ
7. โรงเรียนมีระบบประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็ง
8. โรงเรียนบริหารจัดการโดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

หลักการเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา

งานบริหารการศึกษาเป็นงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการให้บริการทั้งนักเรียน ผู้ปกครองและครู เป็นอย่างมากซึ่งการเป็นผู้ให้บริการย่อมก่อให้เกิดทัศนคติที่พึงพอใจหรือไม่พอใจได้ กล่าวได้ว่าผู้ให้บริการสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้

โดยทั่วไปในการบริหารมีทรัพยากร (Administration resources) ที่เป็นปัจจัยสำคัญอยู่ 4 ประการ คือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และการจัดการ (Management) หรือที่เรียกสั้นๆว่า 4 M การที่เรียกว่าปัจจัยทั้ง 4 เป็นปัจจัยพื้นฐานในการบริหารว่าซึ่งจำเป็นต้องอาศัย คน เงิน วัสดุสิ่งของและวิธีการจัดการเป็นสำคัญไม่ว่าจะเป็นการบริหารราชการหรือการบริหารธุรกิจก็ตาม เหตุนี้จึงเป็นที่ยอมรับกันว่าทรัพยากรพื้นฐานในการบริหารมี 4 ประการดังกล่าว

ความหมายของการบริหาร (Administration)

ชูป กาจจนประชา (ชูป กาจจนประชา. 2512 อ้างถึงใน กระทรวงศึกษาธิการ. 2546, หน้า 17) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่ร่วมกันปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ฉะนั้นคำว่า การบริหารงานนี้จึงใช้กำกับแสดงให้เห็นถึงลักษณะการบริหารงานแต่ละประเภทได้เสมอแล้วแต่กรณี แต่ถ้าเป็นการทำงานโดยบุคคลเดียวเราเรียกว่าเป็นการทำงานเฉยๆ

ติน ปรัชญพฤทธิ (2535, หน้า 8) มองการบริหารในลักษณะที่เป็นกระบวนการ หมายถึง กระบวนการนำเอาการตัดสินใจ และนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนการบริหารรัฐกิจ หมายถึง การเกี่ยวข้องกับการนำเอานโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ

บุญทัน ดอกไธสง (2537, หน้า 1) ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล องค์กร หรือประเทศ หรือการจัดการเพื่อผลกำไรของทุกคนในองค์กร

ไซมอน (Simon. 1947 อ้างถึงใน สมพงษ์ เกษมสิน. 2523, หน้า 3) กล่าวถึง การบริหาร หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

เทลเลอร์ (Taylor. อ้างถึงใน สมพงษ์ เกษมสิน. 2523, หน้า 27) ให้ความหมายการบริหารไว้ว่า งานบริหารทุกอย่างจำเป็นต้องกระทำโดยมีหลักเกณฑ์ซึ่งกำหนดจากการวิเคราะห์ศึกษาโดยรอบคอบ ทั้งนี้ เพื่อให้มีวิธีที่ดีที่สุดในอนาคตอันที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตมากขึ้นเพื่อประโยชน์สำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ดรัคเกอร์ (Drucker. อ้างถึงใน สมพงษ์ เกษมสิน. 2523, หน้า 6) กล่าวว่า การบริหารคือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น การทำงานต่างๆให้ลุล่วงไปโดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำภายในสภาพองค์การที่กล่าวนั้น ทรัพยากรด้านบุคคลจะเป็นทรัพยากรหลักขององค์การที่เข้ามารวมกันทำงานในองค์การ ซึ่งคนเหล่านี้จะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรหลักขององค์การที่เข้ามาร่วมกันทำงานในองค์การ ซึ่งคนเหล่านี้จะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรด้านวัตถุดิบๆ เครื่องจักร อุปกรณ์ วัตถุดิบ เงินทุน รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการออกจำหน่ายและตอบสนองความพอใจให้กับสังคม

คุนตซ์ (Koontz. 1982 อ้างถึงใน สมพงษ์ เกษมสิน. 2523, หน้า 6) ให้ความหมายของการจัดการ หมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยอาศัยปัจจัยทั้งหลาย ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ เป็นอุปกรณ์การจัดการนั้น

ธงชัย สันติวงษ์ (2543, หน้า 21-22) กล่าวถึง ลักษณะของงานบริหารจัดการไว้ 3 ด้าน คือ

1. ในด้านที่เป็นผู้นำหรือหัวหน้างาน งานบริหารจัดการ หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ปฏิบัติตนเป็นผู้นำภายในองค์การ
2. ในด้านของภารกิจหรือสิ่งที่ต้องทำงานบริหารจัดการ หมายถึง การจัดระเบียบทรัพยากรต่างๆในองค์การและการประสานกิจกรรมต่างๆเข้าด้วยกัน
3. ในด้านของความรับผิดชอบงานบริหารจัดการ หมายถึง การต้องทำให้งานต่างๆสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยการอาศัยบุคคลต่างๆเข้าด้วยกัน

จากความหมายข้างต้นคณะวิจัย สรุปได้ว่า การบริหารเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับการทำงานของคณะตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เป็นการใช้ศาสตร์และศิลป์ โดยการนำเอาทรัพยากรมาบริหารเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันซึ่งลักษณะของงานบริหารจัดการแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านที่เป็นผู้นำหรือหัวหน้างานงานบริหารจัดการ 2) ด้านของภารกิจหรือสิ่งที่ต้องทำงานบริหารจัดการ 3) ด้านของความรับผิดชอบงานบริหารจัดการ

แนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy)

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเสมือนรากฐานของชีวิต
 รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็ม
 ที่ถูกตอกรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง
 สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม
 แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็ม และลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

จากวารสารชัยพัฒนา ฉบับประจำเดือนสิงหาคม 2542

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นพระมหากษัตริย์องค์เดียวในโลกที่ทรงตรากตรำพระวรกาย เพื่อพสกนิกร พระองค์ทรงมีแนวพระราชดำริด้วยพระราชหฤทัยมุ่งมั่นที่จะพัฒนาความเป็นอยู่ของราษฎรมีความ “พออยู่ พอกิน” โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจึงถือกำเนิดขึ้น ตั้งแต่ ปี 2488 แนวพระราชดำริเกี่ยวกับเศรษฐกิจแบบพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานผ่านพระราชดำรัส และพระบรมราโชวาทในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่ ปี 2513 ประกอบด้วย แนวคิดสำคัญอันเป็นแนวทางที่จะยังผลให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่กำลัง เกิดขึ้นทั่วโลก ดังต่อไปนี้

ปี 2517 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราโชวาทแก่คณะที่ปรึกษาเยาวชน และเยาวชนดีเด่น ซึ่งเดินทางมารับการอบรม ณ ศูนย์ฝึกอบรม เยาวชนวัยฉกรรจ์บ้านบางพูน จังหวัดปทุมธานี ดังนี้ “...วิชาการนี้หมายถึง ความรู้ในการงานของตน...วิชาอีกอย่างหนึ่งก็คือวิชาที่จะทำให้ผลผลิตของตนเอง เกษตรกรรมก็ตาม ทางอุตสาหกรรมก็ตาม ให้เกิดเป็นผล ได้แก่ การค้าขาย แลกเปลี่ยนสิ่งที่มีผลิตได้ ที่ได้ทำขึ้นได้โดยมากก็ขายเป็นเงิน แต่บางทีก็แลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของ เช่น ผู้ที่ปลูกพืชพันธุ์ได้มากเหลือเกินก็นำไปขาย และไปแลกข้าว เราก็มีข้าวรับประทาน มีพออยู่ พอกิน เรื่อง นี้ก็ต้องรู้เหมือนกันในการแลกเปลี่ยนสิ่งของ และการแลกเปลี่ยนสิ่งของนั้นก็ต้องให้ได้ประโยชน์ทุกฝ่าย...” และได้พระราชทานพระราชดำรัสชี้แนวทางการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงแก่ชาวไทย ดังพระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรปี 2517 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ หอประชุม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ดังนี้ “...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมีพอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญ และฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและ

ของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่างๆ ขึ้นซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยาก ล้มเหลวได้ในที่สุด”

นอกจากนี้จากกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้พระราชทานแนวพระราชดำริเกี่ยวกับเศรษฐกิจแบบพอเพียง แก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคลในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา เพื่อเป็นแนวทางให้ประชาชนชาวไทยน้อมรับไปเป็นแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิตเพื่อแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจได้ระดับหนึ่ง ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดาฯ พระราชวังดุสิต ดังตัวอย่าง พระราชดำรัส ปี 2517 “...คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขาจะว่าเมืองไทยล้าสมัย ว่าเมืองไทยเชย ว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งที่มีสมัยใหม่ แต่เราอยู่พอมีพอกิน และขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทย พออยู่พอกิน มีความสงบ และทำงานตั้งจิตอธิษฐานตั้งปณิธาน ในทางนี้ที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบพออยู่พอกิน ไม่ใช่ว่าจะรุ่งเรืองอย่างยอด แต่เรามีความพออยู่พอกิน มีความสงบเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ถ้าเรารักษาความพออยู่พอกินนี้ได้เราก็จะยอดยิ่งยวด...” พระราชดำรัส ปี 2539

“...การจะเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินนั้นหมายความว่า อุ้มชูตัวเองได้ให้พอเพียงกับตนเอง ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัวเองจะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอจะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างผลิตได้มากกว่าความต้องการก็ขายได้ แต่ขายในที่ไม่ว่าไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก...” พระราชดำรัส ปี 2540 “...ที่พูดกลับไปกลับมาในเรื่องการค้าการบริโภค การผลิตและการขายนี้ ก็นี้กว่าท่านทั้งหลายกำลังกลุ้มใจในวิกฤตการณ์ ตั้งแต่คนที่มีเงินน้อย จนกระทั่งคนที่มีเงินมาก ล้วนเดือดร้อน แต่ถ้าสามารถที่จะเปลี่ยนไปทำให้กลับเป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียงไม่ต้องทั้งหมดแม้แต่ครึ่งก็ไม่ต้องอาจจะสักเศษหนึ่งส่วนสี่ก็จะสามารถอยู่ได้ การแก้ไขอาจจะต้องใช้เวลาไม่ใช่ง่าย ๆ โดยมากคนก็ใจร้อนเพราะเดือดร้อนแต่ถ้าทำตั้งแต่เดี๋ยวนี้ก็สามารถที่แก้ไขได้...” พระราชดำรัส ปี 2541 “...คำว่า พอเพียง มีความหมายอีกอย่างหนึ่ง มีความหมายกว้างออกไปอีกไม่ได้หมายถึง การมีพอสำหรับใช้เองเท่านั้น แต่มีความหมายว่าพอมีพอกิน ... เศรษฐกิจพอเพียงนี้กว้างขวางกว่า Self sufficiency คือ Self sufficiency นั้นหมายความว่าผลิตอะไรมีพอที่จะใช้ ไม่ต้องไปขอซื้อคนอื่น อยู่ได้ด้วยตนเอง... พึ่งตนเองที่เขาเรียกว่ายืนบนขาของตนเอง ซึ่งแปลว่าพึ่งตนเอง หมายความว่า สองขาของเรานี้ยืนบนพื้นให้อยู่ได้ไม่หกล้ม ไม่ต้องไปขอยืมขาของคนอื่นมาใช้สำหรับยืน...แต่พอเพียงนี้มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คือ คำว่า พอ ก็เพียงพอเพียงนี้ก็พอ ดังนั้นเองคนเราถ้าพอในความต้องการก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย...” พระราชดำรัส ปี 2542 “...ขอทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทยพออยู่พอกิน มีความสงบ และทำงานตั้งจิตอธิษฐาน ตั้งปณิธานในทางนี้ที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบพอกิน ไม่ใช่ว่าจะรุ่งเรืองอย่างยอด แต่มีความพออยู่พอกิน มีความสงบเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ถ้าเรารักษาความพออยู่พอกินนี้ได้เราก็จะยอดยิ่งยวดได้... ฉะนั้นถ้าทุกท่านซึ่งถือว่าเป็นผู้มีความคิดและมีอิทธิพลมี

พลังที่จะทำให้ผู้อื่น ซึ่งมีความคิดเหมือนกัน ช่วยกันรักษาส่วนรวมให้อยู่ดีกินดีพอสมควร ขออย่าพอควรพออยู่พอกิน มีความสงบไม่ให้นักอื่นมาแย่งคุณสมบัตินี้ จากเราไปได้ ก็จะเป็นของขวัญวันเกิดที่ถาวรที่มีคุณค่าอยู่ตลอดกาล...”

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญในช่วงปี 2540 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศไทยต้องประสบปัญหาภาวะทางเศรษฐกิจ และต้องการรักษาความมั่นคงและเสถียรภาพ เพื่อที่จะยืนหยัดในการไม่พึ่งพาผู้อื่น และพัฒนานโยบายที่สำคัญเพื่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริว่า ไม่มีความจำเป็นที่เราจะกลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ พระองค์ได้ทรงอธิบายว่า ความพอเพียงและการพึ่งตนเอง คือ ทางสายกลางที่จะป้องกันการเปลี่ยนแปลงความไม่มั่นคงของประเทศได้ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ยึดหลักทางสายกลาง ที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับให้ดำเนินไปในทางสายกลาง มีความพอเพียงและมีความพร้อมที่จะจัดการต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงซึ่งจะต้องอาศัยความรู้ รอบคอบ และระมัดระวังในการวางแผน และดำเนินการทุกขั้นตอน ทั้งนี้เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการดำเนินชีวิตอย่างสมดุล และยั่งยืนเพื่อให้สามารถอยู่ได้แม้ในโลกโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันสูง เศรษฐกิจพอเพียงจะสามารถปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางสังคมของชุมชนให้ดีขึ้น โดยมีปัจจัย 2 อย่างคือ 1) การผลิตจะต้องมีความสัมพันธ์กันระหว่างปริมาณผลผลิตและการบริโภค 2) ชุมชนจะต้องมีความสามารถในการจัดการทรัพยากรของตนเอง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาประเทศและการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ในกระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในที่สุดสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิทางเศรษฐกิจและสาขาอื่น ๆ มาร่วมกันประมวล และกลั่นกรองพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อบรรจุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศโดยยึดทางสายกลางอยู่บนพื้นฐานของความพอประมาณ พอดี และความสมดุลอย่างมีเหตุผลนำไปสู่สังคมที่มีคุณภาพทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง มีศักยภาพในการพึ่งตนเอง มีภูมิคุ้มกันและรู้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงในโลกาภิวัตน์ และต่อมาได้ใช้เป็นกรอบแนวความคิดและทิศทางการพัฒนาระบบเศรษฐกิจมหภาคในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2559) เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่สมดุล ยั่งยืน และมีภูมิคุ้มกัน เพื่อความอยู่ดีมีสุข มุ่งสู่สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน หรือที่ เรียกว่า “ สังคมสีเขียว ” (Green Society) ไม่เน้นเรื่องตัวเลขการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ให้ความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจแบบทวิลักษณ์ หรือระบบเศรษฐกิจที่มีความแตกต่างกันระหว่าง เศรษฐกิจชุมชนเมืองและชนบท นอกจากนี้แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้ถูกบรรจุในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในส่วนที่ 3 แนวนโยบายด้านการบริหาร

ราชการแผ่นดิน มาตรา 78 (1) ความว่า “ บริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความ มั่นคง ของประเทศอย่างยั่งยืน โดยต้องส่งเสริมการดำเนินการตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติในภาพรวมเป็นสำคัญ ”

สุรเกียรติ์ เสถียรไทย รัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศ ได้กล่าวเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547 ในการประชุมสุดยอด The Francophonie Ouagadougou ครั้งที่ 10 ที่ Burkina Faso ว่า ประเทศไทยได้ยึดแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ควบคู่กับ “ การพัฒนาแบบยั่งยืน ” ในการพัฒนา ประเทศทั้ง ทางด้านการเกษตรกรรม เศรษฐกิจ และการแข่งขัน ซึ่งผลของการยึดหลักปรัชญาใน แก่ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 สามารถทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเติบโตได้ถึง ร้อยละ 6.7

นอกจากแนวทางการพัฒนาภายในประเทศ การประยุกต์นำหลักปรัชญาเพื่อพัฒนาประเทศ ใน ต่างประเทศนั้น ประเทศไทยได้เป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนผ่านทางสำนักงานความร่วมมือเพื่อการ พัฒนาระหว่างประเทศ โดยมีหน้าที่ คอยประสานงานรับความช่วยเหลือทางวิชาการด้านต่าง ๆ จาก ต่างประเทศมาสู่ภาครัฐแล้วถ่ายทอดต่อไปยังภาคประชาชน และยังส่งผ่านความรู้ที่มีไปยังประเทศ กำลังพัฒนาอื่น ๆ ซึ่งสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศได้ถ่ายทอดมาเป็นเวลา มากกว่า 5 ปี และประสานกับสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ และคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ต่างชาติให้ความสนใจ เรื่องเศรษฐกิจ พอเพียง เพราะพิสูจน์แล้วว่าเป็นสิ่งที่ดีและมีประโยชน์ แต่ละประเทศมีความต้องการประยุกต์ใช้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับวิถีชีวิต สภาพภูมิศาสตร์

อดีเทพ ภาณุพงศ์ (หนังสือพิมพ์มติชน วันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2550ปีที่ 30 ฉบับที่ 10607) เอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงเวียนนา ประเทศออสเตรียได้กล่าวว่า ต่างชาติสนใจเรื่องเศรษฐกิจ พอเพียง เนื่องจากมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงห่วงใยราษฎรของ พระองค์ และทราบสาเหตุที่รัฐบาลไทยนำมาเป็นนโยบาย ส่วนประเทศที่พัฒนาแล้วก็ต้องการศึกษา เพื่อนำไปช่วยเหลือประเทศอื่นโดยผู้แทนจากประเทศต่างๆทั้งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ฝ่าย นโยบาย จนถึงระดับปลัดกระทรวง และรัฐมนตรีประจำกระทรวงต่าง ๆ ได้มาดูงานของไทย

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ได้รับการเชิดชูสูงสุดจากสหประชาชาติ (UN) ว่าเป็นปรัชญาที่มี ประโยชน์ต่อประเทศไทยและนานาชาติ ประเทศ ได้สนับสนุนให้ประเทศสมาชิกยึดเป็นแนวทางสู่การ พัฒนาแบบยั่งยืน และเริ่มใช้เป็นมาตรวัดคุณภาพชีวิตในการวัดความเจริญของแต่ละประเทศ แทน อัตราผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ซึ่งกล่าวถึงแต่ความเจริญทางเศรษฐกิจเท่านั้น ทั้งนี้เลขาธิการ องค์การสหประชาชาติ โคฟี อันนัน ได้ทูลเกล้าฯถวายรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์ (The Human Development Lifetime Achievement Award) แก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2549 ต่อมาปี 2550 มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปเผยแพร่เป็น

ภาษาอังกฤษใน 135 ประเทศ ผ่านองค์กรยูเอ็นดีพี เอเชียแปซิฟิก เพื่อลดผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์ โดยมีนักวิชาการ และนักเศรษฐศาสตร์หลายคนเห็นด้วยกับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง อาทิ 1) วูล์ฟกัง ซัคส์ นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม ชาวเยอรมนี กล่าวว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับทุกชาติในเวลานี้ และมีแนวคิดผลักดันเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นที่รู้จักในประเทศเยอรมัน 2) อมาตยาเซน ชาวอินเดียเจ้าของรางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ ปี ค.ศ. 1998 กล่าวว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการใช้สิ่งต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ และเป็นการมองที่คุณค่าของชีวิตมนุษย์ 3) จิกมี ทินเลย์ นายกรัฐมนตรีแห่งประเทศภูฏาน ให้ทรรศนะว่า หากประเทศไทยกำหนดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นวาระระดับชาติ และดำเนินตามแนวทางนี้ประเทศไทยจะสามารถสร้างโลกใบใหม่จากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สร้างชีวิตที่ยั่งยืน และจะเป็นหลักการและแนวปฏิบัติของโลก ซึ่งหากทำได้สำเร็จ ไทยก็คือผู้นำ (หนังสือพิมพ์มติชน วันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2551 ปีที่ 31 ฉบับที่ 11185)

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 วิสัยทัศน์ประเทศไทย “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อสนองต่อผลประโยชน์แห่งชาติ อันได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย การดำรงอยู่อย่างมั่นคง และยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่น มีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสถานะแวดล้อมระหว่างประเทศ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี **ความยั่งยืน** หมายถึง การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่อยู่บนหลักการใช้ การรักษาและการฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม รัฐบาลมีนโยบายที่มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืน และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2561, หน้า 4-5)

กรอบแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทาน พระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางที่สมดุลโดยประเทศสามารถทันสมัยและก้าวสู่ความเป็นสากลได้โดยปราศจากการต่อต้านกระแสโลกาภิวัตน์และการอยู่ร่วมกันของทุกคนในสังคม สามารถดำรงอยู่ได้ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิต ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติบนทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ (ลีลาภรณ์ บัวสาย. 2549, หน้า 9-11)

1. แนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤตเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนาสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับโดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

2. หลักการความพอเพียงประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ ดังนี้

2.1 ความพอประมาณ (Moderation) หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยไม่มากเกินไปพร้อมกับก้าวทันโลกในยุคโลกาภิวัตน์และไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นในด้านต่างๆ เช่น ความพอดีด้านจิตใจ ได้แก่ เข้มแข็ง มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประนีประนอม นึกถึงประโยชน์ส่วนรวม ความพอดีด้านสังคม ได้แก่ ช่วยเหลือเอื้อกูล รู้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งให้ครัวเรือนและชุมชน ปราศจากการเบียดเบียน และการเอาเปรียบ ความพอดีด้านวัฒนธรรม ได้แก่ มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ประหยัด อุดม ไม่ตกเป็นทาสของอบายมุข ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบใช้อย่างคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุดและเกิดความ ยั่งยืน พร้อมกับการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย ความพอดีด้านเทคโนโลยี ได้แก่ รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและสอดคล้องต่อความต้องการ เป็นประโยชน์ต่อ สภาพแวดล้อมและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และพัฒนาจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ความพอดีด้าน เศรษฐกิจ ได้แก่ ประกอบสัมมาชีพด้วยความขยันหมั่นเพียร เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ดำรงชีวิตอย่าง พอควร พออยู่ พอกิน สมควรตามอัตภาพและฐานะของตนเอง พึ่งตนเองได้ ไม่มีหนี้สิน

2.2 ความมีเหตุผล (Reasonableness) หมายถึง การตัดสินใจ และลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ เช่น ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพ ยึดถือการประกอบอาชีพด้วย

ความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพ ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลด เลิก สิ่งยั่วกิเลสให้หมดสิ้นไป ไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัวเอง และผู้อื่น ละเลิกการแย่ง ผลประโยชน์ และแข่งขันในทางด้านการค้าขาย ประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง ไม่หยุดนิ่ง หาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์

2.3 การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (Self-immunity) หรือการเตรียมพร้อมรองรับการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น หมายถึง การสร้างหรือเตรียมตัวด้วยการหาข้อมูลข่าวสารหรือศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ตลอดเวลาเพื่อให้มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีพื้นฐานหรือความพร้อมมากเพียงพอที่จะรู้เท่าทันต่อ ผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของ สถานการณ์ ด้วยความไม่ประมาท มีความยืดหยุ่นในการปรับตัวต่อสถานการณ์ทั้งหลายในอนาคตทั้ง ใกล้และไกล

3. เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นอยู่ภายใต้ เงื่อนไขการเสริมสร้างคุณภาพของคนทั้งด้านวัตถุและจิตใจ ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็น พื้นฐาน กล่าวคือ

3.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบ และมีความระมัดระวังที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อ ประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

3.2 เงื่อนไขคุณธรรม ประกอบด้วย ความตระหนักในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความ อุดมทน ความเพียร และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

4. เป้าประสงค์ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืนพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และ เทคโนโลยี ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาและวิถีชีวิตท้องถิ่นที่ดั้งเดิม

5. แนวทางปฏิบัติ กระบวนการสร้างความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ผ่าน กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง คือ

1) ประชาชนสามารถทำมาหากินพึ่งพาตัวเองได้ 2) การพิจารณาถึงความพอดี พอเหมาะ พอควร สมเหตุสมผล การไม่ยึดติดกับเทคโนโลยีหรือกระแสภายนอกมากเกินไป แต่อาศัยภูมิปัญญา และ ทรัพยากรภายในชาติทำให้มีรากฐานทางเศรษฐกิจที่มั่นคง 3) การสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นบน พื้นฐานของความสมดุล 4) ความครอบคลุมทั้งทางด้านจิตใจ สังคม เทคโนโลยี ทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม (สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ ในเอกสารประกอบการอบรมเรื่องการพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง)

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาหลักในการดำรงชีวิตสอดคล้องตามกฎธรรมชาติ กฎ แห่ง ความเป็นเอกภาพและดุลยภาพ สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถใช้ได้กับคนในทุก ระดับทุก

อาชีพ ความอยู่เย็นเป็นสุขจะเกิดขึ้นได้ต้องอยู่บนความมีพอดี กินพอดี เป็นพอดี อยู่พอดี ชีวิตมีความสมดุล ไม่สุดโต่งไปทางใดทางหนึ่ง การมีรายได้ที่พอมีพอใช้ สร้างภูมิคุ้มกันในการใช้ จ่ายใช้เงินไม่เกินตัวให้พอดีกับรายได้ที่มีสามารถพึ่งพาตนเองได้ไม่ไปกู้หนี้ยืมสินใครมีความขยันหมั่นเพียร อดทน ซื่อสัตย์ สุจริต ไม่คดโกงใคร ไม่มุ่งแสวงหาทรัพย์สินจนเกินพอดี สร้างความ มั่นคงเข้มแข็งให้แก่สังคม และเศรษฐกิจ รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นบ้าง ทำให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรอย่างพอประมาณ สามารถแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี

การปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านเศรษฐกิจ

1. รู้จักควบคุมใช้จ่ายของตนเอง ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล ใช้จ่ายพอประมาณ ใช้จ่ายอย่างประหยัด ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น ลดการใช้น้ำมันโดยการมาใช้รถโดยสารประจำทาง หรือหันมาใช้รถจักรยาน ให้เปิดเครื่องปรับอากาศที่อุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส หรือหันมาใช้พัดลมแล้วเปิดหน้าต่างแทนจะช่วยประหยัด

2. รู้จักออมเงิน เรียนรู้ระบบการฝากเงิน เรียนรู้ระบบออมเงิน เรียนรู้ระบบสหกรณ์

2.1 รู้จักสร้างรายได้หรืออาชีพ สร้างรายได้หรืออาชีพสอดคล้องกับความต้องการสอดคล้องกับสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรท้องถิ่น เป็นต้น

ด้านสังคม รู้จักช่วยเหลือสังคมหรือชุมชน ปลูกจิตสำนึกสาธารณะ ปลูกฝังความ สามัคคี ความเสียสละ เผยแพร่องค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง เกิดประโยชน์ต่อสังคม ดังนี้

1. มีการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างชุมชน
2. เกิดความร่วมมือในชุมชน
3. ชุมชนเข้มแข็ง เพราะไม่ต้องทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิดไปทำงานที่อื่น
4. การประกอบอาชีพด้วยความสุจริตทำให้สังคมสงบสุข

ด้านสิ่งแวดล้อม

1. รักษาสมดุลของระบบนิเวศ สร้างสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ ปลูกจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม ฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรมในท้องถิ่น ดูแลสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น เป็นต้น

2. ใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม
3. มีการจัดสรรทรัพยากรที่ดี

ด้านวัฒนธรรม สืบสานวัฒนธรรมไทย สร้างจิตสำนึกรักชาติ รักบ้านเกิด ฟื้นฟูและอนุรักษ์อาหารท้องถิ่น ดนตรีไทย และเพลงไทย โบราณสถาน และโบราณวัตถุ

ด้านศาสนา ส่งเสริมศาสนา ปลูกฝังจิตสำนึกความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

จากการศึกษาดังกล่าว คณะวิจัยสรุปได้ว่า หลักเศรษฐกิจของพอเพียง จึงหมายถึง การมี

เศรษฐกิจและความเป็นอยู่แบบ “พอมี พอกิน พอใช้” โดยการพึ่งตนเอง ช่วยตนเองให้มากที่สุด สามารถเลี้ยงตนเองได้ โดยการยึดหลักความประหยัดและความเรียบง่าย สามารถอยู่ได้โดยไม่เดือดร้อน ไม่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไปได้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการออม

การออมเป็นคำที่คนส่วนใหญ่มีความคุ้นเคยเป็นอย่างดีแต่อาจจะมีเพียงไม่กี่คนเข้าใจความหมายที่แท้จริงของการออม การออมนั้นไม่มีคำที่จะมาใช้เพื่อจำกัดความหมายได้อย่างถูกต้องที่สุด บางครั้งเราอาจได้ยินความหมายของคำว่า “การออม” และ คำว่า “ประหยัด” ซึ่งเป็นคำที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันนำมาใช้ควบคู่กันนั้นเป็นส่วนหนึ่ง que แสดงให้เห็นว่า การที่เราจะสามารถออมเงินหรือบางสิ่งบางอย่างที่เราจะออมนั้น ต้องเริ่มต้นจากการประหยัดก่อน คณะวิจัยนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการออม ดังนี้

ความหมายของการออม

มีผู้ให้ความหมายของการออม ไว้ดังต่อไปนี้

บุญเสริม บุญเจริญผล (2552, หน้า 21) ให้ความหมายการออม ไว้ว่า การเก็บเงินไว้ใช้ในอนาคต เช่น เก็บเงินฝากธนาคารหรือช้อนเอาไว้ที่ไหนก็ได้ เก็บทองคำ เก็บสินค้า หรือเก็บอะไรก็ได้ไว้ในอนาคตได้

พรพรรณ วัฒนวิชัย (2545, หน้า 12) ให้ความหมายของการออม คือ การเก็บสะสมรายได้ ส่วนหนึ่งที่ไม่ได้ใช้จ่ายไปเพื่อการบริโภค หรือเพื่อเป็นรายได้ส่วนที่เหลือจากการใช้จ่ายที่จำเป็น ต่อการดำรงชีวิต แล้วนำไปเก็บไว้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้จ่ายในอนาคต

ภราดร ปริดาศักดิ์ (2549, หน้า 368) ให้ความหมายของการออม คือการกั้นเงินรายได้ส่วนหนึ่งเอาไว้โดยมิได้นำเงินส่วนนี้ออกไปใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการในช่วงเวลาหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อจะเก็บเงินนั้นเอาไว้ใช้จ่ายในอนาคต รายได้ส่วนนี้จึงเรียกว่า “เงินออม” (Saving) การออมที่แท้จริง ตามความหมายทางเศรษฐศาสตร์นั้น เจ้าของเงินจะต้องไม่เก็บเงินนั้นเฉย ๆ หรือนำไปซื้ออุปโภค และบริโภคจะต้องไม่รวมรายจ่ายเพื่อสินค้าถาวร ซึ่งอยู่ในทางบัญชีรวมเอาสินค้าถาวรเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของทรัพย์สินด้วย

อัจฉรา ผ่องอุดม (2546, หน้า 6) ให้ความหมายของการออม คือ การสงวน เก็บงำ เพื่อให้มีโอกาส เก็บสะสมให้มากขึ้น หรือสามารถสร้างหลักฐานให้มีในวันข้างหน้า เช่น ถ้าเราไม่มีที่ดินก็ต้อง

พยายามเก็บเงินซื้อเพื่อสามารถใช้เงินนั้นผ่อนที่ดิน บ้าน

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542 : 667-1134) ได้บัญญัติไว้ว่า การออม หมายถึง เก็บหอมรอมริบ ถนอม สงวน ประหยัด

พจนานุกรมทางเศรษฐศาสตร์ได้ให้ความหมายคำว่า เงินออม (saving) คือ ส่วนหนึ่ง ของรายได้ที่ไม่ได้จ่ายไปเพื่อการบริโภค หากแต่เก็บไว้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้จ่ายต่าง ๆ ในอนาคต การใช้จ่ายเงินออมอาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การถือเป็นเงินสด นำเงินไปฝากกับธนาคาร หรือนำเงินไปซื้อหลักทรัพย์ เป็นต้น จำนวนเงินที่ออมนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ได้แก่

1. จำนวนรายได้ ถ้าบุคคลมีรายได้เพิ่มขึ้น การออมก็จะเพิ่มขึ้นไปด้วย
2. การคาดการณ์เกี่ยวกับรายได้ในอนาคต ถ้าผู้มีรายได้คาดว่าในอนาคตจะมีรายได้มากกว่า

อาจจะเก็บออมในปัจจุบัน

3. อัตราดอกเบี้ย ถ้าอัตราดอกเบี้ยปัจจุบันอยู่ในระดับสูงจะจูงใจให้คนเก็บออมมากขึ้น

ศูนย์ส่งเสริมการบริหารเงินออมครอบครัวและแก้ไขปัญหาหนี้สิน กรุงเทพมหานคร (2558) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การออมคือการนำเงินที่ออมเก็บไว้เป็นเงินสดไปลงทุนเพื่อหาผลประโยชน์ตอบแทนเป็นดอกผลจากสถาบันการเงิน เช่น ธนาคาร สหกรณ์ออมทรัพย์ และตลาด หุ้น เป็นต้น

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2550)ได้กำหนดแนวทางการใช้เงินให้ถูกต้อง คือ การใช้เงินอย่างประหยัด ไม่ใช่สิ่งของที่ไม่จำเป็น หรือไม่มีประโยชน์ มีการบันทึกรายรับ - รายจ่ายทุกรายการ อย่างชัดเจน เพื่อให้รู้ว่าในหนึ่งวัน หรือเดือนหนึ่ง ใช้จ่ายอะไรไปบ้าง และสามารถเก็บออมเงินได้หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของการวางแผนการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสม

การออม หมายถึง การนำรายได้ส่วนที่เหลือจากการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคอุปโภคในขณะปัจจุบันมาเก็บออม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายในกิจการอื่นใดที่สมควร (Keynes. 2007)

การออม หมายถึง การสะสมเงินในส่วนที่สามารถนำไปใช้จ่ายได้ในปัจจุบันนี้เพื่อเก็บไว้ใช้ในอนาคต เป็นการใช้จ่ายอย่างระมัดระวัง ไม่ประมาท ใช้จ่ายอย่างมีเหตุมีผล หรือตามที่ได้วางแผนไว้ รู้จักเก็บ รู้จักใช้ เป็นการตระหนักถึงคุณค่าของปัจจัยในการดำรงชีพ เป็นการพัฒนาชีวิตของคนให้รู้ให้คิด และให้ทำในสิ่งดีมีประโยชน์ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2548, หน้า 47)

การออม หมายถึง รายได้เมื่อหักรายจ่ายแล้วจะมีส่วนซึ่งเหลืออยู่ (บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนเงิน เอ็ม เอฟ ซี จำกัด มหาชน. 2548)

$$\text{เงินออม (Savings)} = \text{เงินได้ (Incomes)} - \text{เงินใช้ (Expenses)}$$

จากแนวคิดเดิม “ใช้จ่ายก่อน... เหลือเท่าไรค่อยออม” เปลี่ยนมาเป็น “ออมก่อน... เหลือเท่าไรค่อยใช้” นั่นคือ เก็บเงินส่วนหนึ่งของรายได้ให้เพียงพอก่อนนำเงินส่วนที่เหลือจากการเก็บออมไปใช้จ่าย ส่วนเงินออมแต่ละเดือนขึ้นกับปัจจัยของแต่ละคน

$$\text{เงินได้} - \text{เงินออม} = \text{เงินใช้}$$

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น การออมก่อนใช้เป็นการออมสำหรับผู้ใหญ่ที่มีรายได้แต่เด็กส่วนใหญ่จะได้เงินสำหรับค่าอาหารและค่าขนม ส่วนค่าใช้จ่ายก่อนๆ เช่น ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเสื้อผ้า ค่าสาธารณูปโภค ผู้ปกครองเป็นผู้จัดหา การออมสำหรับเด็กจึงควรจำกัดลงไปเฉพาะเงินที่เหลือจากค่าอาหาร ค่าขนม หรือเงินรางวัล เงินจากการทำงานหารายได้พิเศษยามว่าง ดังนั้นการออมสำหรับเด็ก หมายถึง ส่วนที่เหลือจากการใช้ การออมก่อนใช้อาจทำให้เด็กขาดอาหารได้

การออมเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาชีวิต มีองค์ประกอบของความเป็นวัฒนธรรมครบถ้วน ทั้งองค์ความรู้ วิธีปฏิบัติ และผลการปฏิบัติที่มีแบบแผนให้ประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านกาย ด้านสังคม ด้านใจ และด้านจิตวิญญาณ คณะรัฐมนตรีมีมติให้วันที่ 31 ตุลาคมของทุกปีเป็น “ วันออมแห่งชาติ ” เพื่อส่งเสริมการมีนิสัยรักการออม รวมทั้งเพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการออมเงิน จึงมีความจำเป็นต้องสร้างหรือปลูกฝังวินัยการจัดการทางการเงินในเยาวชนซึ่งเป็นทักษะชีวิตที่สำคัญวางแผนชีวิตแบบพอเพียงมีจิตสำนึกในเรื่องการใช้จ่ายปลูกสร้างวัฒนธรรมการออม และวิถีชีวิตที่พอมีพอกิน พออยู่พอใช้ พออกพอใจ เพื่อความสมดุลในชีวิต และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกตามแนวพระราชดำริเกี่ยวกับเศรษฐกิจแบบพอเพียง

จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการออม คณะวิจัยจึงขอสรุปได้ว่า การออม หมายถึง การเก็บ ถนอมรายได้ หรือสิ่งของส่วนที่ยังไม่ได้ใช้จ่ายในปัจจุบัน แล้วเก็บไว้ใช้ประโยชน์ในอนาคตเป็นการวางแผนการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง และเหมาะสมต่อไปในอนาคต

ความสำคัญของการออม

ความสำคัญของการออม ถือเป็นสิ่งที่จะทำให้เห็นคุณค่าของการออมเงินอย่างชัดเจน โดยความสำคัญของการออมนั้น มีมากมายหลายประการ ดังนี้ (กระทรวงการคลัง. 2560)

คนส่วนใหญ่มักจะเข้าใจว่าเงินออม หมายถึงรายได้หักค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภคและ ค่าใช้จ่ายอื่น ซึ่งเป็นความหมายที่ค่อนข้างใกล้ตัว และนับเป็นความเข้าใจที่ถูกต้องเพียงส่วนหนึ่ง เพราะเงินออมในระบบเศรษฐกิจมีความหมายกว้างรวมถึง เงินออมทั้งของภาครัฐ คือ รัฐบาลและ รัฐวิสาหกิจ และเงินออมของภาคเอกชนที่เป็นภาคธุรกิจและครัวเรือนทั้งหมด การออมนอกจากจะมีความสำคัญต่อประชาชนในแง่ ทำให้เกิดความมั่นคงในอนาคตแล้ว ยังมีความสำคัญต่อการพัฒนา เศรษฐกิจเป็นอย่างมาก เพราะช่วยสนับสนุน การลงทุนและการผลิตของประเทศ หากประเทศมีเงิน ออม และเงินลงทุนค่อนข้างสมดุล การลงทุนในประเทศก็ไม่ต้องอาศัยเงินทุนจากต่างประเทศมากนัก การแก้ปัญหาความไม่สมดุลของการออม และการลงทุนในประเทศ นอกจากการพิจารณา โครงสร้างการลงทุนว่ามีความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพหรือไม่แล้ว ด้านการออมก็ต้องพิจารณาว่าจะสามารถผลักดันในส่วนใดให้เพิ่มขึ้นได้ ปัจจุบันการออมในประเทศไทยอยู่ที่คนเพียงบางกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่มคนที่มีฐานะ จึงไม่ใช่

เรื่องง่ายที่จะสนับสนุนให้มีเงินออมในประเทศเพิ่มขึ้น เนื่องจากค่าครองชีพในปัจจุบันได้เพิ่มสูงขึ้นมาก ทำให้ประชาชนเดือดร้อนจากค่าของแพง รวมทั้งพฤติกรรมการบริโภคทำให้ประชาชนจับจ่ายใช้สอย และเป็นหนี้สินกันมาก ผลที่เกิดขึ้นคือ การออมภาคครัวเรือนลดลงตรงข้ามกับการบริโภคที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มสินค้าคงทน เช่น รถยนต์ โทรศัพท์มือถือ เครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการเข้าถึงแหล่งเงินกู้ยืมที่สะดวกขึ้น รวมทั้งมาตรการให้เครดิตสินเชื่อ เครดิตสินค้าที่ผ่อนปรนจูงใจให้มีการซื้อสินค้าเงินผ่อนในสารพัดรูปแบบ ประกอบกับการช่วยเหลือของภาครัฐเชิงสวัสดิการ เช่น โครงการประกันสุขภาพ ทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกมีความมั่นคง และปลอดภัยในชีวิตมากขึ้นมีผลให้ครัวเรือนมองข้ามความจำเป็นในการที่จะออมเงินไว้ใช้ยามฉุกเฉิน และที่สำคัญครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและหรือมีการศึกษาต่ำจะเป็นกลุ่มที่มีการออมต่ำ และมีปัญหาต่อการวางแผนการออมด้วยประกอบกับค่าเงิน แท้จริงหดตัวลงเนื่องจากอัตราเงินเฟ้อที่สูงขึ้นทำให้ราคาสินค้าเพิ่มขึ้นเกินกว่าการขยายตัวของ รายได้ “การบริโภคนิยม” ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเกินกว่า “การออมนิยม” จะตามทัน ซึ่งถ้าไม่มีวินัยการออมที่ดีการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่ง่ายจะย้อนกลับมาส่งผลเสียรุนแรงต่อเศรษฐกิจกลายเป็นเข้าถึงแหล่งหนี้สินเพิ่ม จากปัญหาดังกล่าวหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้พยายามรณรงค์ให้ประชาชนเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคที่ฟุ่มเฟือยมาสร้างนิสัยการใช้จ่ายอย่างประหยัดลดการบริโภคที่ไม่จำเป็นลงและเก็บออมไว้ใช้ยามเดือดร้อนหรือเหลือเก็บไว้ใช้ในอนาคตเพื่อความมั่นคงของชีวิต

ศุภลักษณ์ จองเดิน (2557, หน้า 35) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการออม ไว้ว่าเงินออมเป็นปัจจัยที่จะทำให้เป้าหมายซึ่งบุคคลกำหนดไว้ในอนาคตบรรลุจุดประสงค์ เช่น กำหนดเป้าหมายไว้ว่าจะต้องมีบ้านเป็นของตนเองในอนาคตให้ได้เงินออมจะเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดเป้าหมายที่วางไว้เป็นจริงขึ้นมาได้ นอกจากนี้เงินออมยังใช้สำหรับแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นอย่างคาดไม่ถึงของบุคคลได้ด้วย ดังนั้นบุคคลจึงควรมีการออมอย่างสม่ำเสมอในชีวิต

การที่คนเรามี“เป้าหมาย”อย่างหนึ่งอย่างใดในอนาคตกำหนดไว้อย่างชัดเจนแน่นอนก็จะทำให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะเก็บออมมากขึ้น เป้าหมายของแต่ละบุคคลอาจแตกต่างกัน แล้วแต่ความจำเป็นและความต้องการของเขา และยังขึ้นอยู่กับความหวัง และความทะเยอทะยานในชีวิตของเขาด้วย ตัวอย่างเช่น บางคนอยากมีบ้าน และที่ดินเป็นของตัวเอง อยากจะมีการศึกษาสูง อยากมีชีวิตที่สุขสบายในยามปลดเกษียณ หรือหวังที่จะให้ลูกหลานมีหลักฐานมั่นคง ดังนั้น เป้าหมายในการออมแตกต่างกันนี่จะเป็นสิ่งที่กำหนดให้จำนวนเงินออม และระยะเวลาในการออม แตกต่างกันไป

จากการทบทวน ความสำคัญของการออมนั้น คณะวิจัยได้สรุปถึงความสำคัญของการการออม ได้ว่า การเงินออมนั้นจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เป้าหมายที่ตั้งไว้ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้เงินออมยังใช้สำหรับแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นอย่างคาดไม่ถึงของบุคคลได้อีกทางด้วย และที่สำคัญประการหนึ่งนั้นการออมมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นอย่างดี

มาก เพราะเงินออมจะช่วยสนับสนุน การลงทุน และการผลิตของประเทศ หากประเทศนั้นมีเงินออม และเงินลงทุนค่อนข้างมาก การลงทุนในประเทศก็ไม่ต้องอาศัยเงินทุน จากต่างประเทศมากนัก ทำให้ ภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศนั้นมีความมั่นคง และเข้มแข็ง

ประโยชน์ของการออม

การออมเงินนั้นถือเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกคนต้องปฏิบัติให้สม่ำเสมอ และควรปลูกฝังการประหยัด ให้กับเยาวชนไทยเพื่ออนาคตจะได้ไม่ต้องพบกับความยากลำบากและปัญหาต่าง ๆ (กระทรวงการคลัง. 2560) คณะวิจัยได้นำเสนอประโยชน์ของการออม ไว้ดังนี้

1. เงินออมช่วยให้ฝันเป็นจริงได้ผู้ที่มีความฝัน อยากมีบ้าน มีรถ มีชีวิตในวัน เกษียณที่มีความสุข อยากเที่ยวรอบโลก การออมเงินตั้งแต่เนิ่น ๆ ย่อมช่วยให้บรรลุเป้าหมายตามฝัน เพราะเงินออม จำนวนไม่มากในแต่ละวันจะกลายเป็นเงินก้อนโตที่จะช่วยให้ฝันเป็นจริงได้

2. เงินออมจะช่วยลดผลกระทบจากภาวะฉุกเฉิน หรืออุบัติเหตุทางการเงินได้ไม่ว่าจะเป็นการ เกิดรายจ่ายที่คาดไม่ถึง เช่น การเจ็บป่วยกะทันหันของคนใกล้ชิด การถูกเลิกจ้างกะทันหัน การที่ลูกค้า ลดลงกะทันหันทำให้ขาดรายได้ทันที การมีเงินออมย่อมช่วยลดความรุนแรงของผลกระทบทางการเงิน เงินออมเป็นแหล่งเงินสำคัญที่ช่วยให้เราจัดการปัญหาได้ดี

3. เพื่อลดความผันผวนของการบริโภค และเพื่อเหตุฉุกเฉินโดยที่รายได้ของครัวเรือนส่วนใหญ่ ไม่มีความแน่นอนจึงต้องออมเงินไว้ใช้บริโภคเมื่อรายได้ตกต่ำ หรือขาดรายได้ ขณะเดียวกัน ก็ต้องออม ไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน เจ็บป่วย หรือในยามที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เป็นต้น

4. เพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิต ซึ่งได้วางแผนไว้ล่วงหน้า เช่น การออมเพื่อใช้จ่ายยาม เกษียณอายุ การออมเพื่อการศึกษา การออมเพื่อซื้อที่อยู่อาศัยโดยหวังผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ย เงินปันผลและกำไรจากส่วนต่างราคาซื้อขาย หรือในรูปแบบอื่น ๆ อีกมากมาย

5. การออมเป็นปัจจัยสำคัญต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นรากฐานและ เป็นปัจจัยสำคัญใน การกำหนดการลงทุนพัฒนาเศรษฐกิจเป็นอย่างมากเนื่องจากเป็นการช่วยสนับสนุนการพัฒนา เศรษฐกิจของประเทศให้มีฐานะความมั่นคงและยั่งยืนต่อไปในอนาคต

6. ช่วยสร้างเสริมความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และลดผลกระทบจากความผันผวนทาง เศรษฐกิจ เนื่องจากการออมในระดับสูงจะทำให้การลงทุนในระดับประเทศไม่จำเป็นต้อง อาศัยเงินทุน จากต่างประเทศ หากการพึ่งพิงเงินทุนจากต่างประเทศในระดับสูง และต่อเนื่อง รวมทั้ง นำเงินออมไป ลงทุนในโครงการที่ไม่มีประสิทธิภาพย่อมนำมาสู่การเกิดวิกฤติเศรษฐกิจได้ง่าย ดังกรณี ปี 2540 ดังนั้น การออมจึงนับว่ามีความสำคัญค่อนข้างมากเพื่อรองรับการลงทุนการพัฒนาเศรษฐกิจ และต่อผู้ออมเองเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิตระยะยาว

คณะวิจัย พอสรุปถึงประโยชน์ของการออมได้ว่า ถ้าบุคคลใดที่มีการออมทรัพย์ก็จะทำให้ บุคคล

นั้นสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข และสมดุล และเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันก็จะสามารถแก้ไข ปัญหาหรือความเสี่ยงทางการเงินที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกัน ประโยชน์ของการออมที่มีผลต่อประเทศชาติก็จะทำให้ภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศนั้นมีความเจริญเติบโตและ มั่นคงมากยิ่งขึ้น

วิธีการออมเงิน

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (2526, หน้า 45) ได้กำหนดวิธีปฏิบัติตนในการประหยัด และอดออม ไว้ดังนี้

1. มีความเป็นอยู่ตามสมควรแก่สภาวะ และฐานะของตน
2. มีความพอดีในการใช้จ่ายทรัพย์ไม่สุรุ่ยสุร่าย หรือตระหนี่ถี่เหนียวจนเกินควร
3. คำนึงถึงฐานะและรายได้ของตน คิดก่อนจ่าย ใช้จ่ายที่จำเป็นเสมอ
4. ใช้ทรัพยากรเวลา และพลังงานให้เป็นประโยชน์มากที่สุด
5. จัดงานพิธีการต่าง ๆ ตามสมควรใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น
6. รู้จักเก็บทรัพย์ และหาวิธีเพิ่มพูนทรัพย์สมบัติโดยทางที่ชอบ
7. รู้จักดูแลทรัพย์ของตน และของส่วนรวม
8. รู้จักวางแผนการใช้จ่าย และออมด้วยความรอบคอบ

มานพ แก้วสนิท (2556, หน้า 44) ได้กล่าวถึงวิธีการออมเงินไว้ดังนี้

1. ออมเงินให้กับตนเองก่อนเสมอ วิธีการออมเงินที่ง่ายที่สุดโดยไม่ใช้หมดเสียก่อนก็คือ เก็บเงินไว้ในที่ ๆ จะไม่มีโอกาสเอามาใช้ได้ตั้งแต่แรกให้จัดการแบ่งเงินส่วนหนึ่งจากรายรับประจำเดือน และฝากไว้กับบัญชีออมทรัพย์หรือบัญชีสำหรับการเกษียณ การทำแบบนี้จะช่วยให้ไม่ต้องตัดสินใจ ภายหลังว่าจะต้องออมเงินและใช้จ่ายเท่าไรดีในแต่ละเดือน นอกจากนี้ยังเป็น การออมเงินโดยอัตโนมัติและสามารถนำเงินส่วนนี้มาใช้ได้ตามต้องการภายหลัง เมื่อเวลาผ่านไป แม้ว่าจะแบ่งเงินออม เพียงแค่จำนวนเล็กน้อย แต่ยอดรวมก็จะค่อย ๆ สะสมมากขึ้น ดังนั้น จึงควรเริ่มออมเงินให้เร็วที่สุดจะเป็นผลดีที่สุด

2. หลีกเลี่ยงการเป็นหนี้ แต่บางครั้งหนี้อย่างอาจหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น การซื้อบ้าน การซื้อรถยนต์ เป็นต้น สำหรับผู้มีรายได้สูงสามารถซื้อบ้าน และจ่ายเป็นเงินสดได้เต็มจำนวนในครั้งเดียว แต่คนส่วนใหญ่ต้องเป็นหนี้เพื่อกู้เงินและค่อย ๆ ผ่อนใช้คืน อย่างไรก็ตามให้พยายามหลีกเลี่ยง การเป็นหนี้ให้ได้มากที่สุด เพราะการจ่ายเงินตอนซื้อครั้งแรกครั้งเดียว ย่อมถูกกว่าการผ่อนซึ่งมีดอกเบี้ย สะสมตลอดระยะเวลาที่เป็นหนี้

3. ตั้งเป้าหมายของการออมเงินมันจะง่ายกว่าถ้ามีจำนวนเงิน หรือเป้าหมายการออมที่แน่นอนให้ตั้งเป้าหมายที่เราสามารถทำได้จริงเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในตัดสินใจเพื่อการออมสำหรับ

การออมเพื่อเป้าหมายใหญ่ ๆ เช่น การซื้อบ้าน อาจจะต้องใช้เวลาหลายปีหรืออาจถึงสิบปี จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องคอยดูความคืบหน้าเป็นระยะโดยแค่มองภาพรวมกว้าง ๆ ก็จะสามารถเห็นว่าสามารถออมเงินได้มากน้อยเท่าใด จึงจะถึงเป้าหมาย เป้าหมายใหญ่ๆ เช่น การออมเงินเพื่อการใช้หลังเกษียณนั้นใช้เวลานานมาก ซึ่งเมื่อถึงเวลานั้น สภาวะเศรษฐกิจอาจจะแตกต่างไปจากปัจจุบัน เช่น เงินเพื่ออาจจะต้องใช้เวลาในการศึกษาและวิเคราะห์ก่อนหน้าก่อนที่จะตั้งเป้าหมายการออมเงิน

4. ตั้งงบประมาณ ว่าที่จริงเป็นเรื่องง่ายมากที่จะตั้งเป้าหมายการออมเงินแต่ถ้าไม่ได้ ควบคุมรายจ่ายแล้วเป็นเรื่องยากที่จะออมเงินได้สำเร็จ เพื่อให้การเงินเป็นระบบระเบียบ ให้ลองตั้งงบประมาณตั้งแต่ต้นเดือน แบ่งรายรับของเราเป็นส่วนๆ เพื่อใช้กับค่าใช้จ่ายใหญ่ๆ จะช่วยให้ไม่ใช้เงินเกินความจำเป็น

5. ให้จดบันทึกค่าใช้จ่ายเปรียบเหมือนเป็นการคาดเข็มขัดค่าใช้จ่ายนั้นเป็นสิ่งที่ต้องทำสำหรับทุก ๆ คนที่ต้องการจะออมเงินแต่ถ้าไม่จดบันทึกค่าใช้จ่ายแล้วก็จะทำให้เราออมเงินถึงเป้าหมายได้ยาก การจดยอดรวมของค่าใช้จ่ายรายเดือนในแต่ละประเภทจะช่วยให้พบว่า ปัญหาของการใช้เงินจะช่วยให้แก้ไข หรือปรับเปลี่ยนวิธีการใช้จ่ายอย่างไรก็ตามการทำอย่างนี้ต้องการความละเอียดรอบคอบอย่างมาก ขณะที่ทุกคนให้ความสนใจบันทึกค่าใช้จ่ายใหญ่ๆ เช่น ค่าเช่าบ้าน หรือผ่อนชำระหนี้การใส่ใจกับการจดบันทึกค่าใช้จ่ายเล็กๆ น้อยๆ อาจจะขึ้นอยู่กับสถานะทางการเงินของแต่ละคนด้วย

6. เริ่มออมเงินให้เร็วที่สุด เงินที่แยกมาเก็บไว้ในบัญชีออมทรัพย์จะสะสมรวมกับ ดอกเบี้ยทบต้น ยิ่งเราเริ่มออมเงินมานานเท่าไร เราก็จะได้ดอกเบี้ยมากขึ้นเท่านั้น จึงเป็นสิ่งที่ได้เปรียบถ้าเราเริ่มออมเงินเสียตั้งแต่เนิ่น ๆ แม้ว่าจำนวนเงินที่แบ่งมาออมจะเพียงเล็กน้อยในช่วงวัยรุ่น ก็ให้พยายามทำต่อไป เพราะเงินที่ดูเหมือนเล็กน้อย เมื่อรวมกับดอกเบี้ยทบต้นผ่านไปนาน ๆ ก็จะสะสมและเพิ่มจำนวนเป็นหลายเท่าของเงินต้นได้

7. ลองพิจารณาฝากเงินเข้าบัญชีเพื่อการเกษียณ ในช่วงที่เรายังอายุน้อย มีกำลัง และสุขภาพที่แข็งแรง การเกษียณนั้นดูเหมือนเป็นเรื่องที่ห่างไกลจนแทบไม่ต้องคิดถึง แต่เมื่อถึงเวลาที่ เราอายุมากขึ้นและหมดพลังเหล่านั้นแล้ว การมีเงินออมไว้ใช้อาจจะเป็นสิ่งที่เราต้องคิดถึงอยู่ตลอด นอกเสียจากว่าเราจะโชคดีมีฐานะร่ำรวย การออมเงินสำหรับการเกษียณนั้นเป็นสิ่งที่เราควรคำนึงถึงเมื่อเราเริ่มมีอาชีพที่มั่นคง

8. ลงทุนในหุ้นอย่างระมัดระวัง ถ้าเรามีวินัยการออมเงินและมีเงินส่วนที่เหลือ การลงทุนในหุ้นอาจจะเป็นโอกาสสร้างผลตอบแทนที่ดีได้แต่อาจจะมีความเสี่ยงสูงก่อนที่จะเริ่มลงทุนในหุ้น ต้องเข้าใจว่าเงินที่ลงทุนไปอาจจะไม่ได้กลับคืนมา โดยเฉพาะถ้าไม่รู้ตัวว่ากำลังลงทุน ในอะไรอยู่ ดังนั้นอย่าใช้วิธีนี้เพื่อการออมเงินในระยะยาว แต่เปรียบเทียบการลงทุนในหุ้นเหมือนการพนันที่ถูกกฎหมายในจำนวนเงินที่เรายอมสูญเสียได้คนโดยส่วนใหญ่ไม่จำเป็นต้องลงทุนในหุ้นเพื่อให้มีเงินใช้ยามเกษียณ

9. ใช้เงินกับสิ่งของฟุ่มเฟือยเป็นสิ่งสุดท้ายการออมเงินไม่ได้หมายความว่าห้ามใช้จ่ายตลอดเวลา ถ้าหากจ่ายหนี้ครบแล้ว มีเงินส่วนที่สำรองยามฉุกเฉินแล้ว และมีเงินลงทุนสำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แล้วการจะใช้จ่ายของส่วนตัวที่ไม่จำเป็นห้ำงก็ย่อมทำได้การใช้จ่ายอย่างควบคุมกับของฟุ่มเฟือยนั้นก็ถือเป็นวิธีการให้รางวัลกับการทำงานหนักแก่ตัวเองทางหนึ่ง ดังนั้นจึงอย่ากลัวที่จะฟุ่มเฟือยบ้างในบางครั้งถ้าเรามีวินัยทางการเงินของฟุ่มเฟือย ได้แก่ ของหรือ สิ่งที่ไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ในระยะยาว ซึ่งยกตัวอย่าง ได้แก่ การไปร้านอาหารที่หรูหรา การไปเที่ยววันหยุด ซื้อรถคันใหม่ เคเบิลทีวี อุปกรณ์ไฮเทคต่าง ๆ เป็นต้น

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า วิธีการออม เป็นการวางแผนการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพ โดยมีวิธีการออมหลายทาง ได้แก่ ฝากไว้กับธนาคาร ซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินกับบริษัทเงินทุน ซื้อสลากออมสิน ซื้อพันธบัตรรัฐบาล ซื้อหุ้นหน่วยลงทุนต่าง ๆ ซื้อกรรมธรรม์ประกันชีวิต เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เป็นสมาชิกกองทุนเลี้ยงชีพ เป็นต้น

แนวทางการปลูกฝังนิสัยการออม

แนวทางการปลูกฝังหรือเสริมสร้างนิสัยการออม ได้มีหน่วยงาน องค์กร รวมทั้ง นักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึง แนวทางการปลูกฝังการออมไว้มากมาย คณะวิจัยได้รวบรวมและสรุปไว้ ดังนี้

วีระชาติ ชุตินันท์วโรดม (2556, หน้า 23) ได้กล่าวว่า นิสัยการใช้จ่ายเงินหรือนิสัยการออมเป็นเรื่องที่จะต้องได้รับการปลูกฝังและได้รับการสอนตั้งแต่เด็ก ๆ อย่างที่เคยได้ยินสุภาภิตไทยที่ว่า “รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี” เช่นเดียวกับการสอนให้เด็กรู้จักออมจะต้องได้รับการปลูกฝังจากพ่อแม่ เพราะพ่อแม่ก็เปรียบเสมือนคุณครูคนแรกของลูกแต่ละคน ซึ่งหากรากฐานที่มาจากสถาบัน ครอบครัวมีการปูพื้นฐานที่ดีในเรื่องของพฤติกรรมการใช้เงินแล้ว ก็เป็นสิ่งที่ดีที่จะติดตัวกับเด็ก ตลอดไปการปลูกฝังให้เด็กรู้จักการออมตั้งแต่เด็ก ๆ จะทำให้เด็กเหล่านั้นได้รู้จักคุณค่าของเงินมากขึ้น และรู้จักประมาณตนเองไปพร้อมกันในช่วงวัยเด็กคุณพ่อ และคุณแม่ควรที่จะปลูกฝังให้ลูกหลานของท่านรู้จักใช้รู้จักออม เพราะลูกจะได้เติบโตขึ้นมาเป็นคนที่มีความสามารถในการจัดการด้านการเงินได้เป็นอย่างดี และการรู้จักใช้ และรู้จักเก็บในเวลาที่จะใช้จ่ายในแต่ละครั้งนั้นจะทำให้เด็กรู้จักคุณค่าของเงินมากขึ้น การที่พ่อแม่จะสอนให้ลูกรู้จักออมพ่อแม่ก็ควรจะทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีก่อนเพราะการเป็นตัวอย่างที่ดีให้ลูกเห็น จะทำให้ลูกปฏิบัติตามได้ง่ายขึ้น พ่อคุณพ่อคุณแม่เป็นตัวอย่างที่ดีได้แล้ว ลูกก็สามารถเห็นภาพและจึงเกิดทัศนคติที่ดีต่อการออม หลังจากนั้นคุณพ่อคุณแม่ก็ควรปลูกฝังในเรื่องต่าง ๆ เช่น การสอนให้เหลือเงินเก็บจากการ ที่ได้ค่าขนมไปโรงเรียนเมื่อญาติผู้ใหญ่ให้เงินก็สอนให้เก็บสะสมไว้เมื่อเก็บสะสมเงินได้จำนวน มากพอก็สอนให้นำไปฝากธนาคาร สอนให้ใช้เงินอย่างประหยัดและรู้จักค่าของเงิน โดยให้ลูกพิจารณาถึงความจำเป็นและความเหมาะสมก่อนที่จะนำเงินที่เก็บออมไปใช้ เมื่อลูกอยากได้อะไรพ่อแม่ก็สอนให้เก็บเงินเพื่อซื้อสิ่งของนั้น ๆ ให้ลูกมีเป้าหมายของชีวิตในเรื่องการออมเงินเพื่อ

สามารถนำเงินไปใช้ได้ในอนาคต เมื่อเกิดความจำเป็นเมื่อลูกอยากได้อะไรคุณพ่อคุณแม่ก็ต้องให้ลูกใช้ ความพยายามในการเก็บเงินเพื่อให้ได้สิ่งของนั้นมาอย่าซื้อให้ง่าย ๆ เต็ดขาดเพื่อที่ลูกจะได้เห็นคุณค่า ของสิ่งของ และเห็นคุณค่าของเงินด้วย เมื่อลูกได้รับเงินมาก ก็สอนให้ลูกรู้จักเก็บเงินไว้ส่วนหนึ่งก่อน เช่น สมมติว่าได้รับเงินจากพ่อแม่สัปดาห์ละ 500 บาท ก็ต้องเก็บออมไว้ก่อน 100 บาท แล้วที่เหลือจึง ค่อยใช้ เพราะถ้าเราใช้ก่อนเก็บเงินอาจจะไม่เหลือให้เก็บก็ได้ และเมื่อลูกเก็บเงินได้ระดับหนึ่งก็คุณ พ่อคุณแม่อาจจะสมทบให้เป็นเท่าตัวเพื่อสร้าง กำลังใจให้เด็ก ๆ เช่น เมื่อลูกเก็บเงินได้ 1,000 บาท ลูก ก็จะมีเงินฝากเป็น 2,000 บาท เพื่อสร้างกำลังใจให้ลูกและเป็นการกระตุ้นการออม เมื่อลูกเริ่มเข้า มหาวิทยาลัยหรือจบการศึกษาออกมาเริ่มงานทำและมีเงินเดือนเป็นของตนเองก็สอนให้เขารู้จักบริหาร เงิน โดยแบ่งเป็นเงินสำหรับการออม เงินสำหรับการลงทุน เงินใช้จ่ายประจำวัน สำหรับการลงทุนที่ไม่ เสี่ยงมาก เช่น การซื้อพันธบัตร รัฐบาล การซื้อกองทุนรวมตราสารหนี้ เพื่อเพิ่มค่าให้มากขึ้น และสอน ให้ลูกรู้จักตั้งเป้าหมายเพื่อการออมเพื่อไปให้ถึงจุดมุ่งหมาย เช่น ต้องเก็บเงินให้ได้อย่างน้อย 1,000,000 บาท ก่อนอายุ 40 ปี เป็นต้น

สังคมในปัจจุบันเด็ก ๆ มีสิ่งยั่วยุเป็นจำนวนมาก และพ่อแม่ยุคปัจจุบันก็ต้องทำงานมากขึ้น ทำให้ มีเวลาอยู่กับลูกน้อยลง จึงเลือกใช้วิธีการจ่ายเงินเพื่อซื้อของให้ลูกเป็นการทดแทนที่มีเวลาอยู่กับลูก น้อยลง ทำให้ลูกไม่รู้จักคุณค่าของเงินและใช้จ่ายอย่างไม่ระมัดระวัง และจะก่อให้เกิดปัญหาด้าน การเงินในอนาคต แต่ถ้าแต่ละครอบครัวช่วยกันปลูกฝังนิสัยการออมและการใช้เงินอย่าง รู้คุณค่าอย่าง สม่าเสมอตั้งแต่เด็ก เชื่อว่าเมื่อเด็กเหล่านี้โตขึ้นก็จะไม่ประสบปัญหาเรื่องการเงินจากความไม่มีวินัย ด้านการใช้จ่าย

ดังนั้น การสอนให้ลูกรู้จักการออม และรู้จักการใช้เงินตั้งแต่ลูดยังเล็กจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น วิธีการ สอนลูกดังกล่าวข้างต้นอาจปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมของแต่ละครอบครัว แต่สิ่งหนึ่งที่ทุก ครอบครัวจะต้องชี้ให้ลูกเห็นก็คือคุณประโยชน์ที่ได้จากการออม และการเลือกใช้จ่ายอย่างชาญฉลาด โดยยกตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมให้ลูกของตนได้เห็นถึงข้อดีของการออมเงินและรู้จักใช้เงินในเวลา เดียวกันพ่อแม่ก็ควรจะต้องให้เห็นตัวอย่างของคนรอบ ๆ ตัวที่ไม่รู้จักการบริหารเงินของตนเองและ ในที่สุดบุคคลเหล่านั้นก็มีปัญหาทางการเงิน หรือทุกข์ที่เกิดจากการมีหนี้สินล้นพ้นตัว เพราะพวกเขา เหล่านั้นไม่รู้จักการบริหารจัดการเงินของตนเองที่ดี จากตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน เหล่านั้นจะทำให้ลูก ตระหนักถึงคุณค่าของเงินและรู้จักการออมขึ้นมาทันที

นอกจากนี้ มานพ แก้วสนิท (2556, หน้า 12) ได้กล่าวถึงแนวทางการปลูกฝังการออมทรัพย์ ดังนี้

1. ให้คุณแม่ใช้วิธีซื้อกระปุกออมสินให้ 2 กระปุก คือกระปุกเงินออมและกระปุกสำหรับเงิน บริจาค เพื่อสอนให้เด็ก ๆ รู้จักการให้มากกว่าการฝึกฝนในตัวเลขของเงิน โดยมีกติกาว่า หากเหลือเงิน ค่าขนมเพื่อมาหยอดกระปุกเท่าไรก็ตาม คุณแม่จะเพิ่มให้อีก 2 เท่าของเงินที่เหลือ
2. พาเด็ก ๆ ไปเปิดบัญชีที่เป็นชื่อของเขาเองที่ธนาคารใกล้บ้าน แม้ไม่มากมายแต่อย่างน้อยก็

จะทำให้เขาภูมิใจว่าได้ทำอะไรแบบนี้เสมอจนเป็นนิสัยทุกเดือนเขาก็จะออมเงินในอนาคตโดยอัตโนมัติ โดยให้เขาเข้าแถวเอง นำเงินเข้าบัญชีตัวเอง อุดออมในกระปุกของตัวเอง วิธีนี้จะทำให้เขาจะภูมิใจมาก ที่ได้ฝากเงินตั้งลูกค้ายอื่น ๆ

3. คุณแม่อาจแบ่งเงินบางส่วนไปซื้อประกันสะสมทรัพย์ให้ลูกเพื่อเป็นทุนการศึกษา หรือซื้อสลากออมสิน ซึ่งหากถูกรางวัลก็จะได้เงินเข้าบัญชีเพิ่ม เมื่อได้ดูตัวเลขยอดเงินในสมุดคู่ฝาก จะทำให้เกิดแรงบันดาลใจอยากเก็บเงินให้ยอดเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

4. หากลูกของคุณอยากซื้อของเล่น ก็ให้ใช้เงินที่เก็บออมนี้ในการใช้จ่าย ถ้าเห็นว่าของสิ่งนั้นสมควรซื้อหรือมีราคาสูงมาก คุณแม่อาจใช้วิธีออกให้ครึ่งหนึ่งอย่าใช้วิธีซื้อให้ก่อนแล้วให้เด็ก ๆ ผ่อนจ่ายภายหลัง เพราะวิธีนี้จะสร้างนิสัยที่ผิดวิธีในการใช้จ่าย

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการออมเงิน พอสรุปได้ว่า การออม หมายถึง การเก็บ ถนอมรายได้ หรือสิ่งของส่วนที่ยังไม่ได้ใช้จ่าย เก็บไว้ใช้ประโยชน์ในอนาคต ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้เป้าหมายที่ตั้งไว้ประสบความสำเร็จ ถ้าบุคคลใดที่มีการออมทรัพย์ ก็จะทำให้บุคคลนั้นสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข และเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันก็จะสามารถแก้ไขปัญหาหรือความเสี่ยงทางการเงินที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้เป็นอย่างดีในขณะเดียวกันประโยชน์ของการออมที่มีผลต่อประเทศชาติ ก็จะทำให้ภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศนั้นมีความเจริญเติบโตและมั่นคงมากยิ่งขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมการอดออม

การประหยัด อดออม เป็นค่านิยมที่มีสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในสภาพสังคม ปัจจุบันการปลูกฝังค่านิยมการออม และความจำเป็นของการใช้เงินจะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับเยาวชนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น เพื่อปลูกฝังค่านิยมในการประหยัด ให้แก่เยาวชน และเป็นการส่งเสริมการออมทรัพย์ให้กับทุกคนได้รู้จักการออมมีการใช้จ่ายอย่างประหยัด ส่งเสริมคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต คณะวิจัยจึงขอเสนอแนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมการอดออม ดังนี้

ความหมายของค่านิยม

ความหมายของค่านิยมมีผู้รู้หลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ไพฑูรย์ เครือแก้ว (2558, หน้า 7) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ค่านิยม มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า “Value” และมาจากคำสองคำคือ “ค่า” “นิยม” เมื่อคำสองคำรวมกันแปลว่า การกำหนดคุณค่า คุณค่าที่เราต้องการทำให้เกิดคุณค่า คุณค่าดังกล่าวนี้มีทั้ง คุณค่าแท้ และคุณค่าเทียม ซึ่งคุณค่าแท้เป็นคุณค่าที่สนองความต้องการในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่วนคุณค่าเทียม หมายถึงคุณค่าที่สนองความต้องการอยากเสพสิ่งปรนเปรอชั่วคู่ชั่วยาม

โสภา ชูพิชัยกุล และ อรทัย ชื่นมนุษย์ (2555, หน้า 150) ให้ความหมายไว้ว่า ค่านิยม คือ สิ่งทีบอกวา อะไรที่นับว่าดี นับวาเป็นสิ่งที่พึงพอใจ หรือบอกวาอะไรควรเป็นอย่างไร

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2553, หน้า 23) ให้ความหมายของคำว่า ค่านิยม ว่า หมายถึง สิ่งสำคัญขั้นมูลพื้นฐานที่ทำให้บุคคลตัดสินใจว่าควรจะทำหรือไม่ควรปฏิบัติ พฤติกรรมหรือการแสดงออกต่าง ๆ ย่อมขึ้นกับลักษณะค่านิยมที่บุคคลมีอยู่ ค่านิยมเป็นเรื่องของความคิดในสิ่งที่ควรจะเป็นซึ่งคนส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกัน

ทิตินา แคมมณี (2546, หน้า 39) กล่าวว่าค่านิยมเป็นหลักการคิด หรือ ความเชื่อที่บุคคลยึดถือเป็นคุณค่า หรือแนวทางในการตัดสินใจและการดำรงชีวิต

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (2526, หน้า 35) ให้ความหมายค่านิยมว่า คือ ค่านิยมในสิ่งที่มีค่าควรแก่การปกป้อง คุ้มครองป้องกัน ดูแลรักษาไว้ให้มั่นคงดำรงอยู่ และให้เจริญรุ่งเรือง สืบไปเพื่อประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2548, หน้า 31) ให้ความหมายของ ค่านิยมว่า คือทัศนคติความสนใจรวมทั้ง ความอยาก ความต้องการของบุคคล และยังได้ให้ความหมายของค่านิยมในแนวทางสังคม ว่า คือ สิ่งที่สังคมเห็นว่าสำคัญ

จากความหมายดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า ค่านิยม หมายถึง สิ่งทีบุคคลพอใจ หรือเห็นวาเป็นสิ่งที่มีความค่า แล้วยอมรับไว้เป็นความเชื่อ หรือความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ค่านิยมจะอยู่ในตัวบุคคลในรูปแบบของความเชื่อตลอดไป จนกว่าจะพบกับค่านิยมใหม่ ค่านิยมจึงเป็นเสมือนพื้นฐานแห่งการประพฤติ ปฏิบัติของบุคคลโดยตรง

ค่านิยมด้านการอดออม

ค่านิยมด้านการอดออม ได้มีผู้ให้ความหมาย ไว้ดังนี้

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (2526, หน้า 45) ได้ให้ความหมายคำว่า การอดออม ว่า คือการกระทำสายกลางทีพอเหมาะพอควรแก่ภาวะและฐานะของตนเองแก่เหตุการณ์ แก่เหตุผล แก่ความจำเป็น หรือมีขมิมาปฏิบัติ ซึ่งเป็น ทางสายกลางตามคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา ซึ่งตรงกันข้ามกับการกระทำทีหย่อนยาน ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็นการเสียเปล่าสูญเปล่า การเคร่งเครียดตระหนี่ ขาดแคลนผิดเคือง โดยสรุปแล้ว การอดออม คือ การใช้จ่ายให้พอสมควรแก่กำลังทรัพย์ทีหามาได้ โดยไม่ให้ผิดเคือง และไม่ฟุ่มเฟือย และกรมการศาสนา ได้กำหนดวิธีปฏิบัติในการประหยัดและอดออม ไว้ดังนี้

1. มีความเป็นอยู่ตามสมควรแก่สภาวะ และฐานะของตน
2. มีความพอดีในการใช้จ่ายทรัพย์ไม่สุรุ่ยสุร่าย หรือตระหนี่ถี่เหนียวจนเกินควร
3. คำนึงถึงฐานะและรายได้ของตน คิดก่อนจ่าย ใช้เท่าทีจำเป็นเสมอ

4. ใช้ทรัพยากรเวลา และพลังงานให้เป็นประโยชน์มากที่สุด
5. จัดงานพิธีการต่าง ๆ ตามสมควร ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น
6. รู้จักเก็บทรัพย์ และหาวิธีเพิ่มพูนทรัพย์สมบัติโดยทางที่ชอบ
7. รู้จักดูแลทรัพย์ของตน และของส่วนรวม
8. รู้จักวางแผนการใช้จ่าย และออมด้วยความรอบคอบ

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2539) ได้ประกาศ เรื่องค่านิยมพื้นฐาน ไว้ว่าค่านิยมพื้นฐานที่สำคัญข้อหนึ่ง คือ การประหยัดอดออม ดังนั้นการปลูกฝังให้เยาวชนมีความตระหนักในการประหยัดจะเป็นหนทางหนึ่ง que สร้างนิสัยในการบริโภคที่ฟุ่มเฟือยให้ลดน้อยลงฝึกให้เยาวชนใช้ชีวิตอยู่อย่างพอเพียง สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2545 หมวด 5 การบริหารและจัดการศึกษา กล่าวไว้ว่า กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่เกี่ยวกับส่งเสริม และกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท กำหนดนโยบายแผน และมาตรฐานการศึกษา ดังนั้นเพื่อสนอง พระราชบัญญัติดังกล่าวได้ให้ทิศทางการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างมีความสุข “การจัดตั้งธนาคารโรงเรียนเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยมีการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย นอกจากจะฝึกให้นักเรียนมีวินัยในการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดแล้ว ยังฝึกให้นักเรียนรับผิดชอบในหน้าที่ที่มีความเสียสละ ซื่อสัตย์ พึ่งพาตนเองได้ และเป็นประโยชน์ ในการมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

บัญญัติ คำณววัฒน์ (2557, หน้า 3) ได้ผลสำรวจพบว่าเด็กไทยกว่า 48% หรือเกือบครึ่งไม่ออมเงิน และมีบางส่วนที่ออมเงินเป็นสัปดาห์เฉลี่ยสัปดาห์ละ 100 บาท คิดเป็น 37% ที่เหลือไม่แน่ใจในพฤติกรรมการออมเงิน ซึ่งในจุดนี้ผมมองว่าออมเงิน เป็นเรื่องแรกที่ต้องเริ่มวางแผน ให้เกิดความมั่นคงในชีวิต ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และความสุขในระยะยาว เพราะวงจรชีวิตเราตั้งแต่เด็กล้วนแต่อยู่บนเส้นทางการเงิน และเศรษฐกิจด้วยกันทั้งนั้น เมื่อเจาะลึกลงไปอีกพบว่า เด็กไทยส่วนใหญ่กังวลว่าหลังเรียนจบแล้ว เงินเดือนที่ได้รับเมื่อแรกทำงานจะไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่มีอยู่ ณ ปัจจุบัน ทำให้ช่วงแรกของการทำงานคิดจะยังขอเงินจากพ่อแม่ใช้ไปก่อน จากจุดนี้ก็เลยลองไปค้นหาแนวโน้มพฤติกรรมใช้จ่ายของเด็กไทยในสำนักงานสถิติแห่งชาติ ย้อนหลังทุก 3 ปี พบว่า ปี 2551 เด็กไทยทั่วประเทศใช้จ่ายฟุ่มเฟือย 28.2 % ต่อมาใน ปี 2554 คิดเป็น 53 % และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี อย่างไรก็ตาม หากย้อนมาดูกันที่ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนไทย จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าครัวเรือนทั่วประเทศมีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการออมกว่า 96.5 % ส่วนที่เหลือ 3.5 % เป็นเงินออม เรียกได้ว่าแทบจะไม่มีเงินเก็บในครอบครัวเลย

จากการให้ความหมายของค่านิยมการอดออมที่กล่าวมาข้างต้นนี้ สรุปได้ว่า คือ ค่านิยมในการรู้จักใช้จ่ายเงิน ทรัพย์สิน ทรัพยากร และเวลา ทั้งส่วนตน และส่วนรวมให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ละเอียดรอบคอบ ขณะเดียวกันก็ต้องรู้จักดำรงชีวิตเหมาะสมกับสภาพฐานะของตน และดำรงตน

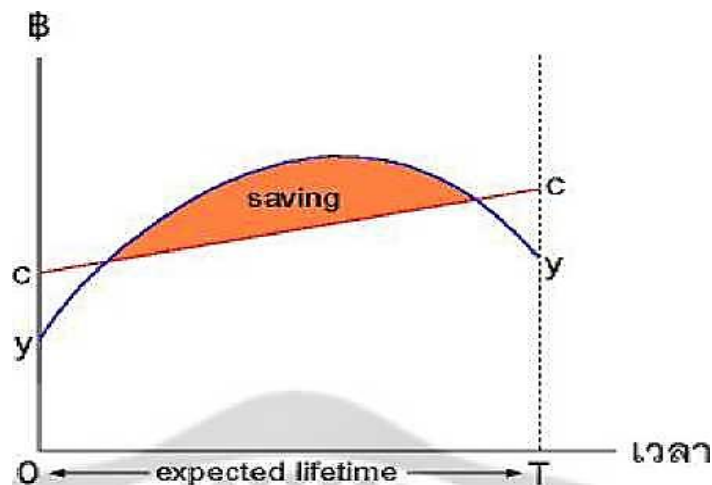
อย่างไม่ประมาทตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การออมกับทฤษฎีการบริโภคในวัฏจักรชีวิต (Saving and Life-Cycle Theory of Consumption) Martin Browning & Thomas F. Crossley, 2001)

การออมของภาคครัวเรือนมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการพัฒนาประเทศในระยะยาว เพราะเป็นที่ยอมรับกันในทางทฤษฎีว่า การออมของภาคเอกชนคือตัวจักรสำคัญที่จะช่วยให้ยกระดับรายได้ต่อหัวของประชากรในระยะยาว และมีส่วนช่วยให้เศรษฐกิจมีอัตราการเจริญเติบโตที่ยั่งยืน

นักเศรษฐศาสตร์ได้ให้ความสนใจ และมีความพยายามอย่างต่อเนื่องในการที่จะเข้าใจถึงพฤติกรรมการบริโภค และการออมของครัวเรือนในระบบเศรษฐกิจทั้งในระดับมหภาคและในระดับจุลภาค งานวิจัยเรื่องแรกที่ได้มีการศึกษาพฤติกรรมการออมในระบบเศรษฐกิจอย่างครบถ้วนและเป็นระบบ คือ เคนส์ (Keynes.1936) ตามแนวความคิดของเคนส์ นักเศรษฐศาสตร์ได้มีการศึกษาพฤติกรรมการออมอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์ปัจจัยที่มีส่วนในการกำหนดการออมตามแรงจูงใจต่างๆ ซึ่งแรงจูงใจในการออม ประกอบด้วย การออมเนื่องจากการวางแผนการใช้จ่ายตามวงจรชีวิต (Life-Cycle Motive) การออม เพื่อเป็นมรดกแก่บุตรหลาน (Bequest Motive) การออมเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงรสนิยมการใช้จ่าย (Improvement Motive) การออมเพื่อวางเงินโดยเงินผ่อน (Downpayment Motive) การออมเพื่อการ ลงทุนทางธุรกิจ (Enterprise Motive) การออมเพื่อป้องกันความไม่แน่นอนในชีวิต (Precautionary Motive) การออมเนื่องจากมีลักษณะนิสัยตระหนี่ (Avarice Motive) และการออมเนื่องจากรู้สึกที่ต้องการมีเอกภาพทางการเงิน (Independence Motive)

ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ อธิบายการออมนับตั้งแต่กลางทศวรรษที่ 1960 เป็นต้นมา (Sachs & Larrain. 1993) คือ ทฤษฎีการบริโภคในวัฏจักรชีวิต ของฟรังโก โมดิกลีอานี และ ริชาร์ด บรูมเบิร์ก (Franco Modigliani & Richard Brumberg.1954) และสมมติฐานรายได้ถาวรในวัฏจักรชีวิต ของ มิลตัน ฟรีดแมน (Milton Friedman. 1970) ทั้งสองทฤษฎีมุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับการออมในลักษณะปริมาณเงินออมที่วัดจากส่วนต่างระหว่าง รายได้กับค่าใช้จ่ายของครัวเรือน ปริมาณเงินออมของระบบเศรษฐกิจหนึ่งจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับอายุและรายได้ของผู้ออม ซึ่งเชื่อว่าปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในช่วงเวลาหนึ่งขึ้นกับการคาดคะเนของรายได้ตลอดช่วงอายุขัยทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต หากพิจารณาการกระจายรายได้ และปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในวัฏจักรชีวิตที่ควรจะเป็นของบุคคลหนึ่งๆ

แผนภาพที่ 2 การใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในวัฏจักรชีวิต

ที่มา : Franco Modigliani and Richard Brumberg, 1954. *Utility Analysis and the Consumption Function: An Interpretation of the Cross-Section Data*, in *Post-Keynesian Economics*. Eds: Kenneth Kuhihara, New Brunswick, NJ: Rutgers University Press.

จากแผนภาพที่ 2 จะเห็นได้ว่าการกระจายรายได้ตลอดช่วงอายุมีลักษณะตามเส้น yy คือ ในช่วงชีวิตที่มีอายุน้อยมี รายได้อยู่ในระดับต่ำ เมื่อมีอายุมากขึ้นมีรายได้สูงขึ้น และเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุจะมีรายได้ลดลง ส่วนการกระจายปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคมีลักษณะตามเส้น CC คือ ปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการ บริโภคของบุคคลจะสูงขึ้นเป็นลำดับตามอายุ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเส้น yy และ CC พบว่าในช่วงต้นของชีวิตบุคคลจะมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการบริโภคในช่วงกลางของชีวิตเริ่มมีรายได้เหลือจ่ายสามารถชดใช้หนี้เดิมได้ และเก็บเงินสะสมไว้สำหรับช่วงปลายของชีวิต เงินสะสมส่วนนี้ก็คือ ส่วน ของเงินออมนั่นเอง เมื่อผู้บริโภคราคาดว่าระดับรายได้ของตนจะลดลงในอนาคต บุคคลก็จะทำการออมเงินในปัจจุบันเพื่อรักษาระดับการบริโภคให้ในอนาคต (Consumption Smoothing) ดังนั้นการปรับเปลี่ยนเจตคติและสร้างจิตสำนึกในการออมเพื่อประโยชน์ในอนาคตเป็นการสร้างความสุข และความสมดุลในชีวิตโดยเน้นการออมเป็นประจำสม่ำเสมอ (Contractual Savings)

หลักในการออม การออมเป็นการเก็บเงินส่วนหนึ่งของรายได้ไว้ และนำมาใช้จ่ายเมื่อจำเป็น เป็นการสร้างคุณค่า และการพัฒนาตนเอง สร้างความมั่นคงส่วนบุคคล ยกกระดับมาตรฐานการครองชีพ ไม่ใช่เป็นไปเพื่อการสร้างความมั่งคั่ง ร่ำรวย แต่การไม่ใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ตนเอง และครอบครัวไม่ใช่ การออม เป็นการตระหนี่ถี่เหนียว ดังนั้นการรู้จักบริหารเงินของตนเอง วางแผนการออม และแผนการ ใช้จ่ายเงินถือเป็นทักษะชีวิตที่สำคัญควรมีการปลูกฝังให้เยาวชนมีวินัยทางการเงิน รู้จักวิธีการเก็บออม อย่างชาญฉลาด รู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัด รู้จักใช้จ่ายเพื่อการบริโภคอย่างรอบคอบและสมเหตุสมผล

ใช้จ่ายเงินเป็นและเหมาะสมกับการดำรงชีวิตแก่ตนเอง ดังนี้

1. ลงมือเก็บออมโดยไม่มีเงื่อนไขห้ามผัดวันประกันพรุ่ง
2. วางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างสม่ำเสมอ ประหยัดเท่าที่จำเป็นไม่ฟุ่มเฟือย รู้จักเลือกซื้อของที่ราคาประหยัดเหมาะสมกับฐานะของตนมีเงินติดตัวเพียงพอเท่าที่จำเป็นใช้หากมีความต้องการใช้จ่ายนอกแผนจะมีเวลาคิดวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนไม่สามารถจ่ายเงินซื้อได้ทันที
3. ลดรายจ่าย รายจ่ายแต่ละอย่างมีระดับความสำคัญไม่เท่ากันควรใช้จ่ายกับสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตก่อน เช่น ค่าอาหาร ค่าที่อยู่อาศัย และพยายามลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น
4. ใช้เงินน้อยกว่าที่ทำได้เสมอ และกันเงินส่วนหนึ่งไว้สำหรับอนาคต
5. จัดบันทึกบัญชีรับ-จ่ายเพื่อตรวจสอบการใช้จ่าย วิธีนี้จะช่วยให้รู้ว่าเราหมดเงินไปกับรายจ่ายประเภทไหนบ้าง และเลือกตัดตอนรายจ่ายส่วนใดออกได้บ้าง
6. เพิ่มรายได้ นอกจากการออมเงินแล้ว ควรมีการเพิ่มรายได้จากการออม การฝากเงินกับธนาคาร การซื้อพันธบัตรรัฐบาล เป็นวิธีการเพิ่มรายได้จากการออมคิดเก็บออม

			ใช้หลักธรรมาชีวิตร
	รู้จักตน	ฝึกฝนให้ประหยัด	
	วิเคราะห์รายรับ - รายจ่ายตนเอง / ครอบครัว	รู้สิทธิผู้บริโภค - คิดก่อนซื้อ - ซื้อแล้วใช้อย่างประหยัด	- สัจจะ (จริงใจ ซื่อสัตย์) - ทมะ(ข่มใจ) - ขันติ (อดทน)
			- วางแผนการออม - กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ - ทำตามแผน - เลือกวิธีออมที่ฉลาด

แผนภาพที่ 3 การวางแผนการออมด้วยบันได 4 ขั้น
(สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 8)

นอกจากการออม การรู้จักใช้จ่ายเงินอย่างรู้คุณค่าก็เป็นสิ่งจำเป็น เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการออมและการใช้จ่ายเงิน การวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างรู้คุณค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด เป็นตัวอย่างการลดรายจ่ายเพื่อการออม ดังนี้

- 1) การซื้ออย่างฉลาด คือ การซื้อสิ่งของที่มีต้นทุนต่อหน่วยต่ำ มีราคาเหมาะสมกับคุณภาพ และประสิทธิภาพของสินค้า ซื้อสินค้าตามความจำเป็นที่จะต้องใช้งาน ไม่ซื้อสิ่งของหรือสินค้าฟุ่มเฟือยโดยไม่จำเป็นเช่นซื้อเพราะเห็นเพื่อนๆ มีใช้ต้องการของแถมต้องการให้ทันสมัยไม่ตกุ่น
- 2) การใช้สิ่งของอย่างฉลาด คือ การใช้สิ่งของต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุดการ

รู้จักบำรุงรักษาสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้สามารถใช้งานได้ถูกวิธีและใช้อย่างประหยัด รวมทั้งการประหยัดจะช่วยลดค่าใช้จ่ายได้มาก และเป็นการช่วยให้เกิดเงินออมเพิ่มขึ้น เช่น การประหยัดไฟ ประหยัดน้ำ ประหยัดค่าโทรศัพท์ ประหยัดน้ำมัน

ตัวอย่างการใช้จ่ายอย่างฉลาด

1) คิดก่อนจ่าย ใช้เงินให้เป็น ใช้จ่ายซื้อสินค้าอย่างคุ้มค่า วางแผนการใช้จ่ายให้เพียงพอ ได้ประโยชน์สูงสุดไม่สูญเปล่า โดยให้ความสำคัญกับสิ่งที่จำเป็น มากกว่าสิ่งฟุ่มเฟือย หลีกเลี่ยงการซื้อตามใจชอบ ตลอดจนการนำของเดิมมาปรับใช้ ดัดแปลง ต่อเติม หรือซ่อมแซมทำให้มีคุณค่า

2) เข้าใจทางเลือกและตัดสินใจเลือกซื้อสิ่งที่มีคุณค่ามากที่สุด ตั้งงบประมาณซื้อสินค้าที่ต้องการ สำรวจสินค้า ราคา ตรวจสอบคุณภาพสินค้า ปริมาณ การดูแลรักษา การรับประกันสินค้า และเรื่องอื่นๆ ที่ผู้บริโภคควรพิจารณาก่อนจะตัดสินใจซื้อ และให้ความสำคัญของการเก็บใบเสร็จ หรือใบรับประกัน รอเวลาเมื่อสินค้านั้นมีราคาถูกลง หรือซื้อสินค้าตามฤดูกาล เทศกาล วาระต่างๆ ตลอดจนการพิจารณาจาก “ตัวเลือก” (Spending-by-choice) โดยคำนึงถึง “ความคุ้มค่า” มากที่สุด และตรงกับ “ความต้องการ” ที่สุด จึงตัดสินใจเลือกซื้อสินค้านั้น

3) ให้ความสำคัญกับการใช้จ่ายเกินตัว เรื่องหนี้สิน และแนวทางแก้ปัญหา ควรตระหนักในเรื่องอันตรายของการใช้จ่ายเกินตัว หนี้สิน ซึ่งจะนำมาสู่วิกฤติทางการเงิน เช่น ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น หรือแบ่งเงินส่วนหนึ่งไปจ่ายหนี้

การบันทึกบัญชีรับ-จ่าย

ปัจจุบันได้มีการรณรงค์การให้ความสำคัญในเรื่องการจดบันทึกการใช้จ่ายในหลากหลายรูปแบบ เช่น ชุด "จดแล้วไม่จน" ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่รณรงค์ให้ประชาชนจัดทำสมุดบัญชีครัวเรือนเพื่อบันทึกบัญชีรายรับ รายจ่ายของครอบครัว หรือสมุด "จดแล้วรวย" ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือ "คู่มือชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ" ของศูนย์ส่งเสริมการบริหารเงินออมครอบครัว กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เนื่องจากตั้งแต่ตื่นนอนตอนเช้าจนถึงเวลาเข้านอน กิจกรรมต่างๆ จะเกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายเพื่อตอบสนองความต้องการ การจดบันทึก ข้อมูลเกี่ยวกับเงื่อนไขปัจจัยในการดำรงชีวิตอย่างต่อเนื่องลงในสมุดบัญชีรับ-จ่ายแสดงข้อมูลการใช้จ่ายเงิน ทำให้ทราบว่าเงินถูกใช้จ่ายไปในทางใด เงินส่วนใหญ่ถูกใช้ไปเพื่ออะไร สัดส่วนการจัดสรรเงินเป็นอย่างไร ตัวอย่างเช่น พบว่า เงินส่วนใหญ่ถูกใช้ไปกับค่าอาหาร ทำให้เข้าใจได้ว่าน้ำหนักที่เกินเกณฑ์เป็นผลเนื่องมาจากการรับประทานจุบจิบ หรือเงินส่วนใหญ่ถูกใช้ไปกับค่าเดินทางด้วยรถแท็กซี่หรือต้องขึ้นทางด่วนเป็นประจำ เพราะว่าตื่นสายบ่อย หรือเงินส่วนใหญ่ถูกใช้ไปกับกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งมากเกินไป หรืออาจพบว่าเงินถูกใช้ไปกับบางกิจกรรมน้อยเกินไป รวมทั้งพบว่าเงินถูกใช้ไปกับกิจกรรมบางอย่างที่ไม่จำเป็น ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกนี้เป็นข้อมูลสำหรับตรวจสอบ พฤติกรรมและสะท้อน

พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของตนเองได้อย่างชัดเจน เป็นตัวบ่งชี้อดีต ปัจจุบัน และอนาคต เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนชีวิตและกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิต วางแผนตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ลดรายจ่ายที่จำเป็น และการเพิ่มรายรับ ประหยัดและอดออม มีเงินเหลือเก็บ ตลอดจนเป็นการ สร้างวินัยทางการเงิน ดังนั้นจุดเริ่มต้นที่ดี ก็คือ การบันทึกบัญชีรับ-จ่ายเป็นประจำ

การบันทึกบัญชีรับ-จ่ายจึงเป็นเครื่องมือพื้นฐานของทุกคน ต้องทำบันทึกรายรับ-รายจ่ายที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกวัน เป็นเครื่องมือสำหรับเตือนสติ และควบคุมการใช้จ่ายเงินอย่างระมัดระวัง รอบคอบ เป็นกระจกสะท้อนให้รู้จักตนเอง เมื่อเห็นพฤติกรรมทางการเงิน ทำให้เกิดจิตสำนึก มีเหตุผลในการใช้จ่ายเงินมากขึ้น การรู้จักตนเองและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม มีพฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสมจึงเป็นพัฒนาการทางการเงินและการสร้างวินัยทางการเงิน ตลอดจนเป็นวิถีแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด และการค้นพบการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บัญชีรับ-จ่ายนับเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อแนวทางสู่ความพอเพียง นอกจากการ จัดบันทึกข้อมูลที่ถูกต้อง การวางแผนและบริหารการเงินอย่างรอบคอบ การนำข้อมูลที่จัดบันทึกมาพิจารณาหาวิธีเพิ่มรายรับ ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นเพื่อให้เกิดความพอดี และเก็บออมส่วนที่เหลือไว้ใช้ ในอนาคต

จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการออม คณะวิจัยจึงขอสรุปได้ว่า การออม เป็น การเก็บ ถนอมรายได้ หรือสิ่งของส่วนที่ยังไม่ได้ใช้จ่ายในปัจจุบัน แล้วเก็บไว้ใช้ประโยชน์ในอนาคตเพื่อเป็นการวางแผนการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง และเหมาะสมต่อไปในอนาคต นอกจากการออมแล้วควรมีการจัดบันทึกรายรับ รายจ่าย เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับเตือนสติ และควบคุมการใช้จ่ายเงินอย่างระมัดระวัง รอบคอบ ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมทางการเงิน ทำให้เกิดจิตสำนึก มีเหตุผลในการใช้จ่ายเงินมากขึ้น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมพฤติกรรม

ความหมายของพฤติกรรม

โกลเดนสัน ได้ให้คำจำกัดความของพฤติกรรมไว้ว่า เป็นการกระทำหรือการตอบสนองการกระทำทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคล และเป็นปฏิสัมพันธ์ในการตอบสนองสิ่งกระตุ้นภายในหรือภายนอก รวมทั้งเป็นกิจกรรมการกระทำต่างๆ ทอย่างมีจุดมุ่งหมายสังเกตเห็นได้หรือเป็นกิจกรรมการกระทำต่างๆ ที่ได้ผ่านการใคร่ครวญแล้วหรือเป็นไปอย่างไม่รู้ตัว (Goldenson. 1984, หน้า 90)

ราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายพฤติกรรม (Behavior) หมายถึง การกระทำ หรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิดของบุคคลที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายในจิตใจและภายนอกอาจทำไปโดยไม่รู้ตัว อาจเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์ ผู้อื่นอาจสังเกตการณ์กระทำได้ และ

สามารถใช้เครื่องมือทดสอบได้ (ราชบัณฑิตยสถาน. 2525, หน้า 573)

สีทธิโชค วรานุสันติกุล ให้คำจำกัดความพฤติกรรม หมายถึง ปฏิบัติ และกิจกรรมทุกชนิดที่มนุษย์แสดงออกทางรูปธรรม นามธรรม ตลอดเวลา สังเกตได้ด้วยประสาทสัมผัส วาจา และการกระทำ สามารถแบ่งพฤติกรรมออกได้เป็น 2 ประเภท คือ พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) ซึ่งเป็นการกระทำที่สังเกตได้ด้วยประสาทสัมผัส หรืออาจใช้เครื่องมือช่วย และพฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) ซึ่งเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ บุคคลอื่นไม่สามารถสังเกตได้

อัครฤทธิ์ หอมประเสริฐ ได้ให้ความหมาย ไว้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำที่สังเกตได้ เช่น การพูด การเดิน การเต้นของหัวใจ การรับรู้ การคิด การจำ และการรู้สึก การกระทำที่สังเกตไม่ได้ เช่น ผู้กระทำรู้ตัว ไม่รู้ตัว หรือเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์ เป็นการกระทำที่ตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคลซึ่งสัมพันธ์กับสิ่งกระตุ้นภายใน และภายนอก

เมื่อพิจารณาคำจำกัดความ และความหมายของคำว่า พฤติกรรม จากนักวิชาการ นักวิจัย พบว่ามีความหมายใกล้เคียงกัน ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำ หรืออาการที่แสดงออกของจิตใจทั้งภายใน และภายนอกที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายในจิตใจและภายนอก อาจทำโดยรู้ตัว และไม่รู้ตัว อาจเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์เป็นการกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลซึ่งบุคคลอื่นสังเกต และใช้เครื่องมือทดสอบได้

องค์ประกอบของพฤติกรรม

พฤติกรรมของมนุษย์มีองค์ประกอบ 7 ประการ (สุชาติดา มะโนทัย. หน้า 9 – 10 อ้างอิงมาจาก Cronbach. 1972) ดังนี้

1. ความมุ่งหมาย (Goal) เป็นความต้องการที่ทำให้เกิดกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการที่เกิดขึ้นความต้องการบางอย่างสามารถตอบสนองได้ทันทีแต่บางอย่างต้องใช้เวลาจนถึงบรรลุตามความต้องการได้

2. ความพร้อม (Readiness) คือ ระดับวุฒิภาวะหรือความสามารถที่จำเป็นในการทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ

3. สถานการณ์ (Situation) เป็นเหตุการณ์ที่เปิดโอกาสให้เลือกทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ

4. การแปลความหมาย (Interpretation) ก่อนที่จะทำกิจกรรมหนึ่งลงไปมนุษย์จะพิจารณาเหตุการณ์ก่อนแล้วจึงตัดสินใจเลือกวิธีการที่เกิดความพึงพอใจมากที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการ

5. การตอบสนอง (Response) เป็นการกระทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการโดยวิธีการที่ได้เลือกแล้วในขั้นตอนแปลความหมาย

6. ผลที่ได้รับหรือผลที่ตามมา (Consequence) เมื่อทำกิจกรรมแล้วย่อมได้รับผลการ

กระทำนั้น ผลที่ได้รับอาจเป็นไปตามที่คาดคิดหรืออาจตรงข้ามก็ได้

7. ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง (Reaction to Thwarting) ในกรณีที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้มนุษย์ก็อาจจะย้อนกลับไปแปลความหมายของสถานการณ์และเลือกวิธีการใหม่

บloom (Bloom. 1975, หน้า 65 – 197) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมที่เป็นกิจกรรมทุกประเภท ที่มนุษย์กระทำอาจเป็นสิ่งสังเกตได้หรือไม่ พฤติกรรมดังกล่าวนี้ ได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. พฤติกรรมด้านความรู้ (Cognitive domain) พฤติกรรมด้านความรู้ เป็นกระบวนการทางด้านสมองเป็นความสามารถทางด้านสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ การจำกัดข้อเท็จจริงต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาความสามารถ และทักษะทางสติปัญญา การใช้ความคิด วิจัยญาณเพื่อประกอบการ ตัดสินใจ จัดจำแนกได้ตามลำดับขั้นจากง่ายไปยากดังนี้

1.1 ความรู้ ความจำ (Knowledge) เป็นพฤติกรรมขั้นต้นเกี่ยวกับความจำได้หรือระลึกได้

1.2 ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นพฤติกรรมที่ต่อเนื่องมาจากความรู้ คือจะต้องมีความรู้มาก่อนถึงจะเข้าใจได้ ความเข้าใจนี้จะแสดงออกมาในรูปของการแปลความ ตีความและคาดคะเน

1.3 การนำไปใช้ (Application) เป็นการนำวิชาการ ทฤษฎี กฎเกณฑ์และแนวคิดต่าง ๆ ไปใช้

1.4 การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นขั้นที่บุคคลมีความสามารถ และมีทักษะในการจำแนกเรื่องราวที่สมบูรณ์ใดๆ ออกเป็นส่วนย่อยและมองเห็นความสัมพันธ์อย่างแน่ชัดระหว่าง ส่วนประกอบที่รวมเป็นปัญหาหรือสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

1.5 การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถของบุคคลในการรวบรวม ส่วนย่อยต่างๆ เข้าเป็นส่วนรวมที่มีโครงสร้างใหม่ มีความชัดเจน และมีคุณภาพสูง

1.6 การประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถของบุคคลในการวินิจฉัยตีราคาของสิ่งของต่างๆโดยมีเกณฑ์ที่ใช้ช่วยประเมินค่านี้ อาจเป็นเกณฑ์ที่บุคคลสร้างขึ้นมา หรือมีอยู่แล้วก็ตาม

2. พฤติกรรมด้านเจตคติ (Affective domain) เจตคติเป็นกระบวนการทางด้านจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก ความสนใจ เจตคติ การให้ คุณค่าการปรับปรุงค่านิยม การแสดงคุณลักษณะตามค่านิยมที่ยึดถือ รวมไปถึงความเชื่อ ความรู้สึก ของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ กันจะบอกแนวโน้มของบุคคลในการกระทำพฤติกรรม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ องค์ประกอบอื่น ๆ ด้วย ซึ่งได้แบ่งขั้นตอนการเกิดพฤติกรรมด้านเจตคติได้ดังนี้

2.1 การรับหรือการให้ความสนใจ (Receiving or Attending) เป็นขั้นตอนที่บุคคล ถูกกระตุ้นให้ทราบว่าเหตุการณ์ หรือสิ่งเร้าบางอย่างเกิดขึ้น และบุคคลนั้นมีความยินดี หรือมีภาวะจิตใจพร้อมที่รับหรือให้ความพอใจต่อสิ่งเร้านั้น ในการยอมรับนี้ประกอบด้วยความตระหนัก ความยินดีที่ควรรับ และการเลือกรับ

2.2 การตอบสนอง (Responding) เป็นขั้นตอนที่บุคคลถูกจูงใจให้เกิดความรู้สึกผูกมัดต่อสิ่งเร้า เป็นเหตุให้บุคคลพยายามทำเกิดปฏิกิริยาตอบสนอง พฤติกรรมขั้นนี้ประกอบด้วย ความยินดี ความเต็มใจ และความพอใจที่จะตอบสนอง

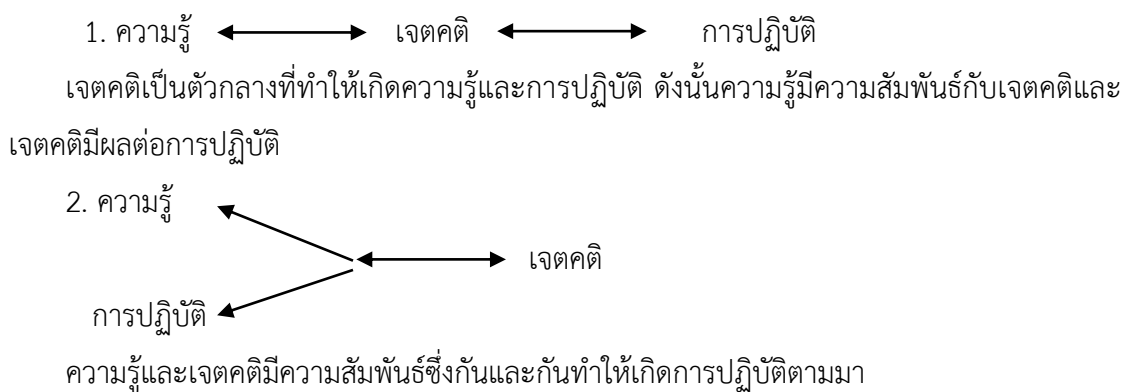
2.3 การให้ค่านิยม (Valuing) เป็นขั้นที่บุคคลมีปฏิกิริยาซึ่งแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้น ยอมรับว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าสำหรับตนเอง และได้นำไปพัฒนาเป็นของตนเองอย่างแท้จริง พฤติกรรมขั้นนี้ ส่วนมากใช้คำว่า“ค่านิยม” ซึ่งการเกิดค่านิยมนี้ประกอบด้วย การยอมรับ ความชอบและความผูกมัด ค่านิยมเข้ากับตนเอง

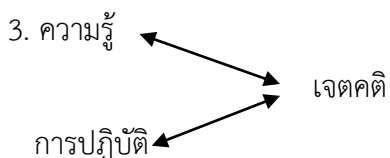
2.4 การจัดกลุ่มค่านิยม (Organization) เป็นขั้นตอนที่บุคคลจัดระบบค่านิยมต่าง ๆ ให้เข้ากลุ่มโดยพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมนั้น ในการจัดกลุ่มนี้ประกอบด้วย การสร้าง แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยม และการจัดระบบของค่านิยม

2.5 การแสดงลักษณะตามค่านิยมที่ยึดถือ(Characterization by a Value or Complex) พฤติกรรมขั้นนี้ถือว่าคุณค่าหลายชนิดและจัดอันดับของค่านิยมเหล่านั้นจากดีที่สุุดไปจนถึงน้อยที่สุด พฤติกรรมเหล่านี้จะเป็นตัวคอยควบคุมพฤติกรรมของบุคคล พฤติกรรมในขั้นนี้ประกอบด้วย การวางแผนแนวทางของการปฏิบัติ และการแสดงลักษณะที่จะปฏิบัติตามแนวทางที่เขากำหนด

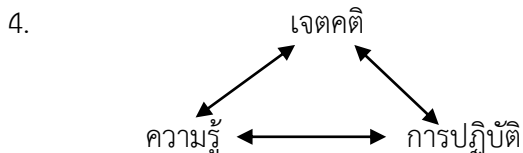
3. พฤติกรรมด้านการปฏิบัติ(Psychomotor domain) พฤติกรรมด้านการปฏิบัตินี้ เป็นการใช้ความสามารถที่แสดงออกทางร่างกาย ซึ่งรวมทั้ง พฤติกรรมที่แสดงออกและสังเกตได้ เป็นพฤติกรรมขั้นสุดท้ายที่บุคคลปฏิบัติออกมาโดยมีด้านความรู้ และด้านเจตคติเป็นตัวช่วยให้เกิดพฤติกรรมด้านการปฏิบัติที่ถูกต้อง แต่กระบวนการในการจะ ก่อให้เกิดพฤติกรรมนี้ต้องอาศัยระยะเวลาและการตัดสินใจหลายขั้นตอน แต่นักวิชาการก็เชื่อว่า กระบวนการทางการศึกษาจะช่วยให้เกิดพฤติกรรมการปฏิบัติได้ ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ (Knowledge) เจตคติ (Attitude) และการปฏิบัติ (Practice)

ชาร์ท (Schwartz, 1975: 28 – 31) ได้ศึกษาถึงรูปแบบความสัมพันธ์ของพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เจตคติ และการปฏิบัติ สามารถสรุป รูปแบบของความสัมพันธ์ได้ เป็น 4 ลักษณะ คือ

ความรู้และเจตคติต่างกันทำให้เกิดการปฏิบัติได้โดยที่ความรู้ และเจตคติไม่จำเป็นต้องสัมพันธ์กัน

ความรู้มีผลต่อการปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม สำหรับทางอ้อมนั้นมีเจตคติเป็นตัวกลาง ทำให้เกิดการปฏิบัติตามได้

จากรูปแบบความสัมพันธ์สรุปได้ว่า พฤติกรรมของมนุษย์มีความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติที่จะส่งผลทำให้เกิดการปฏิบัติ ที่สามารถวัดได้ด้วยการสังเกต การให้ความรู้ และเจตคติจะเป็นตัวช่วยให้เกิดพฤติกรรมด้านการปฏิบัติที่ถูกต้อง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษา

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 31 มาตรา 34 มาตรา 35 มาตรา 36 มาตรา 39 มาตรา 48 และ มาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตาม บทบัญญัติแห่งกฎหมาย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ทรงตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอม ของรัฐสภา ดังต่อไปนี้ มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546” มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป มาตรา 3 ให้ยกเลิก (1) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 132 ลงวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2515 (2) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 294 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

“เด็กเร่ร่อน” หมายความว่า เด็กที่ไม่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือมีแต่ไม่เลี้ยงดู หรือไม่สามารถเลี้ยงดูได้ จนเป็นเหตุให้เด็กเร่ร่อนไปในที่ต่าง ๆ หรือเด็กที่มีพฤติกรรมใช้ชีวิตเร่ร่อน จนน่าจะเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพของตนเอง

“เด็กกำพร้า” หมายความว่า เด็กที่บิดาหรือมารดาเสียชีวิต เด็กที่ไม่ปรากฏบิดา มารดาหรือไม่สามารถสืบหาบิดามารดาได้

“เด็กที่อยู่ในสภาพยากลำบาก” หมายความว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวยากจนหรือ บิดา มารดา

หย่าร้าง ทุพพลภาพ ถูกคุมขัง หรือแยกกันอยู่และได้รับความลำบาก หรือเด็กที่ต้องรับภาระหน้าที่ในครอบครัวเกินวัยหรือกำลังความสามารถและสติปัญญา หรือเด็กที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้

“เด็กพิการ” หมายความว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สมอ่ง สติปัญญา หรือจิตใจ ไม่ว่าจะมีความบกพร่องนั้นจะมีมาแต่กำเนิดหรือเกิดขึ้นภายหลัง

“เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด” หมายความว่า เด็กที่ประพฤติตนไม่สมควร เด็กที่ประกอบอาชีพหรือคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อ ศีลธรรมอันดีหรืออยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ทั้งนี้ ตามที่กำหนด ในกฎกระทรวง

“นักเรียน” หมายความว่า เด็กซึ่งกำลังรับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ทั้งประเภทสามัญศึกษาและอาชีวศึกษาหรือเทียบเท่าหรืออยู่ในสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชน

“นักศึกษา” หมายความว่า เด็กซึ่งกำลังรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่า อยู่ในสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชน

“บิดามารดา” หมายความว่า บิดามารดาของเด็กไม่ว่าจะสมรสกันหรือไม่

“ผู้ปกครอง” หมายความว่า บิดามารดา ผู้อนุบาล ผู้รับบุตรบุญธรรม และ ผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้หมายความรวมถึงพ่อเลี้ยง แม่เลี้ยง ผู้ปกครองสวัสดิภาพ นายจ้าง ตลอดจนบุคคลอื่นซึ่งรับเด็กไว้ในความอุปการะเลี้ยงดูหรือซึ่งเด็กอาศัยอยู่ด้วย

“ครอบครัวอุปถัมภ์” หมายความว่า บุคคลที่รับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดูอย่างบุตร

หมวด 7 การส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา มาตรา 53 โรงเรียนและสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนว ให้คำปรึกษาและฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษาและผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม ความรับผิดชอบต่อสังคมและปลอดภัยแก่นักเรียนและนักศึกษา ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

สรุปได้ว่า ตามกฎหมายคุ้มครองเด็ก เด็กทุกประเภทควรได้รับการส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น แนะแนว ปรึกษา การอบรม หรือระบบงานที่ดำเนินงานในสถานศึกษา

เจตคติ (Attitude)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546 , หน้า 321) ได้ให้ความหมายของเจตคติว่า หมายถึงท่าทีหรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

กูด (Carter V. Good. 1973, หน้า 48-49) ได้ให้ความหมายเพิ่มเติมว่า เป็นความโน้มเอียงหรือแนวโน้มของบุคคลที่จะตอบสนองต่อสิ่งของ สถานการณ์หรือ ค่านิยม โดยปกติจะแสดงออกมาพร้อมกับความรู้สึกและอารมณ์ที่จะสนับสนุนหรือต่อต้าน เช่น รัก เกลียด หรือกลัว ชอบหรือไม่ชอบ เห็น

ด้วยหรือไม่เห็นด้วย เจตคติไม่อาจสังเกตได้โดยตรง แต่จะอนุมานได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งที่เป็นพฤติกรรมทางวาจา และท่าทาง

โรคิช (Rokeach. 1970, หน้า 112) ได้กล่าวว่า เจตคติเป็นการผสมผสานหรือการจัดระเบียบของความเชื่อที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ผลรวมของความเชื่อนี้จะเป็นตัวกำหนดแนวโน้มของ บุคคลในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ

เทอร์สโตน (Thurstone. 1976, หน้า 77) ซึ่งได้กล่าวว่า เจตคติเป็นผลรวมของมนุษย์เกี่ยวกับความรู้สึก อคติ ความกลัว ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และความเชื่อมั่นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยแสดงพฤติกรรมโน้มน้าวใจอย่างใดอย่างหนึ่งในรูปแบบการประเมินความรู้สึก ความลำเอียงว่าชอบหรือไม่ชอบ

โรเจอร์ (Roger. 1978, หน้า 208 - 209) ได้กล่าวถึงเจตคติว่ามีรากฐานมาจากความเชื่อเป็นความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าซึ่งถือเป็นมิติของการสื่อสารภายในบุคคล (Interpersonal Communication) ที่เป็นผลกระทบมาจากการรับสารเพื่อการประเมินว่าชอบหรือไม่ชอบต่อประเด็นหนึ่ง ๆ อันจะมีผลต่อพฤติกรรมแสดงออกเป็นดัชนีชี้ว่าบุคคลคิด และรู้สึกอย่างไรกับคนรอบข้าง วัตถุ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนสถานการณ์ต่าง ๆ

เคิร์ช และครัชฟิลด์ (Kerch And Crutchfield. 1948, หน้า 52) ได้เน้นเรื่องการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลที่เกิดจากการรับรู้ กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ผลรวมของกระบวนการที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจ อารมณ์ การรับรู้ และความตระหนัก ซึ่งกระบวนการนี้เป็นผลมาจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล จะเห็นได้ว่า นิยามนี้ไม่เน้นพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคล (overtbehavior) แต่เน้นประสบการณ์เฉพาะ

ไอเซน (Fishbein and Ajzen. 1988) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง อารมณ์ ความรู้สึกที่เกิดจากการเรียนรู้เพื่อที่จะตอบสนองต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยการแสดงออกถึงความชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้นอย่างคงที่สม่ำเสมอ

ไตรแอนดิส (Triandis. 1971) ได้สรุปลักษณะของเจตคติว่าเป็นสิ่งที่ไม่ได้มีมาแต่กำเนิดแต่จะเกิดขึ้นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ที่บุคคลนั้นเกี่ยวข้องเป็นภาวะทางจิตใจที่มีอิทธิพลต่อการคิดและการกระทำมีผลให้บุคคลมีท่าทีในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทางใด ทางหนึ่งมีความหมายที่อ้างอิงถึงบุคคลหรือสิ่งของเสมอ

ชริกเลย์ (Shrigley. 1990, หน้า 100) ซึ่งกล่าวว่า เจตคติไม่ใช่สิ่งที่มิมีมาแต่กำเนิดแต่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์เจตคติบางอย่างมีขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการที่อยากให้ตนเป็นที่ยกย่องของสังคม

คาแพลน (Kaplan. 1972, หน้า 370) กล่าวว่า เจตคติเป็นความโน้มน้าวใจหรือความรู้สึกที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ในลักษณะที่แน่นอน ซึ่งเกิด จากการเรียนรู้ การวิเคราะห์ความจริง และการตัดสินใจอย่างรอบคอบ อย่างไรก็ตามคาแพลนมี แนวคิดว่าเจตคติส่วนใหญ่จะเกิดจากอารมณ์ที่มีต่อบุคคล ความคิด

และสิ่งต่างๆที่ทันท่วงที โดยไม่ คำนึงถึงความเป็นจริงในสถานการณ์เหล่านั้น

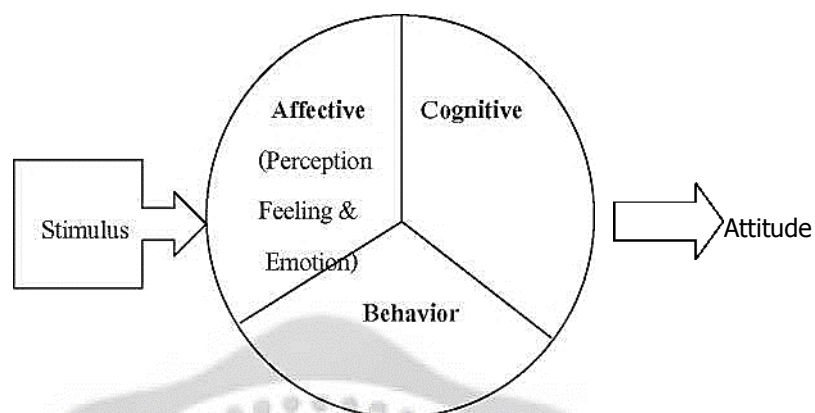
ออลพอร์ต (Allport. 1967, หน้า 438) ให้ความหมายว่า เจตคติ หมายถึง สภาวะความพร้อมทางความคิดและความรู้สึกซึ่งก่อตัวจากผลของประสบการณ์สภาวะความพร้อมนี้จะเป็แรงที่จะกำหนดทิศทางของปฏิกิริยาตอบสนองของบุคคลที่มีต่อทุกสิ่ง และทุกสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องด้วย บุคคลจะสร้างหรือเกิดเจตคติได้จากวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ในสังคม การเรียนรู้จากประสบการณ์โดยตรง และประสบการณ์ที่ได้รับจากเดิมจะส่งผลถึงเจตคติต่อสิ่งใหม่ที่คล้ายคลึงกันตลอดจนการเลียนแบบบุคคลที่ตนเองให้ความสำคัญ และรับเอาเจตคตินั้นมาเป็นของตนเอง

เคแกน (Kagan. 1968, หน้า 618) ให้ความหมายของเจตคติไว้ว่า เป็นความโน้มเอียงที่ฝังแน่นอยู่ในความคิดและความรู้สึกในทางบวกหรือลบที่มีต่อสิ่งที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะ

วูลแมน (Wohlman. 1973, หน้า 34) ให้ความเห็นว่า เจตคติคือ สภาพของจิตที่ผ่านประสบการณ์การเรียนรู้แบบแน่น และผลักดันให้ มนุษย์ตอบสนองต่อบุคคล วัตถุ หรือแนวคิดเฉพาะอย่างในลักษณะที่สอดคล้องหรือขัดแย้งได้

เคแกน และวูลแมน ได้แบ่งองค์ประกอบของเจตคติ (Components of attitudes) เป็น 3 ด้าน คือ ความรู้ ความเข้าใจ และอารมณ์

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า สิ่งเร้า(Stimuli) เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลเกิดเจตคติต่อสิ่งต่าง ๆ เจตคติเป็นองค์รวมของความรู้สึกนึกคิดและความพร้อมในการแสดงออกทางการกระทำ หรือพฤติกรรม มีลักษณะค่อนข้างคงที่และมีความคงเส้นคงวา หรือค่อนข้างคงที่ (Relatively stable) และนำไปสู่การตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างที่เป็นอารมณ์และความรู้สึก (Affective) ความคิด (Cognitive) หรือพฤติกรรม (Behavioral) ซึ่งแสดงเป็นภาพของความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของเจตคติ (Components of attitudes) หรือรูปแบบ ABC (ABC Model)! Gibson ,2000: 103) ดังนี้เพื่อเป็นเหตุผลที่จะสรุปความ และรวมเป็นความเชื่อ หรือช่วยในการประเมินค่า

แผนภาพที่ 4 องค์ประกอบของเจตคติ (Components of Attitudes)

1. องค์ประกอบด้านความรู้เชิงประเมินค่า (Cognition Evaluative component) เป็นส่วนหนึ่งของเจตคติที่เป็นด้านความรู้เชิงประเมินค่า ซึ่งมีที่มาจากกระบวนการทางความคิดที่ใช้เหตุผลเชิงตรรกะเป็นหลัก เป็นความรู้ความเข้าใจที่เป็นเหตุผลในการสรุปความ และรวมเป็นระบบความคิด ความเชื่อในการประเมินค่าสิ่งเร้านั้นๆซึ่งมักจะเป็นแนวโน้มทางใดทางหนึ่ง จึงเป็นเจตคติที่ผ่านการประเมินของบุคคลแล้ว

2. องค์ประกอบด้านอารมณ์และความรู้สึก (Affect component) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของเจตคติ เป็นส่วนหนึ่งของเจตคติที่เกี่ยวกับอารมณ์และความรู้สึกที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้และความเข้าใจต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการที่บุคคลประเมินค่าสิ่งเร้าเหล่านั้น และเกิดความรู้สึกในทางบวกหรือทางลบต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ การชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งเร้าต่างๆ ที่รับรู้ ดังนั้นองค์ประกอบนี้จึงเป็นสภาพทางอารมณ์ควบคู่ไปกับการประเมินของแต่ละบุคคล

3. องค์ประกอบด้านความพร้อมกระทำ (Action Tendency Component) เป็นเจตคติอีกส่วนหนึ่งของบุคคลที่เตรียมพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆที่รับรู้ หรือมีแนวโน้มหรือความตั้งใจ (intention) ที่จะกระทำต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทิศทางใดทิศทางหนึ่งที่สอดคล้องกับความรู้สึก ความคิดของตนเกี่ยวกับสิ่งเร้านั้น เช่น สนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือ มีส่วนร่วม แสดงความเป็นมิตร หรือต่อต้าน ขัดขวาง ต่อสู้ ทำลาย ถอยหนี หลีกเลียงต่อสิ่งเร้าเหล่านั้น

การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self esteem)

การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นความรู้สึกพื้นฐานของชีวิตด้านจิตใจที่จะทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า (Waltz. 1992, หน้า 224-226) และเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตให้มีชีวิตอยู่ อย่างเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในตนเอง ตลอดจนเป็นปัจจัยที่มีอำนาจในการคงไว้ซึ่งการดำรงชีวิตทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขและเปิดใจกว้างยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

มาสโลว์ (Maslow. 1987, หน้า 45-46) ให้ความหมายว่า เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีความเชื่อมั่น ในตนเอง รู้สึกว่าตนมีคุณค่า มีความเข้มแข็ง มีสมรรถภาพในการกระทำสิ่งต่างๆ มีความเชี่ยวชาญ และมีความสามารถ ได้แบ่งองค์ประกอบของการเห็นคุณค่าในตนเองออกเป็น 2 ส่วน คือ 1.) ความรู้สึกนับถือตนเอง (self respect) ความมั่นใจในการกระทำต่างๆที่ประสบความสำเร็จสามารถพึ่งตนเองได้ และมีสิทธิเสรีภาพ และ 2.) การเห็นคุณค่าในตนเองที่ได้รับจากผู้อื่น (esteem from other) เป็นความต้องการได้รับการยอมรับนับถือได้รับความสนใจมีผู้ให้ความสำคัญเป็นที่ชื่นชอบการมีชื่อเสียง เกียรติยศ และอำนาจ

แบนดูรา (Bandura. 1986, หน้า 356) ได้ให้ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเองว่าเป็นการประเมินของตนเองว่าตนเองเป็นคนอย่างไร ถ้าประเมินตนเองไว้ค่าก็จะมีคุณภาพภูมิในตนเองต่ำ

แต่ถ้าประเมินว่ามีความสามารถก็จะรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองหรือมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง

คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1981, หน้า 419) นักจิตวิทยากล่าวถึงคุณค่าในตนเองว่าเป็นการประเมินค่าตนเอง (Self-appraisal) จากประสบการณ์ที่ได้ลงมือกระทำของบุคคลเพื่อสร้างหรือแสดงถึงคุณค่าที่มีอยู่ภายในตนเอง (Worthy) ให้บุคคลอื่นรับรู้ได้โดยการสื่อสารด้วยคำพูดหรือการกระทำ พฤติกรรม คูเปอร์สมิธ ได้จำแนกคุณลักษณะพื้นฐานของการเห็นคุณค่าในตนเองไว้ 4 ประการ

1. ความสามารถ (Competence) องค์ประกอบด้านนี้ คือ คุณสมบัติซึ่งบุคคลคิดขึ้นครั้งแรกทันทีที่มีการประเมินตนเองบุคคลจะบอกเกี่ยวกับทักษะและสัมฤทธิ์ผลที่เขาทำได้ดีและประสบความสำเร็จทักษะต่างๆ ที่อยู่ในคุณสมบัติของข้อนี้มีมากมาย เช่น ทักษะทางด้านกายภาพ ทักษะทางด้านความคิด ทักษะทางด้านศิลปะ และทักษะในการเข้าสังคม ส่วนสัมฤทธิ์ผลก็จะมีในหลายรูปแบบ เช่น ในรูปแบบ ของทุนการศึกษา ทุนการฝึกอบรมดูงาน ผลงานทางศิลปะ ธุรกิจ กีฬา การเงิน งานวิชาชีพ ซึ่งทุกๆ สิ่งทีกล่าวมามีผลนำไปสู่ความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคล

2. ความมีคุณค่า คือ สัญลักษณ์ของความดี (Virtue) องค์ประกอบด้านนี้ คือคุณสมบัติหรือคุณภาพของบุคคลในสถานภาพของความมีศีลธรรม หรือมาตรฐานทางด้านจริยธรรมและสิ่งที่ปรากฏทางกายภาพหรือแบบแผนของบุคลิกภาพ ในการกล่าวถึงความสามารถของบุคคล บุคคลจะได้รับการกล่าวว่าเขาเก่งอย่างไร แต่ถ้ากล่าวถึงความมีคุณค่าบุคคลจะได้รับการกล่าวว่าเขาดีอย่างไร หรือเขาทำได้ ดีเช่นไร ดังนั้นบุคคลจะมีมุมมองของความมีคุณค่าในทางบวก โดยเน้นถึงความซื่อสัตย์ ความน่าเชื่อถือ ไว้วางใจ (คุณค่าทางศีลธรรม) มโนภาพทางความคิด และความสูง หรือความหล่อ ความสวย (รูปทรงทางกายภาพ)

3. พลังอำนาจ (Power) องค์ประกอบด้านนี้ คือ ส่วนของการรับรู้ตนเองของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถที่จะควบคุมและมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่นๆ ซึ่งในงานวิจัยบางชิ้นได้มีการเพิ่มเติมความรู้สึกของการควบคุมเหนือวิถีชีวิตที่บุคคลดำเนินอยู่ในชีวิตประจำวัน นอกจากนั้นพลังอำนาจยังมีรากฐานมาจากความสามารถและความมีคุณค่าของมนุษย์

4. ความสำคัญ (Significance) การยอมรับคุณสมบัติขององค์ประกอบด้านนี้ คือ มนุษย์ปฏิบัติต่อบุคคลอื่นๆอย่างไร ชอบนับถือหรือชื่นชม ประโยคที่บอกว่า “ ฉันเป็นที่ชื่นชอบ ” คือ ประโยคของ การเห็นคุณค่าในตนเอง มนุษย์จะยอมรับบุคคลที่มีทักษะ และจะยกย่องชื่นชมโดยพิจารณาว่าบุคคลนั้น มีคุณค่าที่จะได้รับการสรรเสริญมากกว่าบุคคลที่ขาดทักษะต่างๆ มีสัมฤทธิ์ผลต่ำ และแสดงถึงบุคลิกที่ไม่เป็นที่ดึงดูดใจ

ประเภทของการเห็นคุณค่าในตนเอง คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 2002, หน้า 256-258) ได้แบ่งประเภทของการเห็นคุณค่าในตนเองออกเป็น 4 ด้านดังนี้

1. การเห็นคุณค่าในตนเองด้านต่างๆ ไป การเห็นคุณค่าในด้านนี้เป็นความต้องการเห็นคุณค่าในตนเองในด้านต่างๆ ไปเป็นความปรารถนาของบุคคลที่จะให้ตนเองมีความเข้มแข็ง มีความสามารถ

เพียงพอสำหรับการทำสิ่งต่างๆ มีความเชี่ยวชาญ มีความเชื่อมั่นในการเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น มีความอิสระเสรี และประสบความสำเร็จในกิจการต่างๆ

2. การเห็นคุณค่าในตนเองด้านสังคม เป็นความปรารถนาของบุคคลที่จะให้บุคคลอื่นๆ เห็นว่าตนเองเป็นผู้ที่มีชื่อเสียง มีเกียรติ มีตำแหน่งฐานะ มีอำนาจเหนือผู้อื่น มีความสำคัญ มี ศักดิ์ศรี ได้รับการยอมรับและเป็นที่น่าชื่นชมของผู้อื่นโดยทั่วไปบุคคลจะให้ความพอใจในสิ่งต่างๆ แตกต่างกันอย่างออกไป บุคคลมีแนวโน้มใช้ค่านิยมของสังคมเป็นตัวตัดสินใจการเห็นคุณค่าของตนเองถ้า ค่านิยมของตนเองสอดคล้องกับสังคม จะทำให้การเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น การที่บุคคลมี ปฏิสัมพันธ์กับสังคม และเพื่อนจะช่วยในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง บุคคลที่มาจากสถานภาพ ทางสังคมสูง จะได้รับการปฏิบัติที่ทำให้รู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูง

3. การเห็นคุณค่าในตนเองด้านครอบครัว เน้นความสัมพันธ์กับครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูกเป็นสิ่งที่มีความหมายมาก ดังนั้น ประสบการณ์ที่บุคคลได้รับจาก ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวจึงเป็นรากฐานที่สำคัญในชีวิต เด็กที่ได้รับความรัก ความอบอุ่น การ สนับสนุน ให้กำลังใจ ให้สิทธิเสรีภาพในการกระทำของเด็ก ระเบียบกฎเกณฑ์ที่พ่อแม่ใช้ปกครองลูก และการจัดการดูแลให้เด็กมีอิสระในขอบเขตที่กำหนด สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะทำให้เด็กสามารถพัฒนาการ เห็นคุณค่าในตนเองได้

4. การเห็นคุณค่าในตนเองด้านการทำงาน สมรรถภาพ ความสามารถและผลงาน องค์ประกอบทั้ง 3 มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน และมีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองโดยจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงความถี่ของการประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวในสิ่งที่กระทำโดยจะมีเรื่องสติปัญญาเข้ามาเกี่ยวพันด้วยการตัดสินการเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลเกิดจากการเปรียบเทียบผลงาน และความสามารถของตนเองกับเกณฑ์ความสำเร็จที่ตนเองได้ตั้งไว้ ถ้าผลงานและความสามารถเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตนเองได้ตั้งไว้หรือดีกว่า จะทำให้บุคคลมีการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น ในทางตรงข้ามถ้าผลงานและความสามารถไม่เป็นไปตามเกณฑ์หรือต่ำกว่าเกณฑ์บุคคลจะคิดว่าตนเองไร้ค่า

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเองจะมีการพัฒนา มาตั้งแต่วัยเด็กด้วยการอบรมสั่งสอนปลูกฝังค่านิยมอันดีงาม นอกจากนั้นธรรมชาติของพฤติกรรมในวัยเด็ก ต่าง ๆ ที่ได้แสดงออกมานั้นทำให้ระดับความภูมิใจในตนเองแตกต่างกัน องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการ เห็นคุณค่าในตนเอง (Coopersmith. 1981) คือ

1. องค์ประกอบภายใน ได้แก่ สภาพจิตใจและสภาวะทางอารมณ์หรือความรู้สึก (Affective states) ถ้าบุคคลประเมินตนเองในด้านบวกเป็นการส่งเสริมให้บุคคลมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น ถ้าบุคคลประเมินตนเองในด้านลบ มองตนเองว่าไม่มีความสามารถ ไร้สมรรถภาพ มีบมด้อย มีความวิตกกังวล และไม่สามารถประสบความสำเร็จในอนาคต ส่งผลให้การเห็นคุณค่าในตนเองลดต่ำลง

1.1 การประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ซึ่งจะมีผลต่อสถานภาพ ตำแหน่งและชื่อเสียง

ของบุคคลนั้น โดยมีปัจจัยต่างๆที่จะแสดงให้เห็นว่าคุณประสบความสำเร็จ ดังนี้

- 1) การมีความสามารถในการควบคุมหรือมีอิทธิพลเหนือคนอื่นเป็นการแสดงให้เห็นว่าคุณนั้นรู้ถึงควมมีอำนาจของตน
- 2) การได้รับการยอมรับความสนใจและความรักจากบุคคลอื่นเป็นการแสดงให้เห็นว่าคุณนั้นรู้ถึงควมสำคัญของตนเอง
- 3) การเป็นบุคคลที่มีศีลธรรมจรรยาตามมาตรฐานของสังคมเป็นการแสดงให้เห็นว่าคุณนั้นรู้ถึงคุณงามความดีและความน่าเชื่อถือศรัทธาของตน
- 4) การประสบความสำเร็จสมควมมุ่งมั่นเป็นการแสดงให้เห็นว่าคุณนั้นรู้ถึงการมีความสามารถของตน

การประสบความสำเร็จในตนเอง ความสำเร็จและความสมหวังในความรู้สึกของบุคคลแต่ละคน ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองโดยตรง การประเมินตน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความภูมิใจในตนเองมีความสัมพันธ์กันทางบวก ถ้าอายุมากขึ้นจะมีความแม่นยำในการประเมินตนเองมากขึ้น และมีความภูมิใจในตนเองมากขึ้นด้วย นอกจากนี้การประสบผลสำเร็จในด้านอื่นๆ ที่มีความสำคัญต่อเด็ก เช่น ด้านกีฬา กิจกรรมนอกหลักสูตร ความสามารถพิเศษ การได้รับตำแหน่งสำคัญในโรงเรียน เป็นองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง เช่นกัน

1.2 การได้รับการยอมรับ การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการที่เรามองเห็นตนเอง หรือมีความรู้เกี่ยวกับตนเองว่าเป็นคนเช่นไร และการที่บุคคลอื่น ๆ เห็นและยอมรับนับถือในตัวเราก็ดำเนินเมื่อบุคคลนั้นมองเห็นเราว่า มีคุณค่า มีเกียรติยศ เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง

1.3 การมีอำนาจหรืออิทธิพล การมีอำนาจหรืออิทธิพลมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นการโน้มน้าวบุคคลทั้งความรู้สึก และพฤติกรรมให้คล้อยตามหรือปฏิบัติตาม เป็นการสร้างศรัทธาบาร์มีให้ผู้อื่นได้เคารพยกย่อง เห็นความสำคัญของเรา และคิดว่าเราจะเป็นผู้นำหรือเป็นที่พึ่งของเขาได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเองได้เช่นกัน

นอกจากนี้การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self values) ของบุคคลจะผันแปรตามค่านิยม การให้คุณค่าต่อสิ่งนั้น ความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น ตลอดจนผันแปรตามระดับความมุ่งหวัง (Aspiration) การได้กระทำในสิ่งที่สอดคล้องกับค่านิยมและความปรารถนา ถ้าบุคคลใดมีความมุ่งหวังเกินความสามารถของตนโอกาสที่จะประสบความสำเร็จตามความมุ่งหวังมีน้อย ทำให้การเห็นคุณค่าในตนเองลดลงได้

2. องค์ประกอบภายนอก ถ้าบุคคลใดที่ได้รับการยอมรับจากครอบครัว เพื่อนหรือสังคมแล้ว จะเกิดความประทับใจในตนเอง และมีความเชื่อว่าตนมีคุณค่าสูงสุด ดังนั้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ก็จะเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าเราได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ได้แสดงความสามารถของตนเอง ซึ่งถ้าประสบความสำเร็จจะรู้สึกว่ามีคุณค่าในตนเอง การไม่ใส่ใจต่อสิ่งที่จะทำให้ความภาคภูมิใจในตนเอง

ลดลง เช่น ข้อวิพากษ์วิจารณ์ที่ไม่เป็นประโยชน์ นอกจากนี้การอบรมเลี้ยงดู การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การมอบความรักใคร่โดยไม่มีเงื่อนไขที่แตกต่างกันจะส่งผลกระทบต่อเห็นคุณค่าในตนเองในวันที่เจริญเติบโต หรือวัยผู้ใหญ่อีกด้วยหลักที่สำคัญ คือ ต้องเป็นความรักใคร่ที่ได้รับอย่างต่อเนื่องจากบิดามารดา และเป็นความรักที่ได้จากสมาชิก คนอื่น ๆ ในครอบครัว รวมไปถึงเพื่อน ๆ ด้วย ผู้ที่มีความภูมิใจในตนเองสูงมักจะมีความสัมพันธ์กับภูมิหลังของครอบครัว ที่ให้ความเอาใจใส่ ให้อิสระตัดสินใจ หรือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ

การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูง จะสามารถเผชิญกับอุปสรรคต่างๆ ยอมรับสถานการณ์ที่ทำให้ตนเองรู้สึกผิดหวัง และสร้างความหวังใหม่ในชีวิตบุคคลที่รู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ เมื่อพบอุปสรรค จะหลีกเลี่ยงการแก้ไขปัญหา ไม่มีความยืดหยุ่น ยึดติดอยู่กับสิ่งที่รู้จักหรือเคยชินเพื่อความรู้สึกปลอดภัย หลีกเลี่ยงการคบหาสมาคมกับบุคคลอื่นไม่กล้าปฏิเสธสิ่งที่ตนไม่ต้องการ กลัวการตัดสินใจของคนอื่นที่มีต่อตนเองมักนำความคิดของบุคคลอื่นมาใส่ใจคิดว่ากลุ่มเพื่อนไม่ยอมรับไม่ให้ความสนใจและรู้สึกเสียใจบ่อย (Coopersmith. 1981, หน้า 132) การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้ได้บุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองให้เกิดขึ้นได้จากประสบการณ์ที่ได้รับ เช่น การยอมรับนับถือ ความสนใจใส่ใจจากบุคคลที่มีความสำคัญในชีวิตการประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ทำให้เป็นที่รู้จัก และมีผลต่อสถานภาพ และตำแหน่งในสังคมการได้กระทำในสิ่งที่สอดคล้องกับค่านิยมตนเอง การไม่ใส่ใจต่อสิ่งที่ทำให้การเห็นคุณค่าในตนเองลดลง (Coopersmith. 1981, หน้า 37)

คูเปอร์ สมิธ (Coopersmith. 1984, หน้า 196-197) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กอายุระหว่าง 10-12 ปี จำนวน 85 คน พบว่าการได้รับการยอมรับบุตร การอธิบายเหตุผลและให้การดูแลที่เหมาะสม การเอาใจใส่ให้อิสระในขอบเขตที่เหมาะสม และการยอมรับนับถือตนในทางที่ดีจากบิดามารดา เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เด็กเห็นคุณค่าในตนเอง

ซาเทียร์ (Satir, et al.1991, หน้า 28) ได้เปรียบเทียบลักษณะบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ และสูงไว้ ดังตาราง 3

ตาราง 3 การเปรียบเทียบลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ และสูง

บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ	บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง
แนวคิดในการดำเนินชีวิตต้องการเป็นที่รัก	สามารถรักตนเองและผู้อื่น
วิธีการดำรงชีวิตไม่สอดคล้องเหมาะสม คำพูด ท่าทางและความรู้สึกไม่กลมกลืนกัน คอยเอาใจผู้อื่น ยอมผู้อื่น ดำเนินชีวิตอื่น ใช้เหตุผลมากกว่าความรู้สึกหรือการเสแสร้ง ไม่แสดงความรู้สึกภายในใจ	วิธีการดำรงชีวิตสอดคล้องเหมาะสม สามารถทำสิ่งต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม
ไม่ยืดหยุ่น ตัดสินวิพากษ์วิจารณ์ ไม่มีอารมณ์ขัน อยู่ภายใต้การควบคุมของบุคคลอื่น / ครอบครัว	มีเหตุผล มีพลังความสามารถ มีความเชื่อมั่น ตระหนักรู้ในทางเลือกต่างๆ
ใช้กลไกในการป้องกันตนเอง เก็บอารมณ์ ความรู้สึก อยู่ในสภาพแวดล้อมเดิม	ยอมรับความแตกต่างระหว่างตนกับบุคคลอื่น ซื่อสัตย์ไว้วางใจได้สามารถเสี่ยงต่อสถานการณ์ สถานการณ์ใหม่ได้
เน้นอดีต ไม่ต้องการเปลี่ยนแปลง	เน้นปัจจุบันต้องการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งใหม่

จากแนวความคิดข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่ต้องการให้ผู้อื่นยอมรับและยกย่องชมเชย โดยการประเมินคุณค่าจากความรู้สึกภายในตนเอง และประเมินจากการแสดงออกของผู้อื่นที่มีต่อตนเองโดยมีขอบเขตความเชื่อเกี่ยวกับตนเองว่ามีความสำคัญ มีความสามารถ มีคุณความดี และมีพลังอำนาจ ซึ่งวัดได้จากการมีความสุขในการดำเนินชีวิต มีความตั้งใจ และอดทนต่อชีวิตมีการยอมรับชีวิต ยืนหยัดต่อสู้ปัญหาชีวิต มีความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง มีอัตมโนทัศน์ที่รับรู้ว่าเป็นตนเอง และพร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในชีวิต มีระดับอารมณ์ในทางที่ดีมีความพอใจในชีวิต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนห้วยหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 คณะวิจัยได้ศึกษางานวิจัยในประเทศ และงานวิจัยต่างประเทศ ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

พิเชษฐ์ เชื้อทอง (2553, บทคัดย่อ) ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาค่านิยมด้านการประหยัดและการออมของนักเรียนโรงเรียนชนบทศึกษา จังหวัดขอนแก่น การวิจัยครั้งนี้มี วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับค่านิยมด้านการประหยัดและการออมของนักเรียนโรงเรียนชนบทศึกษา จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อเปรียบเทียบค่านิยมด้านการประหยัด และการออมของนักเรียนโรงเรียนชนบทศึกษา จังหวัดขอนแก่น 3) เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมตามโครงการพัฒนาและส่งเสริมค่านิยมด้านการประหยัดและการออมของนักเรียนโรงเรียนชนบทศึกษา จังหวัดขอนแก่น ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนชนบทศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6 ในปีการศึกษา 2551 จำนวน 1,523 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 310 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับค่านิยมด้านการประหยัดและการออมของนักเรียน แบ่งออกเป็น 4 ตอนคือ 1) แบบสอบถาม ข้อมูลส่วนตัว 2) แบบสอบถามข้อมูลด้านเศรษฐกิจ 3) แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการออม 4) แบบสอบถามเกี่ยวกับการวัดค่านิยมด้านการประหยัดและการออม แบบสอบถามมีความเชื่อมั่น ที่ระดับ 0.82 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) จากการศึกษา พบว่า 1) ค่านิยมด้านการประหยัดและการออมของนักเรียนโรงเรียนชนบทศึกษา จังหวัดขอนแก่น มีระดับค่านิยม ในภาพรวมและรายด้านทั้ง 2 ด้าน อยู่ในระดับน้อย คือด้านสร้างลักษณะนิสัยในการประหยัดและการออมและด้านการมีแผนการใช้จ่าย 2) ค่านิยมด้านการประหยัดและการออมของนักเรียนโรงเรียนชนบทศึกษา จังหวัดขอนแก่น ก่อนการพัฒนาและหลังการพัฒนามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งภาพรวมและรายด้านโดยค่าเฉลี่ยของค่านิยมด้านการประหยัดและการอดออมของนักเรียนหลังการพัฒนาสูงกว่าการพัฒนา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านค่านิยม ด้านการประหยัดและการออม ของนักเรียนหลังการพัฒนา ในด้านการสร้างลักษณะนิสัยในการประหยัดและการออมมีการพัฒนาดีขึ้นอยู่ในระดับดีมาก 3) ผลการจัดกิจกรรม พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมตามโครงการพัฒนาและส่งเสริมค่านิยมด้านการประหยัดและการออมของนักเรียนโรงเรียนชนบทศึกษา จังหวัดขอนแก่น ทั้งในภาพรวม และรายกิจกรรมทุกกิจกรรมมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก

หทัยรัตน์ มาประณีต (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ผลการดำเนินการกิจกรรมสร้างเสริมทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดอดออมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมโดยทั่วไปของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการออมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยอยู่ในรูปแบบสอบถาม สำหรับนิสิตวิชาเอกพัฒนาสังคมชุมชนเมือง ชั้นปีที่ 3 จำนวน 28 คนโดยได้ดำเนินกิจกรรมมา 3 ครั้งระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนกันยายน 2551 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีเปรียบเทียบค่าคะแนน เฉลี่ย (t-Test)

ของทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดและออมก่อนและหลังการดำเนินกิจกรรมฯ ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยของทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดและออมก่อนและหลังการดำเนินกิจกรรม ไม่มี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าว พบว่า กิจกรรมผลการ ประเมินการจัดกิจกรรมทั้งหมดที่สำคัญโดยรวมประกอบด้วย 1) ควรจะเพิ่มกิจกรรมที่ส่งเสริมการ ประหยัดและการออมมากกว่านี้ เช่น การบรรยายด้านวิธีวางแผนการใช้จ่ายเงินและการออมโดย วิทยากร และการฝึกทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย 2) ควรจะจัดกิจกรรมที่สร้างเสริมการประหยัดและ ออมบ่อยครั้งและอย่างต่อเนื่อง 3) ควรเพิ่มระยะเวลาในการเข้าร่วมจัดกิจกรรมแต่ละครั้งมากยิ่งขึ้น

บุญสืบ สุขสมทิพย์ (2557, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการออม ของผู้มี รายได้ประจำ : กรณีศึกษา พนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออม และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การออมของพนักงานการไฟฟ้า ส่วนภูมิภาคอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยวิธี สอบถามเชิงลึก ประชากร จำนวน 240 คน และนำข้อมูลมาประมวลผล โดยใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก ผลการวิจัยพบว่า 1) พนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ส่วนใหญ่ออมเพื่อใช้ในยามเจ็บป่วยหรือชรา ออมเงินสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ร้อยละ 9-10 ของเงินเดือน ผากเงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์ปีละ 600 - 1,000 บาท ผากเงินกับธนาคาร พาณิชย์แบบออมทรัพย์ โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ระบุจำนวนเงินฝาก ไม่ซื้อสลากออมสิน หรือสลากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และที่ซื้อส่วนใหญ่ซื้อมากกว่า 10,000 บาท ไม่ซื้อ กรมธรรม์ประกันชีวิต ส่วนที่ซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตส่วนใหญ่ซื้อแบบรายปี จ่ายเบี้ยประกันชีวิตปีละ ไม่เกิน 10,000 บาท ไม่ซื้อพันธบัตรรัฐบาลหรือหุ้นของบริษัทต่าง ๆ จำนวนเงินที่ซื้อตั้งแต่ 3,000 บาท จนถึง 1,000,000 บาท นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามยังออมในรูปแบบอื่น ๆ ได้แก่ ทองคำรูปพรรณ ที่ดิน กองทุนรวม เก็บไว้กับตนเอง จำนวนที่ออมตั้งแต่ 10,000 จนถึง 20,000 บาท 2) ปัจจัยส่วน ประสมทางการตลาดของสถาบันการเงินทางด้านผลิตภัณฑ์ ที่มีผลต่อการออมมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ใน ระดับมาก ได้แก่ การพัฒนาเทคโนโลยี เช่น จำนวนตู้เอทีเอ็ม มีผลต่อความต้องการให้ใช้บริการของ ธนาคารมากขึ้น ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการออมมีค่าเฉลี่ย รวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยภาครัฐบาลที่มี ผลต่อการออมมีค่าอยู่ในเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การรณรงค์ให้ใช้ของที่ผลิตในประเทศไทยทำ ให้ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายและมีเงินเหลือสำหรับการ ออมมากยิ่งขึ้น

พรปวีณ์ คู่ห้อย (2558, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยการศึกษาพฤติกรรมการออมของบุคลากร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของบุคลากร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยใช้วิธีการการออกแบบสอบถามเพื่อทำการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากผู้ตอบ แบบสอบถาม จำนวน 120 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ข้อมูลโดยทั่วไป ทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลพฤติกรรม และรูปแบบการออม และข้อมูล

ทัศนคติที่มีผลต่อการออม สถิติที่ใช้ในการศึกษา คือ สถิติเชิงพรรณนา มาตราวัดทัศนคติ สมการถดถอยอย่างง่าย ในการอธิบายความสัมพันธ์ จากการศึกษาพบว่า บุคลากร ส่วนใหญ่เป็นบุคลากรเพศหญิง มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 43.3 รองลงมาคือระดับปริญญาโท จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 มีภาระหนี้สินต้องรับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ 54.3 ของกลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เท่ากับ 18,450 บาท รายจ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 7,232 บาท และมีจำนวนเงินออมเฉลี่ย 4,500 บาทต่อเดือน โดยมีวัตถุประสงค์ในการออม 7 วัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) เพื่อใช้จ่ายในวัยเกษียณ ร้อยละ 18.58 2) เพื่อการศึกษาของบุตรหลานร้อยละ 14.70 3) เพื่อซื้อทรัพย์สินต่าง ๆ ร้อยละ 14.72 4) เพื่อไว้ลงทุนในอนาคต ร้อยละ 10.40 5) เพื่อ การท่องเที่ยว ร้อยละ 7.45 6) เพื่อรับผลตอบแทน ร้อยละ 6.76 7) เพื่อเก็บไว้เป็นมรดกไว้ให้ลูกหลาน ร้อยละ 6.76 ตามลำดับ รูปแบบการออมส่วนใหญ่จะทำการออมในรูปแบบการเปิดบัญชี เงินฝากกับธนาคารทั้งแบบออมทรัพย์และแบบประจำ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของบุคลากร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยอื่น ๆ ตามลำดับ

สุภาวดี รัตนวิเศษ (2559, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาโครงการคนรุ่นใหม่ใส่ใจบัญชีครัวเรือน ตำบลหนองหัวฟาน อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อทราบระดับความพึงพอใจในโครงการการจัดทำบัญชีครัวเรือน ในตำบลหนองหัวฟาน อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา อันจะเป็นผลให้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน หมู่บ้านหนองหัวฟาน ตำบลหนองหัวฟาน อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 60 คนเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบประเมินความพึงพอใจ ของการจัดโครงการคนรุ่นใหม่ใส่ใจบัญชีครัวเรือน ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจในโครงการการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 14 ข้อ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สามารถนำไปประยุกต์ในการลงบัญชีรายรับ รายจ่ายในครัวเรือน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ มีการจัดเตรียมอุปกรณ์ และเตรียมความพร้อมและความตรงต่อเวลา

นพดล วสินสุนทร และคณะ (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อของเล่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งเพศชายและเพศหญิงมีอายุระหว่าง 6 – 13 ปี ค่าเฉลี่ยของอายุอยู่ที่ 9 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ช่วงชั้นประถมปลาย (ป.4 – ป.6) ได้รับเงินจากผู้ปกครองไม่เกิน 50 บาท และมีรายได้เฉลี่ยของครอบครัว 10,001 – 20,000 บาท ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกซื้อของเล่น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสาเหตุที่ซื้อของเล่น คือ ซื้อเพื่อเก็บสะสม และมีช่องทางในการหาข้อมูลของเล่นมาจากเพื่อนหรือคนที่รู้จัก โดยซื้อผ่านร้านค้าของเล่นคือ

ห้างสรรพสินค้ามากที่สุด และชื่อของเล่นประเภทตุ๊กตา หรือหุ่นโมเดลมากที่สุด ชื่อมีราคาของเล่นที่ซื้อต่อหนึ่งชิ้น ประมาณ 51 – 100 บาท และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการซื้อของเล่น ได้แก่ บุคคลใกล้ชิด เช่น พ่อ แม่ โดยอาศัยกระแสความนิยมที่เกิดขึ้นเป็นแรงจูงใจให้เกิดพฤติกรรมการซื้อ มากที่สุด และมีความพึงพอใจหลังการซื้อของเล่นด้วยการบอกต่อผู้อื่น

ณทิพรดา ไชยศิลป์ (2561, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาศึกษาการเสริมสร้างการออมนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาในวิชาเศรษฐศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ พบว่า นักเรียนรู้จักคุณค่าของเงินมากขึ้นจากการทำบัญชีครัวเรือน ทำให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักการวางแผนการใช้จ่ายเงิน จึงมีแรงจูงใจที่จะเก็บออมต่อไป อย่างมีเป้าหมาย และเพื่อช่วยลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ สังคมและประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไปได้

งานวิจัยต่างประเทศ

Nicholas Kaldor (2005) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการอดออม ของประชากรวัยแรงงานที่มีอายุ ในช่วง 18 -30 ปี ในรัฐ Ohio สหรัฐอเมริกา วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมเงิน ของประชากรวัยแรงงาน โดยพบว่าแนวโน้มในการออมจากรายได้ที่มีค่าใช้จ่ายแรงงานมีค่ามากกว่า แนวโน้มในการออมจากรายได้จากค่าจ้างแรงงาน

เชส (Chase. 2008, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความต้องการออมด้วยการฝากเงินของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในระหว่างปี 1995-2005 วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการออมด้วยการฝากเงิน ของระดับมัธยมศึกษาในระหว่างปี 1995 - 2005 โดยใช้การวิเคราะห์ในรูปแบบการ ถดถอย ผลการศึกษาพบว่า ตั้งแต่ 1995 เป็นต้นมา ความต้องการฝากเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ไว้ที่ สถาบันการออม เช่น ธนาคารออมทรัพย์ ธนาคารเพื่อการออม สมาคมเพื่อการออม รวมทั้งระบบการ ออมในไปรษณีย์ จะถูกกำหนดด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้ คือ ความมั่นคงที่แท้จริงของระดับราคาสินค้า จำนวนประชากร ผลตอบแทนเฉลี่ยจากการฝากเงิน

คัสบรูคส์ (Ausbrooks. 2009, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์เปรียบเทียบ ค่านิยม ด้านการออมเงินของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนของรัฐในเมือง San Antonio รัฐ Texas วัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาค่านิยมที่มีผลต่อการประหยัดอดออมของนักเรียน ในโรงเรียน 3 ประเภท ได้แก่ โรงเรียนเอกชน โรงเรียนแบบเฉพาะพิเศษ และโรงเรียนรัฐบาล ใน San Antonio รัฐ Texas โดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก ในกลุ่มประชากร นักเรียนจำนวน 400 คน ผลการวิจัยมีข้อสรุปว่า นักเรียนจากโรงเรียน 3 ประเภท มีค่านิยมที่มีผลต่อการประหยัดอดออมที่สุด คือ ค่านิยมด้านการศึกษาและรองลงมาคือ ค่านิยมด้านศีลธรรม ซึ่งอาจจะมาจากสภาพ ครอบครัว ของนักเรียนเหล่านั้นมีการอบรมสั่งสอนหรือปลูกฝังทำให้เกิดค่านิยมการประหยัดอดออมที่ต่างกัน

Laily Paim, Mohd, Jariah Masud, and Fazli Sabri (2010, บทคัดย่อ) ได้ทำการสำรวจการออมเพื่อสุขภาพของพนักงานในประเทศมาเลเซีย วัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการออมเพื่อสุขภาพของพนักงานบริษัทเอกชน ในประเทศมาเลเซียโดยส่งแบบสอบถามไปยังพนักงาน จำนวน 2,246 คน ที่ทำงานใน 23 หน่วยงาน โดยแยกเป็นราชการ 12 แห่ง และเอกชน 11 แห่ง ได้รับแบบสอบถามคืนประมาณร้อยละ 90.6 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการ Binary Logistic โดยมีการออมเพื่อยามชราเป็นตัวแปรตาม ตัวแปรอิสระประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา เชื้อชาติ สถานภาพ การสมรส รายได้รวมของครัวเรือน การรับมือกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ความรู้ด้านการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน ผลผลิตภาพในการทำงาน ผลการศึกษาพบว่า ลูกจ้างทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ส่วนใหญ่มีการออมเพื่อสุขภาพ รายได้ไม่ใช่ตัวแปรในการออม พฤติกรรมทางการเงินมีผลต่อโอกาสในการออม การเข้าถึงบริการทางการเงินและความรู้เกี่ยวกับบริการทางการเงินเป็นปัจจัยสำคัญในการออม

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Reserch) ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Reserch) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quanlitative Reserch) วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของนักเรียนและแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยคณะวิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Reserch)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quanlitative Reserch) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษากับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนหัวหาดวิทยา และกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเมืองหนองคาย กลุ่มที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

2. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ปีการศึกษา 2563 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970, p. 608 อ้างถึงใน รศ.นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. 2554, หน้า

130) ได้กลุ่มตัวอย่างมาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Sample random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างมาทั้งสิ้นจำนวน 103 คน ข้าราชการครู โรงเรียนหัวหาดวิทยา จำนวน 10 คน และผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเมืองหนองคาย กลุ่มที่ 2 จำนวน 13 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่สร้างขึ้นตามแบบของลิเคิร์ต (Likert. 1961) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมการออมของนักเรียนและแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ใน 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความพอประมาณ
2. ด้านมีเหตุผล
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (ratingscale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert. 1961) คือ

- 5 หมายถึง ระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนอยู่ระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนอยู่ระดับมาก
- 3 หมายถึง ระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนอยู่ระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนอยู่ระดับน้อย
- 1 หมายถึง ระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนอยู่ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูโรงเรียนหัวหาดวิทยา และผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเมืองหนองคาย กลุ่มที่ 2 โดยใช้คำถามแบบปลายเปิด (Open end) จำนวน 3 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะวิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

1.2 นำแนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 พฤติกรรมกรออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ใน 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความพอประมาณ
2. ด้านความมีเหตุผล
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

ตอนที่ 3 แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมกรออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูโรงเรียนหัวหาดวิทยา และผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเมืองหนองคาย กลุ่มที่ 2 โดยใช้คำถามแบบปลายเปิด (Open end)

จำนวน 3 ข้อ

2. การหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย การพัฒนาแบบสอบถามครั้งนี้แยกออกเป็นการหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) การหาอำนาจจำแนก (Discrimination) และการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

2.1 การหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม คณะวิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นดำเนินการ ดังนี้

2.1.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content validity) โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องรายคนข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item objective congruence : IOC) โดยใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2545, หน้า 65)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

R คือ คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์ในการพิจารณา ข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ .67 ขึ้นไปสามารถใช้ได้ โดยขอความอนุเคราะห์จากคณะผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

1. นายอชชัย เวียนวัน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเตือได้
2. ดร.นิภาพร ตีมาก ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเมืองบาง
3. นางสาวปภาณัช วิจิตพันธ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาคลอง

2.2 นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้ว มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะก่อนนำแบบสอบถามไปใช้

2.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนชุมชนบ้านพวก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's productmoment correlation coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Itemtotal) ผลการวิเคราะห์พบว่าแบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.10 ถึง 0.73

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านพวก ปีการศึกษา 2563

ผู้ให้ข้อมูล	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)	หมายเหตุ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	11	4	
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	12	5	
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	9	3	
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	21	9	
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	6	3	
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	14	6	
รวม	73	30	

ที่มา : เว็บไซต์ โรงเรียนชุมชนบ้านพวก สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2564

2.4 นำแบบสอบถามที่หาค่าอำนาจจำแนกแล้วมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-206) ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ พบว่า มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้จัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะวิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อนำแบบสอบถามที่ใช้ศึกษาพร้อมหนังสือไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
2. เมื่อคณะวิจัยได้รับแบบสอบถามคืน นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดและบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป
4. นำผลคำนวณมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป
5. คณะวิจัยได้รับแบบสอบถามคืนมาเป็นฉบับที่สมบูรณ์ จำนวน 103 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และแบบสัมภาษณ์ จำนวน 23 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์จากแบบสอบถามที่ได้รับคืนแต่ละฉบับ แล้วนำฉบับที่สมบูรณ์มาให้คะแนนตามน้ำหนักของคะแนนแต่ละข้อ แล้วบันทึกลงในคอมพิวเตอร์เพื่อวิเคราะห์หาข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป
2. วิเคราะห์แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าความถี่ แล้วสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละแล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย
3. พฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย

การแปลความหมายของคะแนน ใช้ค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ของคะแนนเป็นตัวชี้วัดโดยกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว (2535, หน้า 23 - 24)

แล้วแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยใช้วิธีหาค่าความถี่ สรุพออกมาเป็นค่าร้อยละและนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

คณะวิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ค่าสถิติ ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 หาค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมรายด้านหรือโดยรวมทุกด้าน (Item Total Correlation) ตามวิธีของเพียร์สัน (Pearson)

1.2 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์

2.1 วิเคราะห์พฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 สถิติที่ใช้ คือ ค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

2.2 วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 การวิจัยครั้งนี้ คณะวิจัยได้ดำเนินการศึกษา และสรุปผลตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

คณะวิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมาย ดังนี้

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ คณะวิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายข้อมูลแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 คณะวิจัยได้แบ่งลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน โดยเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ ระดับชั้น อาชีพผู้ปกครอง และรายได้ผู้ปกครอง โดยใช้ค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) ปรากฏ ดังตารางที่ 5

ตอนที่ 2 เป็นผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยรวมและรายด้าน ปรากฏดัง ตารางที่ 6 ถึง ตารางที่ 9

ตอนที่ 3 เป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) รายด้านเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) ปรากฏดัง ตารางที่ 10 ถึง ตารางที่ 15

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

ตอนที่ 1 เป็นผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ ระดับชั้น อาชีพผู้ปกครอง และรายได้ผู้ปกครอง โดยใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ปรากฏ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ ระดับชั้น อาชีพผู้ปกครองและรายได้ผู้ปกครอง ดังนี้

ข้อมูลทั่วไป	ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	54	52.43
1.2 หญิง	49	47.57
รวม	103	100
2. ระดับชั้น		
2.1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	19	18.45
2.2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	10	9.71
2.3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	17	16.50
2.4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	19	18.45
2.5 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	21	20.39
2.6 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	17	16.50
รวม	103	100
3. อาชีพผู้ปกครอง		
3.1 รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	0	0.00
3.2 รับจ้างทั่วไป	22	21.36
3.3 ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	6	5.82
3.4 เกษตรกรรม	75	72.82
รวม	103	100
4. รายได้ผู้ปกครอง		
4.1 ต่ำกว่า 10,000 บาท	5	4.85
4.2 10,000 – 20,000 บาท	98	95.15
4.3 มากกว่า 20,000 บาท	0	0.00
รวม	103	100

จากตาราง พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 103 คน เพศชาย จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 52.43 เพศหญิง จำนวน 49 คน คิดเป็น ร้อยละ 47.57 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 18.45 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 9.71 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 18.45 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 20.39 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50 อาชีพผู้ปกครอง ไม่มีผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพรับราชการ / รัฐวิสาหกิจ อาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 22 คน คิดเป็น ร้อยละ 21.36 อาชีพค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.82 อาชีพเกษตรกรรวม จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 72.82 รายได้ของผู้ปกครอง ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.85 รายได้ 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 95.15 และ ไม่มีผู้ปกครองที่มีรายได้มากกว่า 20,000

ตอนที่ 2 เป็นผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยรวม และรายด้าน ปรากฏดัง ตารางที่ 6 ถึง ตารางที่ 9

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยรวม และรายด้าน ดังนี้

ด้านที่	พฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	\bar{X}	S.D.	ระดับพฤติกรรม	อันดับ
1	ด้านความพอประมาณ	3.42	0.496	ปานกลาง	1
2	ด้านความมีเหตุผล	3.23	0.471	ปานกลาง	2
3	ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี	3.22	0.463	ปานกลาง	3
โดยรวม		3.29	0.476	ปานกลาง	

จากตาราง พบว่า ระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 0.476) และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความพอประมาณ ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.496) ด้านความมีเหตุผล ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.471) และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ($\bar{X} = 3.22$, S.D. = 0.463)

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และระดับพฤติกรรมมารอมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านความพอประมาณ โดยรวม และจำแนกเป็นรายชื่อ ดังนี้

ข้อที่	ด้านความพอประมาณ	\bar{X}	S.D.	ระดับพฤติกรรม	อันดับ
1	นักเรียนไม่นิยมซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย หูหრა	3.25	0.437	ปานกลาง	10
2	นักเรียนไม่เปรียบเทียบการใช้จ่ายของตนเองกับผู้อื่น	3.34	0.476	ปานกลาง	9
3	นักเรียนจ่ายเงินซื้อสินค้าโดยคำนึงถึงความพอดีกับความต้องการของตนเอง	3.45	0.500	ปานกลาง	3
4	นักเรียนไม่ซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยแม้ว่าจะเป็นสินค้าที่นักเรียนต้องการ เช่น โทรศัพท์ ของเล่น เป็นต้น	3.42	0.496	ปานกลาง	4
5	นักเรียนควบคุมการใช้จ่ายเงินในการซื้อของเล่น ของใช้ เครื่องประดับด้วยตนเอง	3.57	0.516	มาก	1
6	นักเรียนซื้อสินค้าตามความจำเป็นของตนเอง	3.41	0.494	ปานกลาง	6
7	นักเรียนไม่ซื้อสินค้าตามโฆษณาในโทรทัศน์	3.53	0.501	มาก	2
8	นักเรียนไม่เคยยืมเงินเพื่อนเพื่อไปซื้อสินค้าที่ตนเองต้องการ	3.39	0.528	ปานกลาง	7
9	นักเรียนพอใจในการออมเงินมากกว่าการซื้อสินค้าที่ต้องการ	3.42	0.534	ปานกลาง	4
10	นักเรียนไม่ซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยแม้ร้านค้าจะลดราคาให้	3.39	0.528	ปานกลาง	7
โดยรวม		3.42	0.496	ปานกลาง	-

จากตาราง พบว่า ระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านความพอประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.496) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ นักเรียนควบคุมการใช้จ่ายเงินในการซื้อของเล่น ของใช้ เครื่องประดับด้วยตนเอง ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.516) นักเรียนไม่ซื้อสินค้าตามโฆษณาในโทรทัศน์ ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.501) นักเรียนจ่ายเงินซื้อสินค้าโดยคำนึงถึงความพอดีกับความต้องการของตนเอง ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.500) ข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนไม่นิยมซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย หูหระ ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 0.437)

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านความมีเหตุผล โดยรวม และจำแนกเป็นรายข้อ ดังนี้

ข้อที่	ด้านความมีเหตุผล	\bar{X}	S.D.	ระดับพฤติกรรม	อันดับ
1	นักเรียนออมเงินเพื่อเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็น	3.37	0.524	ปานกลาง	2
2	นักเรียนนำเงินออมมาใช้ให้เกิดประโยชน์สำหรับตนเองและครอบครัว	3.21	0.478	ปานกลาง	5
3	การออมเงินทำให้นักเรียนมีนิสัยรักการออมเงิน	3.27	0.489	ปานกลาง	4
4	การออมเงินทำให้นักเรียนรู้จักวางแผนการใช้เงิน	3.40	0.492	ปานกลาง	1
5	ก่อนใช้จ่ายเงินซื้อสินค้านักเรียนคิดและไตร่ตรองถึงความประหยัดและความคุ้มค่า	3.20	0.472	ปานกลาง	6
6	นักเรียนใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าจะคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของสินค้านั้น	3.09	0.284	ปานกลาง	8
7	นักเรียนคำนึงถึงรายได้ของผู้ปกครองก่อนซื้อสินค้าทุกครั้ง	3.06	0.308	ปานกลาง	10
8	นักเรียนคำนึงถึงการซ่อมแซม นำมาใช้ใหม่ก่อนจะซื้อสินค้าใหม่	3.08	0.269	ปานกลาง	9
9	นักเรียนเล็งเห็นความสำคัญของการออม	3.20	0.405	ปานกลาง	6
10	การออมช่วยให้นักเรียนมีเงินใช้ในโอกาสต่างๆ	3.28	0.452	ปานกลาง	3
โดยรวม		3.23	0.471	ปานกลาง	-

จากตาราง พบว่า ระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านความมีเหตุผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.471) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การออมเงินทำให้นักเรียนรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงิน ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.492) นักเรียนออมเงินเพื่อเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็น ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.524) การออมช่วยให้นักเรียนมีเงินใช้ในโอกาสต่างๆ ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.452) และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนคำนึงถึงการซ่อมแซม นำมาใช้ใหม่ก่อนจะซื้อสินค้าใหม่ ($\bar{X} = 3.06$, S.D. = 0.308)

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และระดับพฤติกรรมกรอมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยรวม และจำแนกเป็นรายข้อ ดังนี้

ข้อที่	ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี	\bar{X}	S.D.	ระดับพฤติกรรม	อันดับ
1	นักเรียนทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ในแต่ละวันของตนเอง	3.15	0.441	ปานกลาง	10
2	นักเรียนใช้หลักคุณธรรมในการซื้อสินค้า เช่น ไม่ซื้อสินค้าที่ทำมาจากขนสัตว์ โฟม พลาสติก เป็นต้น	3.19	0.397	ปานกลาง	7
3	นักเรียนวางแผนการใช้จ่ายเงินทุกครั้งที่ได้เงินมาโรงเรียน	3.17	0.445	ปานกลาง	9
4	นักเรียนสรุปการใช้จ่ายเงินทุกวัน	3.22	0.463	ปานกลาง	4
5	นักเรียนจะแบ่งเงินที่ได้ใส่กระปุกออมสินทุกวันก่อนมาโรงเรียน	3.19	0.466	ปานกลาง	7
6	นักเรียนจะเก็บเงินที่เหลือจากโรงเรียนมาใส่กระปุกออมสินที่บ้าน	3.23	0.528	ปานกลาง	3
7	นักเรียนไม่เอาเงินที่ออมไปซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย	3.22	0.463	ปานกลาง	4
8	นักเรียนจะนำเงินที่ออมให้ผู้ปกครองไว้ใช้จ่าย เพื่อลดภาระของครอบครัว	3.25	0.499	ปานกลาง	2
9	นักเรียนมีสมุดธนาคาร สำหรับฝากเงิน	3.28	0.452	ปานกลาง	1
10	นักเรียนตั้งเป้าหมายเกี่ยวกับการออมให้ได้จำนวนตามที่ตั้งไว้ทุกเดือน	3.20	0.428	ปานกลาง	6
โดยรวม		3.22	0.463	ปานกลาง	-

จากตาราง พบว่า ระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$, S.D. = 0.463) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ นักเรียนมีสมุดธนาคาร สำหรับฝากเงิน ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.452) นักเรียนจะนำเงินที่ออมให้ผู้ปกครองไว้ใช้จ่ายเพื่อลดภาระของครอบครัว ($\bar{X} = 3.25$ S.D. = 0.499) นักเรียนจะเก็บเงินที่เหลือจากโรงเรียนมาใส่กระปุกออมสินที่บ้าน ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.528) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือนักเรียนทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ในแต่ละวันของตนเอง ($\bar{X} = 3.15$, S.D. = 0.441)

ตอนที่ 3 เป็นผลการวิเคราะห์รายด้านแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
ปรากฏดัง ตารางที่ 10 ถึง ตารางที่ 15

ตารางที่ 10 แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละ แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
ด้านความพอประมาณ (n = 10)

ข้อที่	ด้านความพอประมาณ	ความถี่	ร้อยละ
1	ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการออมเงินทั้งในโรงเรียน และสถาบันการเงินต่างๆ	3	30.00
2	ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักการใช้จ่ายเงิน โดยให้สมดุลกับรายรับ และรายจ่าย	3	30.00
3	ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้จัดทำบันทึกรายรับ - รายจ่ายด้วยตนเอง	2	20.00
4	ควรปลูกฝังให้นักเรียนใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น และไม่ยืมเงินเพื่อน	2	20.00
รวม		10	100

จากตาราง พบว่า ค่าความถี่และค่าร้อยละ แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านความพอประมาณ คือ ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการออมเงินทั้งในโรงเรียน และสถาบันการเงินต่างๆ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 และ ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักการใช้จ่ายเงิน โดยให้สมดุลกับ รายรับ และรายจ่าย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 รองลงมา คือ ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้จัดทำบันทึกรายรับ - รายจ่ายด้วยตนเอง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และควรปลูกฝังให้นักเรียนใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น และไม่ยืมเงินเพื่อน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00

ตารางที่ 11 แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละ แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับ
ประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
ด้านความมีเหตุผล (n = 10)

ข้อที่	ด้านความมีเหตุผล	ความถี่	ร้อยละ
1	ควรปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการใช้จ่ายเงินอย่างมีเหตุผล ตามความจำเป็น ความคุ้มค่า และประโยชน์สูงสุด	6	60.00
2	ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักการวางแผนการใช้จ่ายเงิน	3	30.00
3	ควรปลูกฝังให้นักเรียนประหยัด ลดค่าใช้จ่าย เช่น การปลูก พืชผักไว้ทานเอง การซ่อมแซมสิ่งของนำมาใช้ใหม่ เป็นต้น	1	10.00
	รวม	10	100

จากตาราง พบว่า ค่าความถี่และค่าร้อยละ แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของ
นักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านความมีเหตุผล คือ ควรปลูกฝัง
ให้นักเรียนรู้จักการใช้จ่ายเงินอย่างมีเหตุผล ตามความจำเป็น ความคุ้มค่า และประโยชน์สูงสุด จำนวน
6 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาคือ ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักการวางแผนการใช้จ่ายเงิน
จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 ควรปลูกฝังให้นักเรียนประหยัด ลดค่าใช้จ่าย เช่น การปลูกพืชผัก
ไว้ทานเอง การซ่อมแซมสิ่งของนำมาใช้ใหม่ เป็นต้น จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00

ตารางที่ 12 แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละ แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับ
ประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี (n = 10)

ข้อที่	ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี	ความถี่	ร้อยละ
1	ควรปลูกฝังให้นักเรียนนำเงินออมไปใช้ในยามจำเป็น เพื่อช่วยลดภาระของครอบครัว	5	50.00
2	ควรปลูกฝังให้นักเรียนตั้งเป้าหมายในการออม	3	30.00
3	ควรปลูกฝังให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออม การประหยัด และคุณธรรม สามารถปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันได้	2	20.00
	รวม	10	100

จากตาราง พบว่า ค่าความถี่และค่าร้อยละ แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของ
นักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี คือ ควร
ปลูกฝังให้นักเรียนนำเงินออมไปใช้ในยามจำเป็น เพื่อช่วยลดภาระของครอบครัว จำนวน 5 คน คิด
เป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ ควรปลูกฝังให้นักเรียนตั้งเป้าหมายในการออม จำนวน 3 คน คิดเป็น
ร้อยละ 30.00 และควรปลูกฝังให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออม การประหยัด และ
คุณธรรม สามารถปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันได้ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00

ตารางที่ 13 แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละ แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับ
ประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
ด้านความพอประมาณ (n = 13)

ข้อที่	ด้านความพอประมาณ	ความถี่	ร้อยละ
1	นอกจากการออมในชั้นเรียนควรจัดกิจกรรมเสริมทักษะในด้านความพอประมาณ เช่น บันทึกการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดในแต่ละวันของนักเรียน	6	46.16
2	ควรมีกิจกรรมส่งเสริมความพอเพียงของนักเรียน เช่น การปลูกผักสวนครัว การทำสิ่งของใช้เองแทนการซื้อ การประหยัดพลังงาน การรีไซเคิล เป็นต้น	5	38.46
3	ควรให้ความรู้ด้านความพอประมาณอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ	2	15.38
	รวม	13	100

จากตาราง พบว่า ค่าความถี่และค่าร้อยละ แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านความพอประมาณ คือ นอกจากการออมในชั้นเรียนควรจัดกิจกรรมเสริมทักษะในด้านความพอประมาณ เช่น บันทึกการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดในแต่ละวันของนักเรียน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 46.16 รองลงมาคือ ควรมีกิจกรรมส่งเสริมความพอเพียงของนักเรียน เช่น การปลูกผักสวนครัว การทำสิ่งของใช้เองแทนการซื้อ การประหยัดพลังงาน การรีไซเคิล เป็นต้น จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 38.46 และควรให้ความรู้ด้านความพอประมาณอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 15.38

ตารางที่ 14 แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละ แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับ
ประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
ด้านความมีเหตุผล (n = 13)

ข้อที่	ด้านความมีเหตุผล	ความถี่	ร้อยละ
1	ควรปลูกฝังให้นักเรียนตระหนักถึงการวางแผนการใช้จ่ายเงิน อย่างมีเหตุผล	7	53.84
2	ควรส่งเสริมพฤติกรรมผ่านกิจกรรมในโรงเรียน เช่น “พี่เตือนน้อง ร้านค้าดูแลเรา” คอยแนะนำการซื้อสินค้าที่ คุ้มค่า ประหยัด และตามความจำเป็น	4	30.78
3	ควรให้ความรู้ผ่านกิจกรรม เช่น กิจกรรมตอบคำถามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประจำสัปดาห์ ทุกระดับชั้น	2	15.38
	รวม	13	100

จากตาราง พบว่า ค่าความถี่และค่าร้อยละ แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของ
นักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านความมีเหตุผล คือ ควรปลูกฝัง
ให้นักเรียนตระหนักถึงการวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างมีเหตุผล จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 53.84
รองลงมาคือ ควรส่งเสริมพฤติกรรมผ่านกิจกรรมในโรงเรียน เช่น “พี่เตือนน้อง ร้านค้าดูแลเรา” คอย
แนะนำการซื้อสินค้าที่คุ้มค่า ประหยัด และตามความจำเป็น จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 30.78
และควรให้ความรู้ผ่านกิจกรรม เช่น กิจกรรมตอบคำถามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประจำ
สัปดาห์ ทุกระดับชั้น จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 15.38

ตารางที่ 15 แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละ แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับ
ประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี (n = 13)

ข้อที่	ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี	ความถี่	ร้อยละ
1	ควรให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงโดยจัดให้มีการฝากเงินกับธนาคาร ติดต่อกับธนาคารส่งเจ้าหน้าที่มารับฝากเงินที่โรงเรียนโดยตรง	9	69.24
2	จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยการส่งเสริมพฤติกรรม “สร้างรายได้ ลดรายจ่าย” ผ่านกิจกรรมชุมนุมของโรงเรียน	3	23.07
3	ครูร่วมกับผู้ปกครอง คอยกำกับดูแลพฤติกรรมของนักเรียน ติดตามและประเมินผลร่วมกัน	1	7.69
	รวม	13	100

จากตาราง พบว่า ค่าความถี่และค่าร้อยละ แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี คือ ควรให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงโดยจัดให้มีการฝากเงินกับธนาคาร ติดต่อกับธนาคารส่งเจ้าหน้าที่มารับฝากเงินที่โรงเรียนโดยตรง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 69.24 รองลงมาคือ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยการส่งเสริมพฤติกรรม “สร้างรายได้ ลดรายจ่าย” ผ่านกิจกรรมชุมนุมของโรงเรียน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 23.07 และครูร่วมกับผู้ปกครอง คอยกำกับดูแลพฤติกรรมของนักเรียนติดตามและประเมินผลร่วมกัน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.69

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยคณะวิจัยนำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 103 คน เพศชาย จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 52.43 เพศหญิง จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 47.57 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 18.45 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 9.71 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 18.45 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 20.39 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50 อาชีพผู้ปกครอง ไม่มีผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพรับราชการ / รัฐวิสาหกิจ อาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 21.36 อาชีพค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.82 อาชีพเกษตรกรรวม จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 72.82 รายได้ของผู้ปกครอง ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.85 รายได้ 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 95.15 และ ไม่มีผู้ปกครองที่มีรายได้มากกว่า 20,000

2. ระดับพฤติกรรมกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนห้วยหาดวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 0.476) และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความพอประมาณ ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.496) ด้านความมีเหตุผล ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.471) และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ($\bar{X} = 3.22$, S.D. = 0.463)

3. ระดับพฤติกรรมกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนห้วยหาดวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

เมื่อพิจารณารายด้าน สรุปผลการวิจัย ดังนี้

3.1 ด้านความพอประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.496) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ นักเรียนควบคุมการใช้จ่ายเงินในการซื้อของเล่น ของใช้ เครื่องประดับด้วยตนเอง ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.516) นักเรียนไม่ซื้อสินค้าตามโฆษณาในโทรทัศน์ ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.501) นักเรียนจ่ายเงินซื้อสินค้าโดยคำนึงถึงความพอดีกับความต้องการของตนเอง ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.500) ข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนไม่นิยมซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย หูหระ ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 0.437)

3.2 ด้านความมีเหตุผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.471) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การออมเงินทำให้นักเรียนรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงิน ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.492) นักเรียนออมเงินเพื่อเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็น ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.524) การออมช่วยให้นักเรียนมีเงินใช้ในโอกาสต่างๆ ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.452) และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนคำนึงถึงการซ่อมแซม นำมาใช้ใหม่ก่อนจะซื้อสินค้าใหม่ ($\bar{X} = 3.06$, S.D. = 0.308)

3.3 ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$, S.D. = 0.463) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ นักเรียนมีสมุทธนาคารสำหรับฝากเงิน ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.452) นักเรียนจะนำเงินที่ออมให้ผู้ปกครองไว้ใช้จ่าย เพื่อลดภาระของครอบครัว ($\bar{X} = 3.25$ S.D. = 0.499) นักเรียนจะเก็บเงินที่เหลือจากโรงเรียนมาใส่กระปุกออมสินที่บ้าน ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.528) และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือนักเรียนทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย ในแต่ละวันของตนเอง ($\bar{X} = 3.15$, S.D. = 0.441)

4. ผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนห้วยหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 เมื่อพิจารณารายด้าน สรุปผลการวิจัย ดังนี้

4.1 แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนห้วยหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู โรงเรียนห้วยหาดวิทยา เมื่อพิจารณารายด้าน

สรุปผลการวิจัย

1) ด้านความพอประมาณ คือ ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการออมเงินทั้งในโรงเรียนและสถาบันการเงินต่างๆ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 และ ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักการใช้จ่ายเงิน โดยให้สมดุลกับ รายรับ และรายจ่าย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 รองลงมา คือ ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้จัดทำบันทึกรายรับ - รายจ่าย ด้วยตนเอง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และควรปลูกฝังให้นักเรียนใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น และไม่ยืมเงินเพื่อน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00

2) ด้านความมีเหตุผล คือ ควรปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการใช้จ่ายเงินอย่างมีเหตุผล ตามความจำเป็น ความคุ้มค่า และประโยชน์สูงสุด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมา คือ ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักการวางแผนการใช้จ่ายเงิน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 ควรปลูกฝังให้นักเรียนประหยัด ลดค่าใช้จ่าย เช่น การปลูกพืชผักไว้ทานเอง การซ่อมแซมสิ่งของนำมาใช้ใหม่ เป็นต้น จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00

3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี คือ ควรปลูกฝังให้นักเรียนนำเงินออมไปใช้ในยามจำเป็น เพื่อช่วยลดภาระของครอบครัว จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ ควรปลูกฝังให้นักเรียนตั้งเป้าหมายในการออม จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 และควรปลูกฝังให้นักเรียนมีความรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับการออม การประหยัด และคุณธรรม สามารถปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันได้ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00

4.2 แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเมืองหนองคาย กลุ่มที่ 2 เมื่อพิจารณารายด้าน สรุปผลการวิจัย

1) ด้านความพอประมาณ คือ นอกจากการออมในชั้นเรียนควรจัดกิจกรรมเสริมทักษะในด้านความพอประมาณ เช่น บันทึกการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดในแต่ละวันของนักเรียน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 46.16 รองลงมาคือ ควรมีกิจกรรมส่งเสริมความพอเพียงของนักเรียน เช่น การปลูกผักสวนครัว การทำสิ่งของใช้เองแทนการซื้อ การประหยัดพลังงาน การรีไซเคิล เป็นต้น จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 38.46 และควรให้ความรู้ด้านความพอประมาณอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 15.38

2) ด้านความมีเหตุผล คือ ควรปลูกฝังให้นักเรียนตระหนักถึงการวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างมีเหตุผล จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 53.84 รองลงมาคือ ควรส่งเสริมพฤติกรรมผ่านกิจกรรมในโรงเรียน เช่น “พี่เตือนน้อง ร้านค้าดูแลเรา” คอยแนะนำการซื้อสินค้าที่คุ้มค่า ประหยัด และตามความจำเป็น จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 30.78 และควรให้ความรู้ผ่านกิจกรรม เช่น กิจกรรมตอบคำถามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประจำสัปดาห์ ทุกระดับชั้น จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 15.38

3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี คือ ควรให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงโดยจัดให้มีการฝากเงินกับธนาคาร ติดต่อกับธนาคารส่งเจ้าหน้าที่มารับฝากเงินที่โรงเรียนโดยตรง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 69.24 รองลงมาคือ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยการส่งเสริมพฤติกรรม “สร้างรายได้ ลดรายจ่าย” ผ่านกิจกรรมชุมนุมของโรงเรียน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 23.07 และควรร่วมกับผู้ปกครอง คอยกำกับดูแลพฤติกรรมของนักเรียนติดตามและประเมินผลร่วมกัน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.69

อภิปรายผล

จากการวิจัย แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 อภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับพฤติกรรมกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความพอประมาณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนหัวหาดวิทยา ได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติในโรงเรียน ซึ่งกำหนดไว้ในวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย อีกทั้งโรงเรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยโรงเรียนมีหลักสูตรบูรณาการความรู้ตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ครูจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ทุกระดับชั้น ทุกสาระการเรียนรู้ อีกทั้งโรงเรียนปลูกฝัง ความพอประมาณ ความพอเพียง โดยมีกิจกรรมการออมของนักเรียนทุกชั้น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน ได้ร่วมกันวางแผนกิจกรรมการออม ซึ่งสอดคล้องกับ ถวัลย์ มาศจรัส (2550) กล่าวว่า ความพอประมาณ ต้องนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน ให้สำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้อย่างดี

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านความพอประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากอันดับแรก คือ นักเรียนควบคุมการใช้จ่ายเงินในการซื้อของเล่น ของใช้ เครื่องประดับด้วยตนเอง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน ร่วมกับผู้ปกครองนักเรียนในการให้ความรู้และแนวทางในการปฏิบัติตนในการประหยัด การเลือกซื้อสินค้าที่มีความจำเป็น เนื่องจาก โรงเรียนหัวหาดวิทยา จัดการศึกษาระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเด็กนักเรียนในวัยอายุ 5 ปี ถึง 12 ปี ได้รับเงินจากผู้ปกครองวันละ 20 – 50 บาท และยังเป็นเด็กที่มีความต้องการของเล่น ของใช้ นักเรียนควบคุมการใช้จ่ายเงินในการซื้อของเล่น ของใช้ เครื่องประดับด้วยตนเองในราคาสินค้าที่มีราคาถูก ไม่สามารถซื้อสินค้านั้นได้ ในส่วนนี้โรงเรียน และผู้ปกครองให้ความรู้ และแนะนำในการเลือกซื้อสินค้า ของเล่น ของใช้ ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นพดล วศินสุนทร และคณะ (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อของเล่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งเพศชายและเพศหญิงมีอายุระหว่าง 6 – 13 ปี ค่าเฉลี่ยของอายุอยู่ที่ 9 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ช่วงชั้นประถมปลาย (ป.4 – ป.6)

ได้รับเงินจากผู้ปกครองไม่เกิน 50 บาท และมีรายได้เฉลี่ยของครอบครัว 10,001 – 20,000 บาท ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกซื้อของเล่น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสาเหตุที่ซื้อของเล่น คือ ซื้อเพื่อเก็บสะสม และมีช่องทางในการหาข้อมูลของเล่นมาจากเพื่อนหรือคนที่รู้จัก โดยซื้อผ่านร้านค้าของเล่นคือ ห้างสรรพสินค้ามากที่สุด และซื้อของเล่นประเภทตุ๊กตา หรือหุ่นโมเดลมากที่สุด ซื้อีราคาของเล่นที่ซื้อต่อหนึ่งชิ้น ประมาณ 51 – 100 บาท และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการซื้อของเล่น ได้แก่ บุคคลใกล้ชิด เช่น พ่อ แม่ โดยอาศัยกระแสความนิยมที่เกิดขึ้นเป็นแรงจูงใจให้เกิดพฤติกรรมการซื้อมากที่สุด และมีความพึงพอใจหลังการซื้อของเล่นด้วยการบอกต่อผู้อื่น

1.2 ด้านความมีเหตุผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากอันดับแรก คือ การออมเงินทำให้นักเรียนรู้จักวางแผนการใช้จ่าย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนมีกิจกรรมการออม ทุกเช้าและทุกวัน เพื่อมุ่งที่จะพัฒนาพฤติกรรมประหยัด และเก็บออมของนักเรียน โดยใช้การจัดกิจกรรมการออมเพื่อเป็นข้อมูลแก่ครู และผู้ปกครอง ใช้ในการดำเนินการปลูกฝัง อบรม หรือเสริมสร้างเยาวชนวัยเดียวกันนี้ ให้มีพฤติกรรมการประหยัด และเก็บออมเพิ่มขึ้น การออมจึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยปลูกฝังนิสัยการออมให้นักเรียนรู้จักวางแผนการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และอนาคตของตนเอง เพื่อให้ใช้เงินอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด การที่นักเรียนนำเงินมาออมกับครูประจำชั้นและครูประจำชั้นจะแนะนำการวางแผนการใช้จ่ายของนักเรียนในทุกวัน คิดคำนวณการใช้จ่ายเงินในแต่ละวันอย่างมีเหตุผลและพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณทิพรดา ไชยศิลป์ (2561, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาศึกษาการเสริมสร้างการออมนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในวิชาเศรษฐศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ พบว่านักเรียนรู้จักคุณค่าของเงินมากขึ้นจากการทำบัญชีครัวเรือน ทำให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักการวางแผนการใช้จ่ายเงิน จึงมีแรงจูงใจที่จะเก็บออมต่อไป อย่างมีเป้าหมาย และเพื่อช่วยลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ สังคมและประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไปได้

1.3 ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากอันดับแรก คือ นักเรียนมีสมุดธนาคาร สำหรับฝากเงิน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนหัวหาดวิทยา จัดกิจกรรมส่งเสริมการออมของนักเรียน โดยให้นักเรียนออมเงินกับคุณครูประจำชั้นทุกวัน และคุณครูจะสอดแทรกความรู้และแนวทางปฏิบัติตนที่เกี่ยวกับการออมและความพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากนั้น โรงเรียนติดต่อประสานงานกับธนาคารออมสิน ให้มารับบริการการรับฝากเงินและเปิดบัญชีใหม่ให้กับนักเรียนที่โรงเรียน ซึ่งผู้ปกครองของ

นักเรียนสนับสนุนการออมและการฝากเงินกับธนาคารออมสิน ซึ่งผู้ปกครองและนักเรียนมีความพึงพอใจในการให้บริการและสะดวกต่อการใช้บริการ พนักงานที่ให้บริการเป็นกันเอง พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการฝากเงินแก่นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วริษา ประดับชัยมงคล (2558, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการฝากผ่านธนาคารในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า มี 2 กลุ่มปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการเงินฝากผ่านธนาคาร ซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านพนักงานและกระบวนการให้บริการ และปัจจัยด้านการอำนวยความสะดวก และส่งเสริมการตลาด ส่วนผลการวิจัยด้านปัจจัยประชากรศาสตร์ ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีผลต่อการเลือกใช้บริการเงินฝากผ่านธนาคารหรือไม่ โดยพบว่า เพศ อายุ และรายได้ ที่แตกต่างกันมีผลต่อการเลือกใช้บริการเงินฝากผ่านธนาคารที่แตกต่างกัน ขณะที่อาชีพ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อการเลือกใช้บริการเงินฝากผ่านธนาคาร

2. แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูโรงเรียนหัวหาดวิทยา รายด้านทุกด้าน ดังนี้

1) ด้านความพอประมาณ คือ ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการออมเงินทั้งในโรงเรียน และสถาบันการเงินต่างๆ และควรส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักการใช้จ่ายเงิน โดยให้สมดุลกับ รายรับ และรายจ่าย ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้จัดทำบันทึกรายรับ - รายจ่าย ด้วยตนเอง และควรปลูกฝังให้นักเรียนใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น และไม่ยืมเงินเพื่อน

2) ด้านความมีเหตุผล คือ ควรปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการใช้จ่ายเงินอย่างมีเหตุผล ตามความจำเป็น ความคุ้มค่า และประโยชน์สูงสุด ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักการวางแผนการใช้จ่ายเงิน ควรปลูกฝังให้นักเรียนประหยัด ลดค่าใช้จ่าย เช่น การปลูกพืชผักไว้ทานเอง การซ่อมแซมสิ่งของนำมาใช้ใหม่ เป็นต้น

3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี คือ ควรปลูกฝังให้นักเรียนนำเงินออมไปใช้ในยามจำเป็น เพื่อช่วยลดภาระของครอบครัว ควรปลูกฝังให้นักเรียนตั้งเป้าหมายในการออม และควรปลูกฝังให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออม การประหยัด และคุณธรรมสามารถปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันได้

3. แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเมืองหนองคาย กลุ่มที่ 2 รายด้านทุกด้าน ดังนี้

1) ด้านความพอประมาณ คือ นอกจากการออมในชั้นเรียนควรจัดกิจกรรมเสริมทักษะในด้านความพอประมาณ เช่น บันทึกการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดในแต่ละวันของนักเรียน ควรมีกิจกรรมส่งเสริมความพอเพียงของนักเรียน เช่น การปลูกผักสวนครัว การทำสิ่งของใช้เองแทนการซื้อ การประหยัดพลังงาน การรีไซเคิล เป็นต้น และควรให้ความรู้ด้านความพอประมาณอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

2) ด้านความมีเหตุผล คือ ควรปลูกฝังให้นักเรียนตระหนักถึงการวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างมีเหตุผล ควรส่งเสริมพฤติกรรมผ่านกิจกรรมในโรงเรียน เช่น “พี่เตือนน้อง ร้านค้าดูแลเรา” คอยแนะนำการซื้อสินค้าที่คุ้มค่า ประหยัด และตามความจำเป็น และควรให้ความรู้ผ่านกิจกรรม เช่น กิจกรรมตอบคำถามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประจำสัปดาห์ ทุกระดับชั้น

3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี คือ ควรให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงโดยจัดให้มีการฝากเงินกับธนาคาร ติดต่อกับธนาคารส่งเจ้าหน้าที่มารับฝากเงินที่โรงเรียนโดยตรง จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยการส่งเสริมพฤติกรรม “สร้างรายได้ ลดรายจ่าย” ผ่านกิจกรรมชุมนุมของโรงเรียน และครูร่วมกับผู้ปกครอง คอยกำกับดูแลพฤติกรรมของนักเรียนติดตามและประเมินผลร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัย เรื่อง แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนห้วยหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 คณะวิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียน ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู โรงเรียนห้วยหาดวิทยา และผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเมืองหนองคาย กลุ่มที่ 2 ลำดับแรกตามความเร่งด่วน ดังนี้

1. ด้านความพอประมาณ

- 1.1 ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการออมเงินทั้งในโรงเรียน และสถาบันการเงินต่างๆ
- 1.2 นอกจากการออมในชั้นเรียนควรจัดกิจกรรมเสริมทักษะในด้านความพอประมาณ เช่น บันทึกการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดในแต่ละวันของนักเรียน

2. ด้านความมีเหตุผล

- 2.1 ควรปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการใช้จ่ายเงินอย่างมีเหตุผล ตามความจำเป็น ความคุ้มค่า และประโยชน์สูงสุด

2.2 ควรปลูกฝังให้นักเรียนตระหนักถึงการวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างมีเหตุมีผล

3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

3.1 ควรปลูกฝังให้นักเรียนนำเงินออมไปใช้ในยามจำเป็น เพื่อช่วยลดภาระของครอบครัว

3.2 ควรให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงโดยจัดให้มีการฝากเงินกับธนาคาร ติดต่อกับธนาคารส่งเจ้าหน้าที่มารับฝากเงินที่โรงเรียนโดยตรง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรทำการศึกษาปัญหา และการจัดการศึกษาของโรงเรียนหัวหาดวิทยา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู เพื่อเปรียบเทียบกับความต้องการของผู้ปกครอง

2. ควรทำการศึกษาลักษณะพึงประสงค์ของนักเรียนที่ได้เข้ารับการศึกษานในโรงเรียนหัวหาดวิทยาตามความต้องการของผู้ปกครอง

3. ควรศึกษาความรู้ ความเข้าใจของผู้บริหาร ครู และบุคลากรในโรงเรียนหัวหาดวิทยา เกี่ยวกับการจัดศึกษาที่จำเป็นในโรงเรียน

4. ควรนำผลการวิจัย ไปต่อยอดการทำวิจัย เรื่องรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมกรออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช สำราญราษฎร์.
- กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (2526). **ความหมายของการประหยัดและออม**. สืบค้นจาก <http://swis.acp.ac.th/pdf/research2558/58-8.pdf>. เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2564.
- กระทรวงการคลัง. (2560). **แนวทางส่งเสริมการออมทั้งระบบ**. กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542**. กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติแห่งชาติพุทธศักราช 2542. แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ : ศุภสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.
- กฤตภาส เลิศสงคราม. (2555). **พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมของพนักงานบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์**. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต เศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กิตติพร สิทธิพันธ์. (2552). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของประชาชนในกรุงเทพมหานคร**. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2539). **วิทยาการกับการปลูกฝังและสร้างค่านิยม**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- โคลเบอร์ก. (2543). **ทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์ก**. สืบค้นจาก [https://www.baaniomyut.com/library/3/extension-2/ethics/05 2.html](https://www.baaniomyut.com/library/3/extension-2/ethics/05%20.html). เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2564.
- จริย์ สุวัตถ์. (2543). **ค่านิยม**. กรุงเทพฯ: เอสพีปรี้นติ้ง.
- จอห์น คุย. (1975). **คุณธรรม จริยธรรม**. สืบค้นจาก <http://www.ombudsman.go.th/10/ethical/ethical0.pdf>. เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2564.
- ชนาธิป ชินะนาวิน. (2545). **ค่านิยม**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยพายัพ.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2553). **การสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

- ณทิพรดา ไชยศิลป์. (2561). **การเสริมสร้างการออมนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในวิชา เศรษฐศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณฤศา โชติชัยธนากร. (2551). **การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานโครงการธนาคารโรงเรียนของ ธนาคารออมสินในจังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2548). **ค่านิยม**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยพายัพ.
- ติน ประชัญฤทธิ์. (2535). **ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2550). Model. **การจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. (ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์)
- เถกิงเดช นวรัตน์ ณ ออยุธยา. (2550). **ค่านิยมด้านการประหยัดและการออมของสมาชิกธนาคาร โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า. (2541). **ค่านิยมการประหยัด**. สืบค้นจาก <http://www.watsamphan.com/oldpic/somdej90>. เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2564.
- ทิสนา แคมมณี. (2546). **การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: เมธีทีปส์.
- ธนาภา ราชแพทยาคม. (2554). **ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านธนาคารในโรงเรียน ครอบครัวและการมี ภูมิคุ้มกันทางจิตที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงินของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร**. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธนพร อุดมพันธ์. (2552). **การเปรียบเทียบพฤติกรรมการออมระหว่างนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ และ นักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธนาคารออมสิน. (2560). **การออมจากธนาคารออมสิน**. สืบค้นจาก www.wikipedia.org/wiki. เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2564.
- ธีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ. (2559). **เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา : การสร้างและการพัฒนา**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2543). **องค์การและการบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 11)**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช.
- นพดล วศินสุนทร และคณะ. (2555). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อของเล่นของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

- นพพงษ์ บุญจิตราดุล. (2557). **โน้ตย่อบริหาร**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดิเรณสาร จำกัด.
- บัญญัติ คำณูวัฒน์. (2557). **มาร่วมสร้างค่านิยมใหม่ ให้ลูกหลานไทยรักการออม**. สืบค้นจาก <http://www.komchadluek.net/news/economic/187034>. เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2564.
- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง แก้วนิล. (2535). **การอ้างอิงประชากรเมื่อใช้เครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่าง**. ในวารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- บุญทัน ดอกไธสง. (2537). **การจัดองค์การ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญสืบ สุขสมทิพย์. (2553). **การศึกษาพฤติกรรมการออมของผู้มีรายได้ประจำ : กรณีศึกษาพนักงาน การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- ประกาศิต อินสุวรรณ. (2552). **พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่กำหนดสัดส่วนการออมของครัวเรือน : กรณีศึกษา หมู่ที่ 7 ตำบลหารเทา อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง**. ในการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัย มหาวิทยาลัยทักษิณ ครั้งที่ 19 ประจำปี 2552.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา.(2553) **รายงานผลการวิจัยค่านิยมและความคาดหวังของเยาวชนไทย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรปวีณ์ ภู่อ้อย. (2553). **การศึกษาพฤติกรรมการออมของบุคลากร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พฤฒิพล นิ่มพรวัว. (2557). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประหยัดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศสตรีวิทยา พุทธมณฑล กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พิเชษฐ์ เชื้อทอง. (2551). **การพัฒนาค่านิยมด้านการประหยัดและการออมของนักเรียนโรงเรียนชนบทศึกษา**. งานวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไพฑูรย์ เครือแก้ว. (2558). **ความหมายของค่านิยม**. สืบค้นจาก <http://dspace.bu.ac.th/bitstream/123456789/1674/LT1nnawad.Siri.pdf>. เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2564.
- ภราดร ปริดาศักดิ์. (2559). **เศรษฐศาสตร์จุลภาค**. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มานพ แก้วสนิท. (2556). **สอนลูกให้รู้จักออม**. สืบค้นจาก <https://web.facebook.com/KiddyToysOnline/posts/587972951234447?rdc>. เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2564.

- รดา อุดลย์วัฒนกุล. (2549). **ปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนและพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนในประเทศ ปี 2549**. หลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รังสรรค์ ลุประสงค์. (2559). **รายงานการวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการธนาคารโรงเรียนโรงเรียนบางปะอิน ราชานุเคราะห์ 1 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3**. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- โรงเรียนหัวหาดวิทยา. (2562). **แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2563**. หนองคาย : โรงเรียนหัวหาดวิทยา.
- โรงเรียนชุมชนบ้านพวก. (2564). สืบค้นจาก <https://data.bopp-obec.info/emis/schooldata>. เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2564.
- ฤกษ์ชัย คุณูปการ. (2559). **หลักการและทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรม**. พิษณุโลก: คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ลีลาภรณ์ บัวสาย.(2549). **เศรษฐกิจพอเพียงร่วมเรียนรู้ สบายง่าย ขยายผล**. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- วริษา ประดับชัยมงคล. (2558). **ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการเงินฝากผ่านธนาคารในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล**. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วินัย โหมตเทศน์. (2560). **การประเมินภาวะการณ์ออมของนักเรียนในโครงการธนาคารโรงเรียนวัดนวลนรดิศ** กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์.
- วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล. (2557). **ปัจจัยในการทำนายพฤติกรรมการออมของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ: เมธีทีปส์.
- วีระชาติ ชูตินันท์วโรดม. (2556). **การบริหารการเงินส่วนบุคคล**. สืบค้นจาก ผิดพลาด! การอ้างอิงไฮเปอร์ลิงก์ไม่ถูกต้องวันที่ 20 เมษายน 2564.
- ศรีัญญา วรานุชิตกุล. (2554). **การให้ความหมายพฤติกรรมและแนวทางปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการออมเงินของเยาวชน กรณีศึกษา นักเรียนโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม ที่เป็นสมาชิกธนาคารโรงเรียน**. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี. (2550). รายงานการประเมินการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของ
ผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภา
 การศึกษา.
- ศิริวรรณ รุ่งอาภา. (2554). **ความต้องการและความพร้อมในการจัดตั้งธนาคารโรงเรียนตาม
 โครงการ ธนาคารออมสินของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญในจังหวัดจันทบุรี**.
 วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศุภลักษณ์ จองเดิน. (2557). **ความหมายและความสำคัญของการออม**. สืบค้นจาก
<https://prezi.com/mifbodac5jkb/presentation>. เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2564.
- ศูนย์ส่งเสริมการบริหารเงินออมครอบครัวและแก้ไขปัญหาหนี้สิน กรุงเทพมหานคร. (2560).
คู่มือออม. สืบค้นจาก <http://www.bangkok.go.th>. เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2564.
- สมนึก คู่เมือง. (2545). **ค่านิยม**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สาโรช บัวศรี. (2557). **ค่านิยม**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- สุนทรี ภูมิชัยสุวรรณ. (2552). **ความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบบริการธนาคารโรงเรียนวัดธรรมจริยา
 ภิรมย์ ในจังหวัดสมุทรสาคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2535). **การบริหาร**. (พิมพ์ครั้งที่ 7) กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1.(2564). สืบค้นจาก
<http://www.nkedu1.go.th> เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2564
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2523). **ค่านิยมเพื่อชีวิตและสังคมไทย**. กรุงเทพฯ:
 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2560). **ค่านิยมการประหยัดอดออม**. สืบค้นจาก
<https://dl.parliament.go.th/handle/lirt/443722> เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2564.
- สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.(2560). **คู่มือการขับเคลื่อนการน้อมนำหลักปรัชญาของ
 เศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต**. สำนักนโยบายและแผน กระทรวงมหาดไทย.
- โสภา ชูพิชัยกุล และอรทัย ชื่นมนุชย์. (2555). **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา
 อนุเคราะห์ และ กัญญารัตน์ วงศ์ชมพู. (2554). **พฤติกรรมและรูปแบบการออมของ
 พนักงาน สถาบันการเงินและข้าราชการในจังหวัดอุดรธานี**. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Ajzen, I., & Fishbein, M. (1988). *Attitude, Personality and Behavior*. Chicago:
 Dorsey Press

- Allport, G.W. (1967). *Attitudes : Readings in Attitudes Theory and Measurement*.
New York : Macmilan
- Bloom, B.S. (1975). *Taxonomy of Education. David McKay Company Inc.*,
New York. 117 p.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing(5th ed.)*. New York:
Harper & Row.
- Good, Carter. V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw Hill.
- Kaplan. (1972). *The Balanced Scorecard: Translating Strategy into Action*. Boston :
Harvard Business School Press.
- Krech, David and Crutchfield, Richard S. (1948). *Theory and problem of Social
Phychology*. London: McGraw-Hill.
- Laily Paim, Mohd, Jariah Masud, & Fazli Sabri. (2010). *Old Age Savings Among Public
& Private Sector Employees in Malaysia*.
- Nicholas Kaldor. (2005). **ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ในการวิเคราะห์ผลเสียและผลประโยชน์**.
สืบค้นจาก www.fuangfah.econ.cmu.ac.th/. เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2564
- Raymond,Roger Daley. (1978). *Astudy of Rerationships between Environment and
Student Acchievement*. Dissertation Abstracts International 43.
- Rokeach, M. (1970). *Beliefs, Attitudes, and Values : A theory of organization and
change*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Thurstone, L.L. (1976). *Reading in Attitude Theory and Measurement*. New York :
John Wiley and Sons, Inc.
- Trandis, Herry C. (1971). *Attitude and Attitude Change*. New York, John Wily & Sons
- Schwartz, N. E. (1975). *Nutritional knowledge, attitude and practice of high school
graduated*. Journal of The American Dietetic Association, 66, 25-3
- Shrigley, R.L. (1990). “*The Function of Professional Reinforcement in Supporting a
More PositiveAttitude of Elementary Teachers toward Science*”, Journal of
Research in Science Teaching.
- Wolman, B. B. (1973). *Dictionary of Behavioral Science*. London: Litton Educational

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมกรอมนักเรียนระดับประถมศึกษา

ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาพฤติกรรมกรอมนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยผู้ที่ตอบแบบสอบถามเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับพฤติกรรมกรอมนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ใน 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความพอประมาณ
2. ด้านความมีเหตุผล
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงตอบทุกตอนทุกข้อ ข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วนจะช่วยให้ผลสรุปน่าเชื่อถือและนำไปใช้ประโยชน์ได้ ผลของการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวม

คณะวิจัยขอขอบคุณนักเรียนให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม มา ณ โอกาสนี้

คณะคณะวิจัย
โรงเรียนหัวหาดวิทยา

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความลงช่องว่าง หรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับข้อมูลทั่วไป
ตามความเป็นจริงของนักเรียน

1. เพศ

- ชาย
 หญิง

2. ระดับชั้น

- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3. อาชีพผู้ปกครอง

- รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ
 รับจ้างทั่วไป
 ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว
 เกษตรกรรม

4. รายได้ผู้ปกครอง

- ต่ำกว่า 10,000 บาท
 10,000 – 20,000 บาท
 มากกว่า 20,000 บาท

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนประเมินระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนข้อละ 1 เครื่องหมาย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (ratingscale) 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert, 1961) คือ

- 5 หมายถึง ระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ระดับพฤติกรรมการออมของนักเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	พฤติกรรมการออม ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับพฤติกรรม				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านความพอประมาณ						
1	นักเรียนไม่นิยมซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย หรูหรา					
2	นักเรียนไม่เปรียบเทียบการใช้จ่ายของตนเองกับผู้อื่น					
3	นักเรียนจ่ายเงินซื้อสินค้าโดยคำนึงถึงความพอดีกับความ ต้องการของตนเอง					
4	นักเรียนไม่ซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยแม้ว่าจะเป็นสินค้าที่นักเรียน ต้องการ เช่น โทรศัพท์ ของเล่น เป็นต้น					
5	นักเรียนควบคุมการใช้เงินในการซื้อของเล่น ของใช้ เครื่องประดับด้วยตนเอง					
6	นักเรียนซื้อสินค้าตามความจำเป็นของตนเอง					
7	นักเรียนไม่ซื้อสินค้าตามโฆษณาในโทรทัศน์					
8	นักเรียนไม่เคยยืมเงินเพื่อนเพื่อไปซื้อสินค้าที่ตนเองต้องการ					

ข้อที่	พฤติกรรมการออม ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับพฤติกรรม				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านความพอประมาณ						
9	นักเรียนพอใจในการออมเงินมากกว่าการซื้อสินค้าที่ ต้องการ					
10	นักเรียนไม่ซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยแม้ร้านค้าจะลดราคาให้					
ด้านความมีเหตุผล						
11	นักเรียนออมเงินเพื่อเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็น					
12	นักเรียนนำเงินออมมาใช้ให้เกิดประโยชน์สำหรับตนเองและ ครอบครัว					
13	การออมเงินทำให้นักเรียนมีนิสัยรักการออมเงิน					
14	การออมเงินทำให้นักเรียนรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงิน					
15	ก่อนใช้จ่ายเงินซื้อสินค้านักเรียนคิดและไตร่ตรองถึงความ ประหยัดและความคุ้มค่า					
16	นักเรียนใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าจะคำนึงถึงประโยชน์สูงสุด ของสินค้านั้น					
17	นักเรียนคำนึงถึงรายได้ของผู้ปกครองก่อนซื้อสินค้าทุกครั้ง					
18	นักเรียนคำนึงถึงการซ่อมแซม นำมาใช้ใหม่ก่อน จะซื้อสินค้าใหม่					
19	นักเรียนเล็งเห็นความสำคัญของการออม					
20	การออมช่วยให้นักเรียนมีเงินใช้ในโอกาสต่างๆ					
ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี						
21	นักเรียนทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย ในแต่ละวันของตนเอง					
22	นักเรียนใช้หลักคุณธรรมในการซื้อสินค้า เช่น ไม่ซื้อสินค้าที่ ทำมาจากขนสัตว์ โฟม พลาสติก เป็นต้น					
23	นักเรียนวางแผนการใช้จ่ายเงินทุกครั้งที่ได้เงินมาโรงเรียน					

ข้อที่	พฤติกรรมการออม ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับพฤติกรรม				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี						
24	นักเรียนสรุปการใช้จ่ายเงินทุกวัน					
25	นักเรียนจะแบ่งเงินที่ได้ใส่กระปุกออมสินทุกวันก่อนมาโรงเรียน					
26	นักเรียนจะเก็บเงินที่เหลือจากโรงเรียนมาใส่กระปุกออมสินที่บ้าน					
27	นักเรียนไม่เอาเงินที่ออมไปซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย					
28	นักเรียนจะนำเงินที่ออมให้ผู้ปกครองไว้ใช้จ่าย เพื่อลดภาระของครอบครัว					
29	นักเรียนมีสมุดธนาคาร สำหรับฝากเงิน					
30	นักเรียนตั้งเป้าหมายเกี่ยวกับการออมให้ได้จำนวนตามที่ตั้งไว้ทุกเดือน					

2. ด้านความมีเหตุผล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์
คณะวิจัย
โรงเรียนหัวหาดวิทยา

ภาคผนวก ข.

ค่าความสอดคล้องของแบบสอบถาม

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ความสอดคล้องที่มีต่อแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

ข้อ	รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	ผลการ พิจารณา
		1	2	3		
ด้านความพอประมาณ						
1	นักเรียนไม่นิยมซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย หรูหรา	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้
2	นักเรียนไม่เปรียบเทียบการใช้จ่ายของตนเองกับผู้อื่น	+ 1	+ 1	0	0.67	ไม่แน่ใจ
3	นักเรียนจ่ายเงินซื้อสินค้าโดยคำนึงถึงความพอดีกับความต้องการของตนเอง	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้
4	นักเรียนไม่ซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยแม้ว่าจะเป็นสินค้าที่นักเรียนต้องการ เช่น โทรศัพท์ ของเล่น เป็นต้น	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้
5	นักเรียนควบคุมการใช้จ่ายเงินในการซื้อของเล่นของใช้ เครื่องประดับด้วยตนเอง	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้
6	นักเรียนซื้อสินค้าตามความจำเป็นของตนเอง	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้
7	นักเรียนไม่ซื้อสินค้าตามโฆษณาในโทรทัศน์	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้
8	นักเรียนไม่เคยยืมเงินเพื่อนเพื่อไปซื้อสินค้าที่ตนเองต้องการ	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้
9	นักเรียนพอใจในการออมเงินมากกว่าการซื้อสินค้าที่ต้องการ	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้
10	นักเรียนไม่ซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยแม้ร้านค้าจะลดราคาให้	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	ผลการ พิจารณา
		1	2	3		
ด้านความมีเหตุผล						
11	นักเรียนออมเงินเพื่อเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็น	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้
12	นักเรียนนำเงินออมมาใช้ให้เกิดประโยชน์สำหรับ ตนเองและครอบครัว	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้
13	การออมเงินทำให้นักเรียนมีนิสัยรักการออมเงิน	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้
14	การออมเงินทำให้นักเรียนรู้จักวางแผนการใช้เงิน	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้
15	ก่อนใช้จ่ายเงินซื้อสินค้านักเรียนคิดและไตร่ตรอง ถึงความประหยัดและความคุ้มค่า	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้
16	นักเรียนใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าจะคำนึงถึง ประโยชน์สูงสุดของสินค้านั้น	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้
17	นักเรียนคำนึงถึงรายได้ของผู้ปกครองก่อนซื้อ สินค้าทุกครั้ง	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้
18	นักเรียนคำนึงถึงการซ่อมแซม นำมาใช้ใหม่ก่อน จะซื้อสินค้าใหม่	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้
19	นักเรียนเล็งเห็นความสำคัญของการออม	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้
20	การออมช่วยให้นักเรียนมีเงินใช้ในโอกาสต่างๆ	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	ผลการ พิจารณา
		1	2	3		
ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี						
21	นักเรียนทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ในแต่ละวันของตนเอง	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้
22	นักเรียนใช้หลักคุณธรรมในการซื้อสินค้า เช่น ไม่ซื้อสินค้าที่ทำมาจากขนสัตว์ โฟม พลาสติก เป็นต้น	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้
23	นักเรียนวางแผนการใช้จ่ายเงินทุกครั้งที่ได้เงินมาโรงเรียน	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้
24	นักเรียนสรุปการใช้จ่ายเงินทุกวัน	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้
25	นักเรียนจะแบ่งเงินที่ได้ใส่กระปุกออมสินทุกวันก่อนมาโรงเรียน	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้
26	นักเรียนจะเก็บเงินที่เหลือจากโรงเรียนมาใส่กระปุกออมสินที่บ้าน	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้
27	นักเรียนไม่เอาเงินที่ออมไปซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้
28	นักเรียนจะนำเงินที่ออมให้ผู้ปกครองไว้ใช้จ่าย เพื่อลดภาระของครอบครัว	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้
29	นักเรียนมีสมุดธนาคาร สำหรับฝากเงิน	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้
30	นักเรียนตั้งเป้าหมายเกี่ยวกับการออมให้ได้จำนวนตามที่ตั้งไว้ทุกเดือน	+ 1	+ 1	+ 1	1.00	ใช้ได้

ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.98 ผลการพิจารณา ใช้ได้

ค่าอำนาจจำแนกแยกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถาม
งานวิจัย เรื่องแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
ทดลองใช้ (Try out) กับโรงเรียนชุมชนบ้านพวก จำนวน 30 คน

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.43	16	0.53
2	0.58	17	0.46
3	0.69	18	0.31
4	0.73	19	0.39
5	0.50	20	0.18
6	0.50	21	0.18
7	0.45	22	0.29
8	0.10	23	0.36
9	0.10	24	0.34
10	0.11	25	0.32
11	0.31	26	0.38
12	0.26	27	0.32
13	0.63	28	0.35
14	0.66	29	0.35
15	0.65	30	0.39

ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.10 ถึง 0.73
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามเท่ากับ 0.79

ภาคผนวก ค.

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ศธ ๐๔๑๖๙.๑๖๗ / ๕๓

โรงเรียนหัวหาดวิทยา
ตำบลบ้านเตือ อำเภอมืองหนองคาย
จังหวัดหนองคาย ๔๓๐๐๐

๒๓ เมษายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายอภัย เวียนวัน (ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเตือใต้)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ข้อมูลงานวิจัยที่ศึกษา (บทที่ ๑) จำนวน ๑ ชุด

๒. แบบประเมินความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย โรงเรียนหัวหาดวิทยา ได้ทำการวิจัย เรื่อง แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียน ระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๑ มุ่งศึกษาพฤติกรรมการออมของนักเรียน และแนวทางการส่งเสริม พฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใน ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี และเพื่อเป็นเอกสารประกอบการประเมิน สถานศึกษาพอเพียง

ดังนั้น เพื่อให้การทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ โรงเรียน พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดียิ่ง จึงใคร่ขอความ อนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิจัยในครั้งนี้ โรงเรียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณท่านมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ ร.ต.

(ประสิทธิ์ ทองภู)

ผู้อำนวยการโรงเรียนหัวหาดวิทยา

ที่ ศธ ๐๔๑๖๙.๑๖๗ / ๕๓

โรงเรียนหัวหาดวิทยา
ตำบลบ้านเตื่อ อำเภอมืองหนองคาย
จังหวัดหนองคาย ๕๓๐๐๐

๒๓ เมษายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.นิภาพร ดีมาก (ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเมืองบาง)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ข้อมูลงานวิจัยที่ศึกษา (บทที่ ๑) จำนวน ๑ ชุด

๒. แบบประเมินความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย โรงเรียนหัวหาดวิทยา ได้ทำการวิจัย เรื่อง แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียน ระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๑ มุ่งศึกษาพฤติกรรมการออมของนักเรียน และแนวทางการส่งเสริม พฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใน ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี และเพื่อเป็นเอกสารประกอบการประเมิน สถานศึกษาพอเพียง

ดังนั้น เพื่อให้การทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ โรงเรียน พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่าง ดียิ่ง จึงใคร่ขอความ อนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลสำหรับการทำวิจัยในครั้งนี้ โรงเรียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณท่านมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ ร.ต.

(ประสิทธิ์ ทองกุ)

ที่ ศธ ๐๔๑๖๙.๑๖๗ / ๕๓

โรงเรียนหัวหาดวิทยา
ตำบลบ้านเตี้อ อำเภอมืองหนองคาย
จังหวัดหนองคาย ๔๓๐๐๐

๒๓ เมษายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางสาวภาณัช วิจิตพันธ์ (ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาคลอง)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ข้อมูลงานวิจัยที่ศึกษา (บทที่ ๑) จำนวน ๑ ชุด

๒. แบบประเมินความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย โรงเรียนหัวหาดวิทยา ได้ทำการวิจัย เรื่อง แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียน ระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๑ มุ่งศึกษาพฤติกรรมการออมของนักเรียน และแนวทางการส่งเสริม พฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใน ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี และเพื่อเป็นเอกสารประกอบการประเมิน สถานศึกษาพอเพียง

ดังนั้น เพื่อให้การทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ โรงเรียน พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดียิ่ง จึงใคร่ขอความ อนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิจัยในครั้งนี้ โรงเรียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณท่านมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ ร.ต.

(ประสิทธิ์ ทองภู)

ผู้อำนวยการโรงเรียนหัวหาดวิทยา

คณะวิจัย

งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

โรงเรียนหัวหาดวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

.....

ประกอบด้วย

1. นางวรรณธยา เหล่าตระกูล	หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ	หัวหน้าคณะวิจัย
2. นางอันชม มาตะวงศ์	หัวหน้าฝ่ายบริหารงานบุคคล	คณะวิจัย
3. นางยุพาพร ชมภูวิเศษ	หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป	คณะวิจัย
4. นางสาวศุรดา พรหมโคตร	ฝ่ายบริหารงานบุคคล	คณะวิจัย
5. นางสาวเพทาย สะสม	ฝ่ายบริหารทั่วไป	คณะวิจัย
6. นางสาวจิตตมาส ตริรัตน์	ฝ่ายบริหารงานวิชาการ	เลขานุการคณะวิจัย